

საქართველოს იბლიოთეკა

კულტურულ-საგანმანათლებლო, სამეცნიერო-კოკულარული
და მეთოდური ჟურნალი

დედაენა - 140

N 2(63)-2016
ISSN 1512-0880

ჟურნალი წარმოადგენს საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკისა და საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის ყოველკვარტალურ ორგანოს; ჟურნალი გამოიცემა ეროვნული ბიბლიოთეკის დაფინანსებით და უფასოდ დაურიგდებათ საჯარო ბიბლიოთეკებს; ჟურნალში გამოსაქვეყნებელი მასალები მიიღება, როგორც ხელნაწერი, ასევე ელექტრონული ფორმით. აკრეფილი ტექსტი უნდა იყოს Sylfaen შრიფტით და გადმოიგზავნოს ელექტრონულ მისამართზე: sakartvelosbiblioteka@gmail.com

ალექსანდრე ლორია - მთავარი რედაქტორი

სარედაქციო კოლეგია:

გურამ თაყნიაშვილი
გულნარა სტურუა
მაია მიქაბერიძე
ყდის დიზანი - თამარ ბაქრაძე

მირიან ხოსიტაშვილი
რუსუდან ასათიანი
ირინა ალიაშვილი
დაკაბადონება - მიხეილ თვარაძე

საქართველოს ბიბლიოთეკა N2 (63) - 2016; გამოიცემა 2000 წლიდან
საავტორო უფლება: საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაცია.

ISSN 1512-0880
www.gela.org.ge

„სრულყოფილად რომ ვფლობდეთ ქართულ ენას, უნდა ვიკითხოთ ქართული წიგნები. გეძლევათ ლოცვა-კურთხევა, არც ერთმა დღემ არ განვლოს ისე, რომ რაიმე არ წაიკითხოთ ქართული ლიტერატურიდან. აუცილებლად უნდა ვიკითხოთ ჩვენი კლასიკა, ამ წიგნებში არის დიდი სიღრმე“.

უწმინდესი და უნეტარესი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

საქართველოს ბიბლიოთეკა №2 (63) - 2016

შინაარსი

ირინა ალიაშვილი - ბიბლიოთეკების როლი საინფორმაციო-ციფრულ ერაში	2
წიგნის ისტორია	
ნინო ხვედელიძე - პანს პოლბეინი და მისი მინიატურული ესტამპები	5
გიორგი ქავთარაძე - ბერლინში ახლად აღმოჩენილი სამი ქართული ხელნაწერის მოკლე აღწერა	8
ბიბლიოგრაფიული ძიებანი	
გიორგი გაბუნია - რეპლიკა	10
გურამ თაყნიაშვილი - ივანე ჯავახიშვილის შეხედულებები ბიბლიოგრაფიული მუშაობის შესახებ და ქართული ბიბლიოგრაფიის თანამედროვე პრობლემები	11
მაია მიქაბერიძე - გალაკტიონ ტაბიძის ლექსების რუსული კრებულის ორი ვერსია	15
ბიბლიოთეკათმცოდნეობა	
ნილ გეიმანი - წიგნზე, კითხვისა და ბიბლიოთეკების მნიშვნელობაზე	17
ფილოლოგიური ძიებანი	
გულნარა სტურუა - თუ ნამდვილი ადამიანი ხარ!	22
მოგონებანი	
იური სიხარულიძე - სიმღერა დაეით გურამიშვილზე	25
სკოლა და ბიბლიოთეკა	
ნანა ყარაულაშვილი - სასკოლო ბიბლიოთეკების როლი სწავლებისა და აღზრდის საქმეში	26
გიორგი კილაძე - საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის პროექტის „სასკოლო ლიტერატურის“ შესახებ	29
ჩვენი სახელგანთქანი მოღვაწენი	
რუსუდან წაქაძე - შიო მღვიმელი - ბავშვების საყვარელი მწერალი	31
გურამ თაყნიაშვილი - ლუარსაბ ბოცვაძე - „დედაენის“ დიდი მოჭირნახულე	33
ისტორიის ფურცლებიდან	
მირიან ხოსიტაშვილი - ქალაქ ართვინისა და მისი მიმდებარე ეთნიკური ქართველებით დასახლებული ტერიტორიის ისტორიული დემოგრაფიის საკითხები	36
კვირეული - 2016	
ბიბლიოთეკები მოდერნიზაციის გზაზე	41
რეცენზიები	
ალექსანდრე ლორია - წიგნი სიმართლის სადარაჯოზე („სური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედიის“ კრიტიკული ანალიზის გამო)	46
ინფორმაციები	
მცირე ენათა გამომცემი	49
ნაშრომი „დედაენის“ შესახებ	51
„ვეფხისტყაოსნის გამომცემთა ილუსტრირებული ბიბლიოგრაფიის პრეზენტაცია	52
მაია მიქაბერიძე - „ემიგრანტის წერილი 2016“	53
გამოსმაურება	
მაგდა სოლოლაშვილი - ემიგრანტის ერთი ლექსი	54
კორესპონდენციები	
მედეა მოსიავა - ახალი ტექნოლოგიები ჩვენი სკოლის საბიბლიოთეკო საქმიანობის უკეთ წარმართვაში	55
ლია მაისურაძე, ქეთევან აფაქიძე - ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიებები თბილისის 129-ე საჯარო სკოლაში	57
კოტე ალიბეგაშვილი - იური სიხარულიძის 90-ე წლის იუბილე საპატრიარქოს ბიბლიოთეკაში	59
სულიკო სვანიძე - დღეები სიტყვის სამოსელში	63
ციური ბერიძე - დიდი მამულიშვილის სახელის უკვდავსაყოფად	62
მანანა გვარამია - ღვაწლი დაუვიწყარი	64
ბიბლიოგრაფიული ეტიუდები	
საყურადღებო საბიბლიოთეკო მოვლენები	66
იუბილე	
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური სამეცნიერო ბიბლიოთეკა-75	68

ნიჩნა ანიაშვილი

ბიბლიოთეკების როლი საინფორმაციო ციფრულ ერაში

ციფრულ ეპოქაში, როცა ეკონომიკური, საგანმანათლებლო, ჯანდაცვისა თუ სოციალური წინსვლა უფრო და უფრო ხდება დამოკიდებული ინტერნეტთან წვდომის ხარისხსა და სიმარტივეზე, მისი არარსებობა უკვე სტაგნაციას ნიშნავს. ინტერნეტს დღეს მსოფლიოს მოსახლეობის 35%-ზე ნაკლები იყენებს და, განსაკუთრებით, სოფლად მცხოვრებ, გაჭირვებულ ფენას არ აქვს იმის ფუფუნება, რომ სასურველ ინფორმაციაზე ოპერატიულად მიუწვდებოდეს ხელი, მაშინ, როცა ქალტურ ციფრულ სამყაროში მანერირებას განსხვავებული უნარ-ჩვევები სჭირდება. დღეს აღარავისთვისაა საიდუმლო ის, რომ ინტერნეტის მეშვეობით ადამიანები ეძებენ სამუშაოს, იდეებს და ბაზარს ბიზნესის გასავითარებლად და თავიანთი პროდუქტის გასაყიდად, სწავლობენ დისტანციურად, იძენენ ახალ უნარებს და ცოდნას; ეძებენ საჭირო ინფორმაციას სამედიცინო საკითხებზე და ურთიერთობენ ოჯახის წევრებთან და ახლობლებთან შორ მანძილზე.

ინტერნეტმა არსებული შესაძლებლობები ძალიან გააფართოვა და მსოფლიო ერთმანეთს დაუკავშირა. მასზე წვდომა კი იმდენად სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი გახდა, რომ 2011 წელს გაეროს უფლებათა საბჭოს ანგარიშში ადამიანის უფლებათა განხორციელების ფუნდამენტურ გზად გამოცხადდა. ზოგიერთმა სახელმწიფომ ინტერნეტზე წვდომა, როგორც ადამიანის ძირეული უფლება, ოფიციალურად გამოაცხადა. ასეთებია: კოსტა რიკა, ესტონეთი, ფინეთი, საფრანგეთი, საბერძნეთი და ესპანეთი. იგი განსაზღვრულია შესაძლებლობების თანასწორობის უფლებად - ციფრულ ერაში ღირსეულად ცხოვრება მოითხოვს, რომ ადამიანებს, განსაკუთრებით კი სოციალურად დაუცველ, ღარიბ ფენას, შეეძლოს ონლაინში სასურველი ინფორმაციის მოძებნა.

ყველაფერ ამის გათვალისწინებით, დღესდღეობით საკვანძო როლს საჯარო ბიბლიოთეკები ასრულებენ. ბიბლიოთეკები ტრადიციული გაგებიდან გარდაიქმნებიან საჯარო საინფორმაციო სივრცეებად, რომელთა მეშვეობითაც ხდება ადამიანის ამ უფლების სრულფასოვანი განხორციელება.

დღეს მსოფლიოში 320 000-ზე მეტი საჯარო ბიბლიოთეკა ფუნქციონირებს. მათგან 73% მოდის განვითარებად და გარდამავალი

ეკონომიკის მქონე ქვეყნებზე. ბევრ საზოგადოებაში საჯარო ბიბლიოთეკა პრაქტიკულად ერთადერთი ადგილი, სადაც ადამიანი, განათლებისა და სოციალური ფენის მიუხედავად, ეძებს ინფორმაციას ინტერნეტში და ყოველდღიურად ხვეწავს ონლაინ-ქსელში ნავიგაციის უნარებს.

სწორედ ამიტომ, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია, რომ საჯარო ბიბლიოთეკები პასუხობდნენ დღევანდელი გათვალისწინებულს.

ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, საზოგადოების მოთხოვნილებები ყოველწუთს იცვლება და ამიტომაც მნიშვნელოვანია მათთვის მოწესრიგებული ინფრასტრუქტურა და პროფესიონალი კადრი.

წინსვლა

შესაძლებელია თუ არა, რომ საჯარო ბიბლიოთეკამ ხელი შეუწყოს კონკრეტულ ადამიანს წინსვლასა და განვითარებაში? შესაძლებელია. დღესდღეობით უამრავი ონლაინ-კურსი თუ სახელმძღვანელო არსებობს, რომელიც ხელმისაწვდომია ინტერნეტში. თუკი ტექნიკური აღჭურვილობა და შესაბამისი პროფესიონალი ბიბლიოთეკარი შესაძლებლობას მისცემს, ბიბლიოთეკას შეუძლია ადამიანებს არამხოლოდ სასურველი ინფორმაცია გადასცეს, არამედ შესთავაზოს საჯარო სივრცე თავშეყრისთვის, გუნდური მუშაობისთვის და ა.შ.

იმ შემთხვევაში, თუ საჯარო ბიბლიოთეკები საკუთარ როლს ახლიდან გაიზრებენ, მათი გავლენა ინდივიდებსა თუ საზოგადოებაზე ერთორად მოიმატებს. დღეს მსოფლიოში საჯარო ბიბლიოთეკები ასწავლიან ფერმერებსა და მეთევზეებს, თუ როგორ მართონ თავიანთი საქმიანობა და როგორ იკვლიონ

ბაზარი ინტერნეტით. წყვილები ბიბლიოთეკას მიმართავენ იმისთვის, თუ როგორ დაგვემონ სწორად ოჯახი, მიიღონ დეკრეტული დახვეწვა, როგორ მოუარონ ჩვილებს და კვებონ სწორად, აგრეთვე მიიღონ ინფორმაცია შიდა და აივ ვირუსზე და დაიცვან თავი და ა.შ. მომხმარებლები ინტერესდებიან ასევე კლიმატური ცვლილების, ტყეების მასიური განეხვის საკითხებით, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის თანამედროვე მეთოდებით და ა.შ.

ყოველწლიურად, აშშ-ს საჯარო ბიბლიოთეკები 14-77 წლის ასაკის ხალხს ემსახურებიან, რომელთა რაოდენობა მილიონს აღემატება. კვლევები აჩვენებს, რომ ბიბლიოთეკის ინტერნეტს მომხმარებლები იყენებენ უფრო მეტად ჯანდაცვის, სახელმწიფო მმართველობის, ენის, კულტურის შესახებ ინფორმაციის მოსაძიებლად, ვიდრე სხვა საჯარო სივრცეებიდან. გარდა ამისა, საჯარო ბიბლიოთეკების მკითხველები აღნიშნავენ, რომ მათ ცხოვრებაზე ინტერნეტი დადებით ზეგავლენას ახდენს.

ჩილეში, ციფრული წიგნიერების ეროვნულმა პროგრამამ დაატრენინგა ასეულ ათასობით ადამიანი ელემენტარულ კომპიუტერული უნარ-ჩვევების ათვისებაში. პროგრამაში დაახლოებით სამასამდე საჯარო ბიბლიოთეკა ჩაერთო. მექსიკაში საჯარო ბიბლიოთეკები ხშირად ერთადერთი სივრცეა, სადაც თავისუფალი ინტერნეტი და ის მექსიკის რეგიონების ორ მესამედს ეხება. ბოცვანაში საჯარო ბიბლიოთეკები მცირე ბიზნესმენებს ემსახურება და ეხმარება საქმიანობაში, რათა მათი ბიზნესი უფრო კონკურენტუნარიანი გახდეს. მაგალითად, უკრაინაში, საჯარო ბიბლიოთეკებმა ფაქტობრივად, ძირეულად შეცვალა მეწარმეობის პრინციპები პომიდვრისა და ხორბლის წარმოების დარგებში.

ეს მაგალითები აჩვენებს, რომ ინფორმაციაზე შეუხდუდავი წვდომა და განათლება არის ძალიან დიდი ბერკეტი, რომელიც საზოგადოებამ უნდა გამოიყენოს. იგი ამდიდრებს და ამარტივებს ადამიანების ცხოვრებას სოფლად თუ ქალაქად, ამრავალფეროვნებს და ინფორმირებულს ხდის მათ არჩევანს და ადამიანებს დასასაქმებლად ამზადებს.

ბილ და მელინდა ბაითსების ფონდი

სწორედ ამ მიზნების განხორციელებას ისახავს მიზნად ბილ და მელინდა გეითსების ფონდი. მათი პირველი გრანტები 1997 წელს გაიცა, რითაც მსოფლიოს გაჭირვებულმა მოსახლეობამ შეძლო და უფასოდ და შეუხდუდავად მიიღო ინტერნეტზე და მის

უსახდლო შესაძლებლობებზე წვდომა. ფონდის მუშაობის მასშტაბების გაფართოებასთან ერთად საბიბლიოთეკო ინიციატივებიც შეიცვალა და გაფართოვდა. 2002 წლიდან აშშ-ს ბიბლიოთეკების გამოცდილებამ საფუძველი დაუდო მსოფლიოს ბიბლიოთეკების განვითარებას.

ფონდის გლობალური საბიბლიოთეკო პროგრამა იმისთვის მუშაობს, რომ მსოფლიოში დაეხმაროს ბიბლიოთეკებს განვითარებასა და ციფრულ რეესებზე გადასვლაში. ბილ და მელინდა გეითსები თანამშრომლობენ სხვადასხვა ხელისუფლებებთან, სახელმწიფო თუ კერძო ფონდებთან და ბიზნესებთან, რათა ტექნოლოგიებზე წვდომა უზრუნველყოფილი იყოს ყველა საჯარო ბიბლიოთეკაში, დაჩქარდეს ინოვაციები, გადამზადდნენ ბიბლიოთეკარები და ა.შ.

ფონდი არამხოლოდ ტექნოლოგიურ აღჭურვაზეა ორიენტირებული, არამედ დიდ ყურადღებას აქცევს ლიდერი ბიბლიოთეკარების გადამზადებას, რათა სწორად გატარდეს ბიბლიოთეკების ახალი პოლიტიკა. ლიდერობის ტრენინგების გავლის შემდეგ, ბიბლიოთეკარები იკვლევენ აქამდე უცნობ გზებს, თუ როგორ განავითარონ კულტურა არსებული რესურსებით, შეისწავლონ რისკები, იმუშაონ სხვებთან ერთად მომსახურების ახალ მეთოდებზე, ჩართონ საზოგადოების წევრები თავიანთ საქმიანობაში და საბიბლიოთეკო სერვისების დახვეწაში. მაგალითისთვის გამოდგება ბიბლიოთეკარების საერთაშორისო ქსელი (I RZI), რომელსაც აქვს, უნარი და გამოცდილება მკითხველებისთვის ინოვაციური სერვისების შესაქმნელად.

საბოლოო ჯამში 2002 წლიდან დღემდე ფონდი 13 000 ბიბლიოთეკას დაეხმარა, პროგრამის ფარგლებში 20 ათასზე მეტი ადამიანი გადამზადდა აშშ-ში, ჩილეში, მექსიკაში, ბოცვანაში, ლიტვაში, ლატვიაში, რუმინეთში, უკრაინაში, პოლონეთში, ბულგარეთში, ვიეტნამში, კოლუმბიაში, ინდონეზიაში, მოლდოვაში, იამაიკაზე, სამხრეთ აფრიკასა და თურქეთში. მოკლევადიანი გრანტებით ფონდი დაეხმარა ნეპალს, ბუტანს, ინდოეთს, გვატემალასა და ჰონდურასს.

ნოვატეკა

5-წლიანი ეროვნული გეგმის მიხედვით, ნოვატეკა უზრუნველყოფს მოლდოვაში შეუხდუდავ წვდომას ციფრულ ინფორმაციაზე თანამედროვე, კომპორტული სერვისებით საჯარო ბიბლიოთეკებში, ტექნიკური ინფრასტრუქტურის დანერგვისა და

ბიბლიოთეკარების გადამზადების გზით.

პროგრამა უკვე არსებულ საბიბლიოთეკო ქსელზე აშენებს ახალ სისტემას ადგილობრივ, ნაციონალურ და საერთაშორისო პარტნიორებთან ერთად. ამ მიზანს ახორციელებს შემდეგი ამოცანებით:

- ადგილობრივებისა და ტექნიკის განახლება;
- 1500-ზე მეტი ბიბლიოთეკარის გადამზადებითა და ამ გზით ადამიანური რესურსის გაძლიერებით;
- კომუნიკაციისა და თანამშრომლობის დამყარებით ბიბლიოთეკარებს შორის, მიუხედავად ასაკისა და გამოცდილებისა, და ბიბლიოთეკარების ქსელის ჩამოყალიბებით;
- ბიბლიოთეკარებისთვის ადგილობრივ და ცენტრალურ ხელისუფლებასთან ურთიერთობების სწავლება;
- საზოგადოებაში ცნობადობის გაზრდა და საზოგადოების მხარდაჭერის მოპოვება ბიბლიოთეკებისთვის ადგილობრივ არასამთავრობოებთან, მოქალაქეთა ჯგუფებთან და სხვა სექტორებთან ერთად.

აქტივობები

მიზნის მისაღწევად ნოვათეკა ოთხ ძირითად მიმართულებით მოღვაწეობს, ესენია: ბიბლიოთეკების აღჭურვა, ადამიანური რესურსის გადამზადება, მჭიდრო ურთიერთობის ჩამოყალიბება ხელისუფლებასა და ბიბლიოთეკებს შორის, სადაც ბიბლიოთეკას მთავარი როლი უკავია და სამოქალაქო საზოგადოებასთან და კერძო სექტორთან ურთიერთობა, რათა ბიბლიოთეკებმა სამომავლოდ მათგან ფინანსური და ადამიანური მხარდაჭერა მოიპოვონ.

საბიბლიოთეკო პროფესიონალური სისტემის განვითარების გასაძლიერებლად ნოვათეკა აყალიბებს ტრენინგ-ცენტრების ქსელს და ატრენინგებს შერჩეულ ბიბლიოთეკარებს, მხარს უჭერს უწყვეტ პროფესიული განვითარების სისტემის მდგრადობას; გასცემს დამატებით მცირე გრანტებს ბიბლიოთეკებისთვის ინვოაციური, თანამედროვე სერვისების დასაწერად და ზრდის ბიბლიოთეკების ცნობადობას საზოგადოებაში.

ცენტრალური ხელისუფლების ჩართვით და ადგილობრივ ხელისუფლებასთან ერთად კონკრეტული აქტივობების დაგეგმვით, ნოვათეკა მხარს უჭერს ბიბლიოთეკარების აქტიურ თანამშრომლობას ამ ყველაფერში და აკონტროლებს, რომ ყოველი რგოლი სრულად იყოს ჩართული.

ნოვათეკა ასევე ზრდის საზოგადოების ჩართულობას ბიბლიოთეკების საქმიანობაში. ტრენინგებისა და მცირე გრანტების მეშვეობით ბიბლიოთეკები ნელ-ნელა გარდაიქმნება საინფორმაციო თანამედროვე საჯარო სივ-

რცეებად, სადაც ადამიანს შეუძლია ნებისმიერი ინფორმაცია მოიპოვოს და ამაში მას გადამზადებული ბიბლიოთეკარი ეხმარება.

კონტაქსტი და ნოვათეკას საპილოტო პროგრამა

ნოვათეკის პროგრამა არის მომდევნო ნაბიჯი ორწლიანი საპილოტე პროგრამისა, რომელიც ასევე ბილ და მელინდა გეთსების ფონდის მიერ იყო დაფინანსებული და 2014 წლის თებერვალში დასრულდა. მსგავსი პროექტები ხორციელდება უკრაინასა (ბიბლიომისტი იბლიომისტი) და რუმინეთში (იბლიონეტ).

ორი წლის განმავლობაში ნოვათეკამ აღჭურვა 68 ბიბლიოთეკა 305 კომპიუტერით 6 რეგიონში და დაატრენინგა 243 ბიბლიოთეკარი 180 უნარებში. აგრეთვე დაიტესტა ტრენინგები ადვოკატირებისა და პარტნიორობის საკითხებში.

პროგრამა დაეხმარა უამრავ ბიბლიოთეკას წარმოედგინა და გამოეცადა ისეთი სერვისები, როგორცაა ვორქშოფები კომიუტერისა და ინტერნეტის მოხმარების საკითხებში, ისტორიული დოკუმენტების გაციფრება, ინტეგრირებული საბავშვო სათამაშო სერვისების გახსნაში და დასაქმების უნარების შემუშავებაში. გარდა ამისა, დახმარება მიმართული იყო იქითკენ, რომ ბიბლიოთეკარებს სრულფასოვანი ურთიერთობები ჩამოეყალიბებინათ ისეთ პარტნიორებთან, როგორცაა არასამთავრობოები, ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები, საავადმყოფოები... ქვეყნის მასშტაბით ნოვათეკა მჭიდროდ თანამშრომლობს კულტურისა და შრომის, ოჯახისა და სოციალური დაცვის სამინისტროებთან; საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და კომუნიკაციების სამინისტროსთან (განსაკუთრებით ფოკუსირდება ბიბლიოთეკების ჩართვაზე გაციფრების საკითხებში) და მიაღწია შეთანხმების გაფორმებას მოლდოვეკომთან, რომელიც არის ყველაზე დიდი ფიჭური კავშირგაბმულობა მოლდოვაში, რომლის მეშვეობითაც მომხმარებლებისთვის ინტერნეტ-გამოწერები 50%-ის ფასდაკლებით ხდება.

ნიჰნიის ისტორია

ნიმო სპეციიძი

ჰანს ჰოლბეინი და მისი მინიატურული ესტამპები

ესანიშნავი მხატვარი ჰანს ჰოლბეინ უმცროსი დაიბადა აუგსბურგში, 1497 წლის ზამთარში, გერმანელი ფერმწერების ოჯახში. მხატვრები იყვნენ მამამისი - ჰანს ჰოლბეინ უფროსი (1465-1524), ბიძა - ზიგმუნდი და უფროსი ძმა ამბროზიუსი (1494-1519). ჰანსი ამ ოჯახის ყველაზე ცნობილი წარმომადგენელი იყო. მას მხატვრობა მამამ შეასწავლა. ჰანსმა ყმაწვილობიდანვე დატოვა სამშობლო და იქ აღარ დაბრუნებულა. იგი ძმასთან ერთად შვეიცარიაში - ქალაქ ბაზელში გადასახლდა. ძმები ორი წლის მანძილზე ჰერბსტერის სახელოსნოში მუშაობდნენ.

ბაზელში ჰანს უმცროსმა ბევრი გამოჩენილი პიროვნება გაიცნო. მასზე დიდი გავლენა იქონია აუგსბურგელმა მხატვარმა ჰანს ბურგკმაიერმა. საწყის პერიოდში, მძიმე მატერიალური მდგომარეობის გამო, მხატვარი უარს არ ამბობდა ვიტრაჟებისა და ფასადების დეკორირებაზე. ის უბრალო კერძო სახლებს არაჩვეულებრივ სასახლეებად აქცევდა, რთავდა კოლონებით, კაპიტელებითა და პილასტრებით. ინგლისის მეფის ჰენრი VIII-ის სამეფო კარის მომავალმა მხატვარმა შექმნა მრავალი ცნობილი პიროვნების პორტრეტი და არაერთი არაჩვეულებრივი ფრესკა („ქრისტეშობის გამოსახულება“, „მადონა წმინდანებთან ერთად“, ცნობილი „მეიერების ოჯახის მადონა“, „გარდაცვლილი იესო სარეცლეზე“ და სხვ.).

ჰანს ჰოლბეინ უმცროსი ხელოვნების ისტორიაში შევიდა როგორც ფერმწერი და პორტრეტისტი, მაგრამ იგი ნაყოფიერად მუშაობდა წიგნის მხატვრობაზე - ილუსტრაციებით, ინიციალებით, სატიტულე ფურცლის ჩარჩოებითა და ბოლოსართებით ამკობდა სხვადასხვა გამოსცემებს. ნამუშევრებისათვის მხატვარი გულდასმით ასრულებდა მონახაზს ფანქრით (ზოგი მათგანი შემორჩენილია დღემდე). ჩრდილსა და შუქს

ავლებდა ნახშირით, ცარციოთა და სანგინით (მუქი წითელი რბილი ფანქარი).

ბაზელი, სადაც გოლბეინმა ახალგაზრდობის წლები გაატარა, მესტამბეთა ქალაქად იყო ცნობილი. XV საუკუნეში იქ მოღვაწეობდნენ სახელგანთქმული მესტამბეები იოჰან ბერგმან ფონ ოლპე და იოჰან ამერბახი. ამავე საუკუნის პირველ მეოთხედში ბაზელში მოღვაწეობდა ჰუმანისტური მოძრაობის აქტიური მხარდამჭერი და ერთ-ერთი უმსხვილესი მესტამბე-გამომცემელი იოჰან ფრობენი (დაახ. 1460-1527). მასთან სახლში 1516 წლიდან ცხოვრობდა ცნობილი მეცნიერი, „ჰუმანისტების თაგადად“ წოდებული, საქვეყნოდ ცნობილი პამფლეტის -

„ქება-დიდება სისულელისას“ ავტორი დესიდერ ერასმ როტერდამელი (დაახ. 1469-1536). მასპინძელმა გამოსცა მეცნიერის შრომები და მისივე რედაქტირებული „ახალი ალექსანდრე“ ბერძნულ ენაზე.

ფრობენის გამოცემებს მხატვრულად აფორმებდნენ ჰანს ჰოლბეინ უმცროსი და შვეიცარიელი გრაფიკოსი ურს გრაფი (1485/90-1527/29), რომლის სახელსაც უკავშირებენ გრაფიურების ბეჭდვის ტექნიკის - ოფორტის წარმოშობას. როტერდამელის თხოვნით ჰოლბეინმა ოთხმცდადარი ილუსტრაციით გააფორმა „ქება-დიდება სისულელისას“. წიგნი გამოიცა 1514 წელს.

ჰანსმა რამდენჯერმე დახატა ერასმ როტერდამელის პორტრეტი. ჰუმანისტის გარდაცვალებამდე ერთი წლით ადრე, 1535 წელს, მან ხეზე გრაფიურების მეოთხედით შეასრულა წიგნის სატიტულე ფურცელი - ტრიუმფალური თაღით დამშვენებული როტერდამელის პორტრეტი. ადრე ასე ბიბლიურ გმირებსა და წმინდანებს გამოსახავდნენ.

ჰოლბეინმა დაასურათა უამრავი წიგნი, მონაწილეობა მიიღო მარტინ ლუთერის ბიბლიის გაფორმებაში, შეასრულა ნახატები ძველი ალექსანდრის და სხვა. მის

*Qui non mortalis uitae tibi munera fingis,
Rebus ab humanis eripiere breui.*

ნამუშევრებს შორის ყველაზე ცნობილია ცალკეული ესტამპების სახით დაბეჭდილი გრაფიკული ციკლი „სიკვდილის როკვა“. მისი სიუჟეტური წყარო შუა საუკუნეებიდან მომდინარეობს. ადამიანთა სიცოცხლე იმ დროს ბევრზე ეკიდა. თითქოს ყოველი ქუჩის კუთხეში საფრთხე იყო ჩასაფრებული. შავი ჭირისა თუ სხვადასხვა საშიში დავადებებისაგან ბალახივით იცვლებოდა სიცოცხლე ქალაქებსა თუ სოფლებში. „ამა სოფლის ძლიერთა“ თავხედობასაც არ უჩანდა საზღვარი. ფეოდალებს, მაგნატებსა და მათთან დაახლოვებულ ადამიანებს ხალხის გასაჭირი არ აღელვებდათ, სიკვდილი კი შეუმჩნეველად დახეტიაობდა ადამიანებს შორის და ახალ-ახალ მსხვერპლს ეძებდა. მხატვრის ფანტაზია ამ შეუცნობელ და საშიშ შეგრძნებებს მატერიალურ ფორმებს ანიჭებდა.

ამ ციკლის პირველი სამი გრაფიკული ბიბლიური თემატიკისაა. სიუჟეტები ასახავენ სამყაროს შექმნას, ადამისა და ევას სამოთხეში ცხოვრებას. დანარჩენზე კი პოლბენინსათვის კარგად ნაცნობი, მისი თანამედროვე ცხოვრებისეული ეპიზოდებია გამოსახული. მრავალ გრაფიკულ კუთხეში მიხატული აქვს ქვიშის საათი, როგორც სწრაფად წარმავალი ცხოვრების სიმბოლო. თითოეულ

გრაფიკულ ლათინურ კურსივით მიბეჭდილია მოკლე ტექსტი, რომლითაც პერსონაჟის სოციალური ფენაა დახასიათებული. ისე, როგორც ცხოვრებაში, იქაც დაცულია იერარქია. ცხოვრებისეული სირთულეების ამსახველი ციკლის ბოლო გრაფიკა განკითხვის დღით სრულდება.

ჰანს პოლბენინი ზემოთ აღნიშნულ სერიაზე მუშაობდა ბახელში 1523-1525 წლებში. პირველი ციკლი ყავისფერი მეღვინით შესრულებულ ორმოცდაერთ ნახატს მოიცავდა. თითოეული გრაფიკა ქსილოგრაფიული ხელოვნების შედეგს წარმოადგენდა. 6,5x5 სმ. ზომის საგრაფიკო დაფაზე (32,5კვ.სმ.) მხატვარი ათავსებდა რთულ, ხშირად კი მრავალფიგურულ კომპოზიციას. ნახატების მიხედვით გრაფიკებს ამზადებდა ჰანს ლუტცელბერგერი (გარდ. 1526). ამისათვის ის მიმართავდა როგორც ქსილოგრაფულ, ასევე სპილენძზე გრაფირების მეთოდს. საგრაფიკო დაფების გაცვეთის შემდეგ მათ თავიდან ამზადებდნენ. მოლიანად დაიბეჭდა „სიკვდილის როკვის“ 48 ხეზე (ქსილოგრაფიული) და 43 სპილენძზე (ლითოგრაფიული) შესრულებული გრაფიკა. მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეებში რამდენჯერმე გამოვიდა ამ სახელგანთქმული სერიის ფაქსიმილური გამოცემა. ერთ-ერთი მათგანი გამოიცა პოპულარული სერიის - ბიბლიოთეკის სახელწოდებით, რომელსაც წლების მანძილზე უშვებდა გერმანული გამომცემლობა „ინხელ-ფერგალი“.

დასავლეთევროპული საგრაფიკო ხელოვნების ისტორიის მკვლევარის პაულ კრისტელერის აზრით, პოლბენინის „სიკვდილის როკვას“ ხეზე შესრულებული გერმანული საგრაფიკო ხელოვნების კულმინაციური წერტილი შეიძლება ვუწოდოთ, როგორც მხატვრული, ისე ტექნიკური თვალსაზრისით. მისივე თქმით, გრაფიკორმა შეძლო თითქმის შეუძლებელად წვრილი ნაჭდევების გავლენა და შექმნა გარდამავალი ფერადოვანი ტონები.

გრაფიკების დაბეჭდვიდან თხუთმეტი წლის შემდეგ, 1538 წელს, „სიკვდილის როკვა“ წიგნის ფორმით ლიონის სტამბაში გამოსცეს ძმებმა გასპარ და მელხიორ ტრეხსელეებმა. ეს ცნობილი საგამომცემლო ფორმა ტრეხსელეების მამამ - იოჰანმა დააარსა. მის გამომცემლობაში კორექტორად მუშაობდა შემდგომში სახელგანთქმული მესტამბე-გამომცემელი იოდოკუს ბადაუს ასცენზია. წიგნმა დიდი მოწონება მოიპოვა და ძმებმა იგი შემდგომში რამდენჯერმე გა-

მოსცეს. გრავიურების რიცხვი მომდევნო გამოცემებში ორმოცდაცამეტამდე გაიზარდა. აქ იბეჭდებოდა ალბომის მსგავსი დასათვალიერებელი პატარა წიგნები, საგამომცემლო პროდუქციის ახალი სახეობა, რომელიც გათვალისწინებული იყო მასობრივი მკითხველისათვის, მათ შორის წერა-კითხვის არმცოდნეთათვისაც. გრავიურების თანმხლები ტექსტები მინიმუმამდე იყო შემცირებული.

დიდი პოპულარობით სარგებლობდა მხატვრის სხვა ნამუშევრებიც, მათ შორის განსაკუთრებული იყო ოთხმოცდათორმეტი ილუსტრაციისაგან შედგენილი „ძველი აღთქმის“ ციკლი. იგი 1529-1530 წლებში გამოიცა ტრეხსელის სტამბაშივე. წიგნის სახით ეს გრავიურები 1538 წელს დაიბეჭდა და შემდგომშიც მრავალჯერ გამოიცა განმეორებით.

ჰანს ჰოლბეინმა „სიკვდილის როკის“ მოტივები კვადრატული ინიციალების გაფორმებისთვის გამოიყენა. ციკლის სიუჟეტმა ფონის ფუნქცია შეასრულა ლათინური ალფაბეტის სათავე ასოებისათვის. ეს სერია 2,4x2,4 სმ. სიდიდის ოცდაოთხი მინიატურისაგან შედგებოდა. ისინი გრავიურის ენაზე კვლავ ლუტცელბერგერმა გადაიყვანა. ამასთანავე, მან ოცდაოთხივე გრავიურა ერთ ფურცელზე დაბეჭდა.

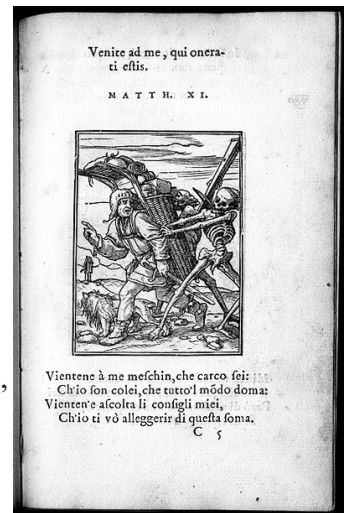
ინიციალების ნაკრები გათვალისწინებული იყო იოჰან ბებელის ბიბლიის გამოცემისათვის, რომელიც ბაზელში დაიბეჭდა. ჰოლბეინმა ნახატები შექმნა სხვა ალფაბეტებისთვისაც: „საბავშვო ალფაბეტი“ ბავშვების ფიგურებით შეამკო, „გლეხების ალფაბეტი“ - გლეხების გამოსახულებებით.

ინიციალების ეს ნაკრები დიდი პოპულარობით სარგებლობდა და რამდენჯერმე გამოიცა ბაზელსა და სხვა ქალაქებში.

ჰანს ჰოლბეინმა ცხოვრების უმეტესი წლები შვეიცარიასა და ინგლისში, სიცოცხლის ბოლო წლები კი ლონდონსა და ბაზელში გაატარა. მხატვარი

ლონდონში აღესრულა 1543 წლის 7 ოქტომბერს, 46 წლის ასაკში. მისი გარდაცვალების მიზეზი შავი ჭირი გახდა, რომელიც იმხანად მძვინვარებდა ქალაქში.

დიდია მხატვრის დავაწლი გერმანულ ხელოვნებაში. მან მოახერხა იტალიური აღორძინების ხანის მონაპოვარი გერმანულ მხატვრობაში დაენერგა, ისე რომ არ დაუკარგავს თავისი ნაციონალური ხასიათი. ასევე მნიშვნელოვანია მისი წველილი წიგნის მხატვრობაში. ხელოვნებათმცოდნეები ათას ორასამდე ქსილოგრაფიას ითვლიან, რომლებიც ჰანს ჰოლბეინ უმცროსის ჩანახატების მიხედვითაა დაბეჭდილი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- Немировский Е. Л. Шедевры мирового полиграфического искусства. - Ч. 2. - М.: 1990.
- Щелкунов М. И. История техника искусство книгопечатания. - М.; Л. 1926.
- Краткия сведения по типографскому делу. - С.;П. - 1899.
- Бенсьюзан С. Л. Гольбейн / С. Бенсьюзан; пер. Е. Боратынской. — М. : Ю. И. Лепковский, 1910.

ბიოხიბი ქავთახად

ბერლინში ახლად აღმოჩენილი სამი ქართული ხელნაწერის მოკლე აღწერა

1963 წელს გერმანელმა მეცნიერმა იულიუს ასფალგმა გამოაქვეყნა ნაშრომი „Georgische Handschriften“ („ქართული ხელნაწერები“). ნაშრომის შესავალში ავტორი აღნიშნავდა, რომ მან ქართველ კოლექტორებთან ილია აბულაძესა და აკაკი შანიძესთან თანამშრომლობით, შეძლო გამოკვლევის შექმნა. გერმანელმა მეცნიერმა თავის ნაშრომში წარმოადინა გერმანიის სხვადასხვა ბიბლიოთეკებში დაცული ქართული ხელნაწერების პალეოგრაფიული აღწერები. მათ შორის არის ბერლინის 8 ქართული ხელნაწერი.

2016 წელს, გერმანელი მეცნიერის მიერ ნაშრომის გამოქვეყნებიდან ნახევარი საუკუნის შემდეგ, შოთა რუსთაველი ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ დაფინანსებული პროექტის სამეცნიერო მივლინების ფარგლებში - „ქართული კულტურული ნაკვალევი გერმანიაში“, რომელიც ხორციელდება ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში და რომლის ხელმძღვანელიც არის ნინო დობორჯგინიძე, ხოლო კოორდინატორი - ოლივერ რაისნერი, დაუკავშირდი ბერლინის სახელმწიფო ბიბლიოთეკას. ბიბლიოთეკარის მელინე პელივანიანისაგან მივიღე შეტყობინება: „ამჟამად ბერლინის სახელმწიფო ბიბლიოთეკაში არის 11 ქართული ხელნაწერი, შემდეგი შიფრებით: Hs or 7931, Hs or 14561, Minutoli 135a, Ms or fol 573, Ms or fol 926, Ms or fol 2096, Ms or oct 168, Ms or oct 169, Ms or oct 283, Ms or quart 279, Ms or quart 345“. - ჩამოთვლილი შიფრიდან 3 არ ფიქსირდება გერმანელი მეცნიერის გამოკვლევაში. მარტის თვეში დაგეგმილი სამეცნიერო მივლინების დროს, ბერლინის სახელმწიფო ბიბლიოთეკაში მუშაობისას, აღმოჩნდა დღემდე შეუსწავლელი, არაკატალოგიზირებული სამი ქართული ხელნაწერი: 1. მინიატურული სახარება (Hs. or. 14561), 2. დავითის ფსალმუნი (Hs. or. 7931) და 3. ქართული ზღაპარი (Ms. or. oct. 169). ხელნაწერების გაცნობასთან ერთად, შევეცადე კოდიკოლოგიური ინფორმაციის მოძიება, მოკლე აღწერა და რამდენიმე ფოტოს გადაღება:

1. **ხელნაწერი - Hs. or. 14561.** მცირე ზომის მინიატურული სახარება დაახლოებით XVII-XVIII საუკუნეების ქართული ხელნაწერია ნუსხა-ხუცურით შესრულებული. ამ ხელნაწერის შესახებ ბერლინის სახელმწიფო

მინიატურული სახარება. გარეკანი.

ბიბლიოთეკის თანამშრომელმა ქალბატონმა ნიკოლე ფიურთინგმა თავდაპირველად მითხრა, რომ „2012 წელს ამსტერდამში კერძო ბიბლიოთეკარისაგან შევიძინეთ“. თუმცა, ამ ცნობაში არ იყო დარწმუნებული და დამპირდა, რომ გაარკვევდა ზუსტად. ინფორმაციის გადამოწმების შემდეგ შემატყობინა, რომ ბიბლიოთეკამ 1988 წელს შეიძინა ჰამბურგელი ანტიკვარიატების მფლობელ ფ. დიორლინგისაგან. პირველადი დათვალიერებით შეიძლება ითქვას, რომ ეს ხელნაწერი შეიცავს ოთხთავს, იწყება მათეს სახარებით. შუაში ჩართულია ლუკა მახარებლის ფერადი გამოსახულება. არის მომცრო ზომის წიგნაკი. ქაღალდზე დაწერილი ნუსხა-ხუცურით. გამოყენებულია შავი და წითელი მელანი. გარეკანი არის მოვერცხლილი და მოჭედილი ოთხი მახარებლების გამოსახულებით.

მინიატურული სახარების ბიბლიოთეკის გვერდი

მინიატურული სახარების ქართული ლუკა მახარებლის გამოსახულება

2. **ხელნაწერი Hs. or. 7931** - დავითის ფსალმუნი. ამ ხელნაწერზე ჟურნალში არის ინფორმაცია, რომ შექმნილია 1973 წლის 11 ოქტომბერს ვინმე ლაიდენელი ბრილისაგან. ტექსტი დაწერილია მხედრულით. სათაურები ზოგან ნუსხა-ხუცურით. შეიცავს 81 გვერდს. წიგნაკის პირველი ნახევარი დაწერილია შავი მელანით, მეორე ნახევარში გამოყენებულია წი-

თელი მელანი, წინადადების დაწევის წინ. საჭიროა, კანონიკური ტექსტების ექსპერტმა შეისწავლოს. ხომ არ არის საგალობლების ნიშნები? რადგან ცნობილია, რომ ადრეულ ახალ დროში ეკლესია-მონასტრებში ფსალმუნთა საგალობლების ჩაწერა ხდებოდა სპეციალური ნიშნების გამოყენებით.

დავითის ფსალმუნის პირველი ნაწილი გვერდი

ხელნაწერის გადაწერის თარიღად ჟურნალში დაფიქსირებულია 1795 წელი, რასაც სატიტულო გვერდზე ფანქრით შესრულებული თარიღით უნდა იყოს განსაზღვრული. თუმცა, არ მგონია, ეს იყოს ამ ხელნაწერის

დავითის ფსალმუნის პირველი ნაწილი გვერდი (მეორე მელანი)

გადაწერის თარიღი. დასაშვებია, რომ ეს მინაწერი, სავარაუდოდ ერთ-ერთი მფლობელის აზრით, ჩემი აზრით, ცოტა უფრო ძველი ხელნაწერი

უნდა იყოს. ერთ-ერთი მფლობელის სახელი მიწერილია გარედახე: „ეს წიგნი ვარუნ მიქელასი არის“. გაურკვეველია, რა პერიოდში ეკუთვნოდა ეს ხელნაწერი ვარუნ მიქელასს. მან გაყიდა? თუ სხვისაგან შეიძინა გერმანელმა ე. ბრილმა?

კოდოლოლოგიური თვალსაზრისით, ძალიან საინტერესო და საყურადღებოა ამ ხელნაწერის ისტორია. ქაღალტონ ნიკოლე ფურთინგს როცა ვკითხე ამ ხელნაწერის შესახებ, არაფერი იცოდა. დამპირდა, რომ მოიძიებდა ძველ სარეგისტრაციო ჟურნალს, სადაც იყო გატარებული. როცა მოიძია, ჟურნალში "Hs. or. 7931" შიფრის გასწვრივ იყო ნაბეჭდი აღწერა: "altslavisch" (ძველისლავური), რომელიც გადახაზული იყო ფანქრით და ზემოდან "georgisch" (ქართული) ახალი წარწერა ჰქონდა გაკეთებული, რაზეც გერმანელმა ბიბლიოთეკარმა ხუმრობით აღნიშნა: "Und plötzlich altslavisch georgisch geworden!" („მოულოდნელად სლავური ქართული გახდა!“)

3. ხელნაწერი - s. or. oct. 169. - ამ ხელნაწერის შესახებ რობერტ გილისგან მივიღე შეტყობინება, რომ

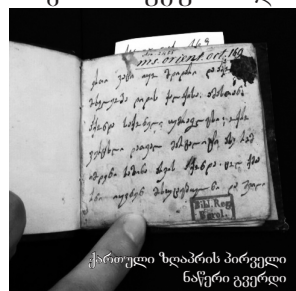

ქართული ზღაპრის ხელნაწერი წიგნის გარეკანი

“შექნილია 1846 წელს 1 რუბლად სწავლული კოხისაგან”. ჟურნალში გატარებულია როგორც - „Narrations Georgicae chart“. ხელნაწერი ეკუთვნის 8 აღმოსავლურ შექნილ ხელნაწერთა ჯგუფს. თითოეულში გადახდილია ზოგში რუბლი, ზოგში დუკატი”.

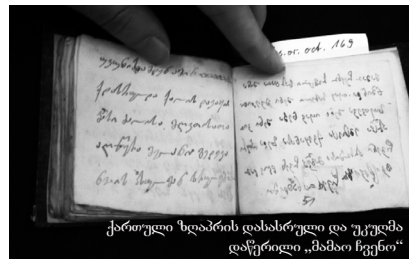
ვინ იყო ეს სწავლული კოხი? ამის იდენტიფიცირება ადვილია, რადგან ცნობილია, რომ მე-19 საუკუნეში საქართველოში რამდენჯერმე იმოგზაურმა გერმანელმა მეცნიერმა, ბოტანიკოსმა კარლ ჰაინრიხ კოხმა. ერთ-ერთი მისი მოგზაურობა 1843-1844 წლებში შედგა და 1844 წელს ის უკან იენაში დაბრუნდა. როგორც ჩანს საქართველოდან წაიღო ეს პატარა წიგნაკი და მიყიდა ბერლინის ბიბლიოთეკას.

პირველადი დათვალიერებით შემიძლია გითხრათ, რომ ამ ხელნაწერში მოთხრობილია ზღაპარი, რაც თავისი შინაასით წააგავს ღირსი მელანიას ისტორიას. თუმცა, საქმე გვაქვს ქართულ ვერსიასთან. სამწუხაროდ, ხელნაწერი არ არის დათარიღებული. თუმცა, კალიგრაფიითა და ასოთამოხაზულობით შეიძლება ითქვას ეს ხელნაწერი მე-18 საუკუნის მეორე ნახევარს - მე-19 საუკუნის დასაწყისს განეკუთვნება. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია ტექსტის ბოლოს არის მინაწერი ავტორის ვინაობის შესახებ. „ქალის და ვაჟის ბაასი ძალითა მღვდლისათა აღწერა მელანია გედევანის ასულმან სრულებით“. ამრიგად, ქართულ ისტორიოგრაფიაში ცნობილი ხდება კიდევ ერთი გადამწერი ქალი - მელანია გედევანის ასული.

ქართული ზღაპრის პირველი ნაწილი გვერდი

წიგნაკი 51 გვერდისაგან შედგება. ტექსტი მხედრულით არის ნაწერი. ბოლო გვერდი ამობრუნებულად არის ნაწერი, რაც მხოლოდ სინათლის შუქზე იკითხება და არის „მამაო ჩვენო“.

ქართული ზღაპრის დასასრული და უკულმა დაწერილი „მამაო ჩვენო“

ამრიგად, ბერლინის სახელმწიფო ბიბლიოთეკაში ახლად აღმოჩენილი სამი ქართული ხელნაწერით - მინიატურული სახარება (Hs. or. 14561), 2. დავითის ფსალმუნი (Hs. or. 7931) და 3. ქართული ზღაპარი (Ms. or. oct. 169) - ქართული კულტურული მემკვიდრეობა კიდევ უფრო გამდიდრდა.

ბიბლიოგრაფიული ძიებანი

ბიოგრაფიული ძიებანი

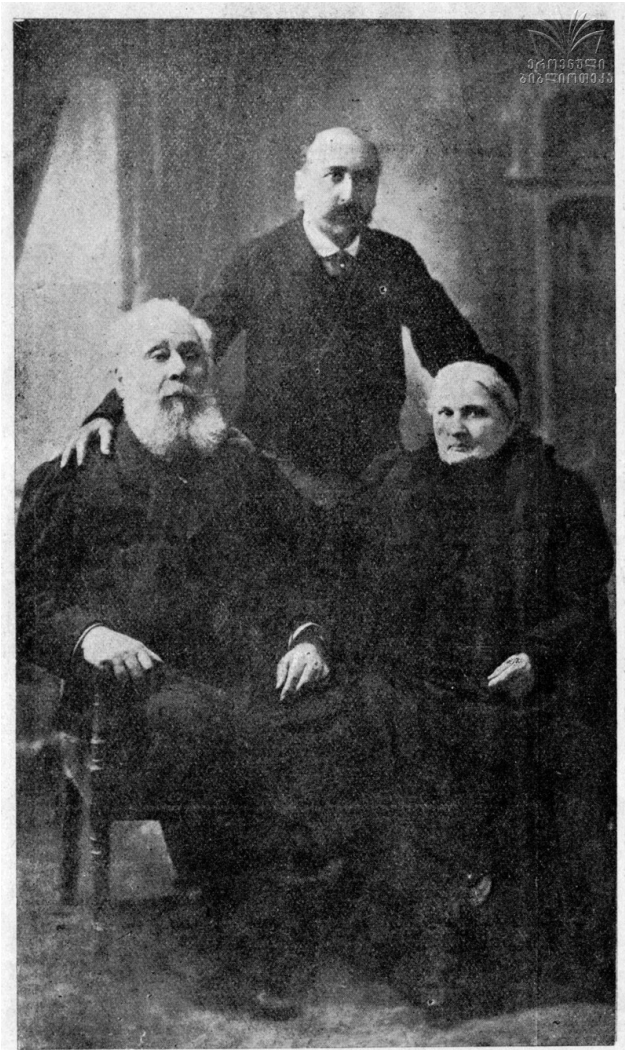
რეპლიკა

2010 წლის 10 დეკემბერს ჩვენს „სავარდო და სამაისო“ ქუთაისში გაიმართა აკაკი წერეთლის დაბადებიდან 170 წლისთავისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენცია, რომელზეც მეტად საინტერესო მოხსენებებით გამოვიდნენ ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა ფაკულტეტისა და ქუთაისის და

მისი რეგიონის ისტორიისა და კულტურის შემსწავლელი სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მეცნიერ-მუშაკები. ხსენებული კონფერენციის მასალები 2011 წელს გამოიცა ცალკე კრებულის სახით, რომელსაც ბოლოში დართული აქვს ფოტოკოლაჟი. სამწუხაროდ, სწორედ მასშია დაშვებული ის ლაფსუსი, რამაც დამაწერინა წინამდებარე რეპლიკა. კერძოდ, იმ ფოტოსურათს, რომელზეც აღბეჭდილნი არიან აკაკი, მისი მეუღლე ნატალია ბაზილევსკაია და მათი ვაჟი - ალექსი წერეთელი, შეცდომით მიწერილი აქვს: „აკაკი წერეთელი, ილია ჭავჭავაძე და ოლღა გურამიშვილი“ (იხ.: გვ. 89).

ამ კაზუსის შესახებ ჩვენში თუ უკვე არის გაკეთებული შესაბამისი შენიშვნა, მე, ცხადია, ბოდიშს ვიხდი მისი კიდევ ერთხელ აღნიშვნისათვის, ხოლო თუ ამგვარი რამ აქამდე ჯერაც არ გაკეთებულა, მაშინ, როგორც იტყვიან ხოლმე: „სჯობს გვიან, ვიდრე არასდროს“.

ვიმედოვნებ, რომ ზემოაღნიშნული კრებულის რედაქტორები, შესანიშნავი მეცნიერები და პიროვნებები, ხსენებული კონფერენციის სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორი ჩემი ძვირფასი მოგვარეები - ქალბატონი ლია და ბატონი გურამ გაბუნიაევი ამ პატარა რეპლიკას კადნიერებაში არ ჩამითვლიან და მას გაგებით მოეკიდებიან, ვინაიდან არაფრით არ შეიძლება დაშვებული და მსგავსი კურიოზული ლაფსუსების უყურადღებოდ, ბედის ანაბარად მიტოვება.

აკაკი, მისი ცოლი და შვილი ალექსი.

ივანე ჯავახიშვილი ბიბლიოგრაფიული მუშაობის შესახებ და ქართული ბიბლიოგრაფიის თანამედროვე პრობლემები

ვანე ჯავახიშვილი, როგორც მეცნიერი და მხურვალე მამულიშვილი თავის სამეცნიერო-კვლევით მუშაობაში ჯეროვან ყურადღებას აქცევდა პირველწყაროების გამოფენის, შესწავლისა და ანალიზის საკითხებს. ამასთან მეცნიერი მკაცრად იცავდა სხვა ავტორთა ნაშრომების შესწავლისა და ციტირების მეთოდებს, იცავდა რა პუბლიცისტისა და დემოკრატიის პრინციპებს მეცნიერულ მუშაობაში. საყოველთაოდაა ცნობილი ი. ჯავახიშვილის, როგორც ახალგაზრდა მკვლევარის დამოკიდებულება იმ ქართველ სტუდენტთა მიმართ, რომლებიც მე-19 საუკუნის მიწურულს სწავლობდნენ პეტერბურგის უნივერსიტეტში. აღნიშნულ უმაღლეს სასწავლებელში ლექციებს კითხულობდა პრივატ-დოცენტი ი. ჯავახიშვილი. მისი თაოსნობით უნივერსიტეტში 1907 წელს ჩამოყალიბდა ქართველ სტუდენტთა სამეცნიერო წრე, რომელსაც თვითონ ხელმძღვანელობდა. წრის წევრები იყვნენ შემდგომში ცნობილი ქართველი მეცნიერები, მწერლები და საზოგადო მოღვაწენი: ი. ყიფშიძე, ა. შანიძე, მ. თუმანიშვილი, კ. გამსახურდია, გ. ჩიტაია, ა. ლორთქიფანიძე, შ. დადიანი, ვ. ბუაჩიძე, გ. ჭუბაბრია და სხვები. სამეცნიერო-კვლევით მუშაობასთან ერთად, ი. ჯავახიშვილმა წრის წევრთა შემოქმედებით საქმიანობის ერთ-ერთ მიმართულებად დასახა ბიბლიოგრაფიული მანკვებლების შედგენა. ი. ჯავახიშვილს კარგად ესმოდა ბიბლიოგრაფიული მუშაობის როლი და დანიშნულება სამეცნიერო-კვლევით მუშაობაში. პირუთვნელი ისტორიის შედგენისათვის, ი. ჯავახიშვილის აზრით, აუცილებელი იყო შეგნება იმისა, რომ წარსული ცოდნა მისაბამად კი არ არის საჭირო, არამედ ჩვენივე საჭიროებისთვის, ეროვნული თვითშეგნებისა და ცნობიერების ამაღლებისათვის. სამეცნიერო შრომის შედგენისათვის ი. ჯავახიშვილს უპირველესად საჭიროდ მიაჩნდა პირველწყაროების ყოველმხრივი შესწავლა, ავტორის აზრის წარმოჩენა და მხოლოდ ამის შემდეგ საკუთარის ჩამოყალიბება. მეცნიერი პირდაპირ მიუთითებდა იმის შესახებ, რომ ბიბლიოგრაფიის უქონლობის გამო მომავალი მკვლევარები ვერ პოულობდნენ მათთვის აუცილებელ ინფორმაციას. კიდევ უფრო ცუდი ის იყო, რომ მათ უკვე გაკეთებულის თავიდან გაკეთება უხდებოდათ; ამით, ი. ჯავახიშვილის აზრით, „ინტელექტუალური ენერჯია ნიაგდებოდა“. აქვე მეცნიერი მიუთითებდა იმის შესახებ, რომ ქართულ პერიოდულ გამოცემებში, ერთი და იგივე თხზულება, ფოლკლორული ჩანაწერი და მხატვრული ლიტერატურის ნიმუშები რამდენჯერმე იბეჭდებო-

და. სამეცნიერო წრის წევრები ი. ჯავახიშვილის მიითებით სწავლობდნენ საქართველოს ისტორიას, ენთამეცნიერების, ფოლკლორის, სოფლის ცხოვრების ამსახველ მასალებს, ადგენდნენ სამეცნიერო ნაშრომებს. ი. ჯავახიშვილი ცდილობდა, წრის წევრებისთვის ისეთი თემების შერჩევას, რომლებიც საშუალებას მისცემდა მათ, ეწარმოებინათ სიღრმისეული კვლევა. დიდი და ფართო თემების დამუშავება, წრის ხელმძღვანელის აზრით, წრის წევრებს სარგებლობას ვერ მოუტანდა, ვიწროდ შერჩეული კვლევა-ძიებანი საუკეთესო საშუალებად უნდა იქცეს ნამდვილი მეცნიერული ნაშრომის შედგენისათვის. ახალგაზრდა მკვლევარნიც ამ გზით უფრო ადვილად შეეჩვევიან სამეცნიერო მუშაობის „ფაქისსა და მკაცრ მეთოდებს“. ი. ჯავახიშვილი წრის წევრებს, როგორც, მომავალ მეცნიერ-მკვლევარებს წვრთნიდა და ზედმიწევნით ასწავლიდა მეცნიერის ზნეობრივი პასუხისმგებლობის პრინციპებს. მისი აზრით, მეცნიერის მოღვაწეობა მძიმე ნივთიერი კეთილდღეობის თვალსაზრისით; ამ სიძნელეთა გადალახვისათვის საჭიროა ხასიათის განსაკუთრებული სიმტკიცე.

პეტერბურგის ქართველ სტუდენტთა სამეცნიერო წრე იმთავითვე შეუდგა ქართული პერიოდული და გრძელდებადი გამოცემების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფიის შედგენას. თავიდანვე დაიგეგმა საქართველოში 1852-1910 წწ გამოცემული პერიოდული გამოცემების ანალიტიკური დამუშავება. თვითონ ი. ჯავახიშვილი იძლეოდა ასეთი მუშაობის შესანიშნავ მაგალითს. მან თავისი ხელით აღწერა, ჯერ კიდევ სტუდენტმა, გაზეთ „ივერიის“ 1866-1896 წლების სტატიები, შეადგინა მათი შინაარსი და მოამზადა წიგნში შესატანად. აღნიშნული პერიოდული გამოცემების ბიბლიოგრაფიული დამუშავება წრის წევრებმა დაიწყეს 1907 წელს და დაასრულეს 1912 წელს. ბიბლიოგრაფიაში აღინუსხა ყველა სახის გამოქვეყნებული სტატია, კორესპონდენცია, რეცენზია, ინფორმაციული ხასიათის მასალა, მხატვრული ლიტერატურის ნიმუშები, მეთაური წერილები. აღწერილი სტატიები დაიყო გარკვეული თემატიკის მიხედვით და მომზადდა გამოსაცემად. „ქართული ბიბლიოგრაფია“ ნ. მარის შუამდგომლობით გამოსაცემად გადაეცა პეტერბურგის მეცნიერებათა აკადემიას. ბიბლიოგრაფია გამოიცა ერთი საუკუნის წინათ, 1916 წელს. წიგნის წინასიტყვაობაში ი. ყიფშიძე ახასიათებდა ნაშრომის სტრუქტურას, მის დანიშნულებას სამეცნიერო-კვლევით მუშაობაში. ბიბლიოგრაფიაში აღწერილი სტატიები დაჯგუფებულია 9 განყოფილებაში. სტატიების აღწე-

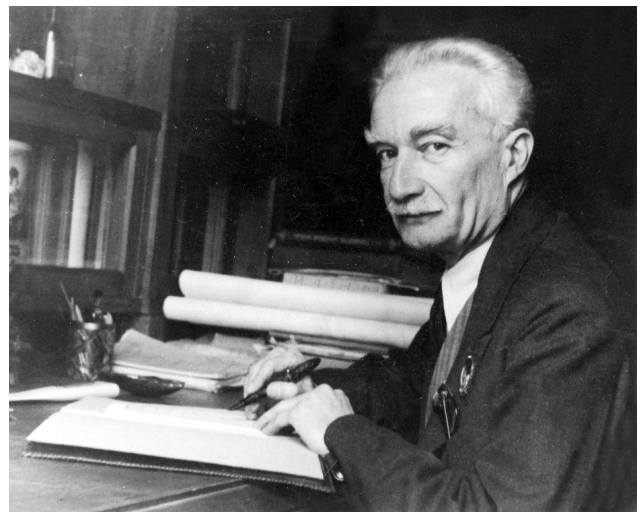
რილობა შეიცავს ძირითად ელემენტებს: ავტორი, სათაური, გამოქვეყნების წყარო, წელი და ნომერი. განყოფილებაში აღწერილი მასალა განლაგებულია ანბანურ რიგზე. ბიბლიოგრაფიაში გახსნილი იყო შინაარსი ისეთი ქართული პერიოდული გამოცემებისა, როგორებიცაა: „დროება“, „ივერია“, „ნაკადული“, „მნათობი“, „ჯეჯილი“, „განათლება“, „ცნობის ფურცელი“, „კვალი“, „აკაკის კრებული“ და სხვა გამოცემები. სულ 160 გვერდიან „ქართულ ბიბლიოგრაფიაში“ წარმოდგენილია 2462 ბიბლიოგრაფიული ჩანაწერი. ნაშრომში პირველად აღინუსხა ა. წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას, ილია ჭავჭავაძის, ივანე ჯავახიშვილის, მიხეილ თამარაშვილის, ალექსანდრე ხახანაშვილის, ზ. წერეთლის, თედო სახოკიას, ნიკო მარის, მ. ჯანაშვილის, რაფიელ ერისთავის, დიმიტრი ყიფიანის და სხვა გამომჩენილ მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა მიერ გამოქვეყნებული მასალები. ბიბლიოგრაფიას თან დაერთვის პირთა და გეოგრაფიულ სახელწოდებათა საძიებლები. „ქართულ ბიბლიოგრაფიაში“ აღიწერა 50-მდე სახელწოდების ქართული პერიოდული და გრძელდებიანი გამოცემა.

ქართული ბიბლიოგრაფიული მანუშები შედგენის აუცილებლობი შესახებ წერდნენ ი. ჯავახიშვილი და ა. შანიძე 1913 წელს გაზეთ „სახალხო ფურცელში“ გამოქვეყნებულ წერილში, სადაც ავტორები მიმართავენ საქართველოს წიგნის გამომცემლობებსა და ჟურნალ-გაზეთების რედაქციებს, რათა მათ ყოველწლიურად გამოეყვეყნებინათ თავიანთი პუბლიკაციების სარჩევი (ნუსხა) და ამით ხელი შეეწყოს მეცნიერული მუშაობის სრულყოფილად წარმართვისათვის. ორივე ცნობილი მეცნიერი მიუთითებს იმის შესახებ, რომ თანამედროვე მკვლევარმა უნდა იცოდეს იმის შესახებ, თუ რა არის გაკეთებული წინათ, რათა თავიდან ავიცილოთ წინანდელი შეცდომები. ჩვენს ცხოვრებას, მეცნიერთა აზრით, ნაკლებად ეტყობა ცვლილებები - არ ვიცით, რას აკეთებდნენ ჩვენი წინაპრები, მამები, მამავალ თაობებს არ ეცოდინებოდათ, რას ვაკეთებთ ჩვენ, ამჟამინდელი მკვლევარები. ყოველგვარი მეცნიერული შრომა წარუმატებელი იქნება, თუ არ ემყარება წინანდელ ცოდნას; უნდა ვიცოდეთ ყველა ის, რაც დაწერილია და გაკეთებულია.

ამისათვის საჭიროა ბიბლიოგრაფია, წერენ მიმართვის ავტორები, ბიბლიოგრაფია, სრული და უნაკლო. წერილის ავტორები მიმართავენ შესაბამის გამომცემლობებსა და რედაქციებს, ყოველწლიურად შეადგინონ თავიანთი გამოცემების შინაარსი. ქართული წიგნების ბიბლიოგრაფირების საქმე, მათი აზრით, სხვაგვარად უნდა მოეწყოს. საჭიროა, ყველა გამომცემლობამ სამ-სამი ცალი დაუთმოს, გადასცეს ეროვნულ მუზეუმებს თბილისსა და ქუთაისში. ასეთი მიდგომით ქართულ გამოცემებს ერთად მოვუყრიოთ თავს და ადვილი იქნება ბიბლიოგრაფიული მანუშების შედგენა. ასეთი მიდგომა ჩვენს მე-

ნიერებსა და მწერლებს დიდ სამსახურს გაუწევინებს და ერთგვარად მოწვევრიგდება ქართული წიგნების შესახებ ინფორმაცია.

როგორც ცნობილია, პეტერბურგის ქართველ სტუდენტთა სამეცნიერო წრის მიერ მომზადდა და გამოიცა 2 წიგნი. 1915 წელს თბილისში დაიბეჭდა წრის მიერ მოზმადებული „კრებული“, რომლის წინასიტყვაობაშიც ი. ჯავახიშვილი ერთხელ კიდევ ამახვილებს ყურადღებას ბიბლიოგრაფიული მუშაობის შესახებ. აღნიშნავს, რომ განსაკუთრებით აუცილებელია ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში გამოქვეყნებული მასალების აღნუსხვა და სისტემატიზებული ნუსხის შედგენა, რათა ქართველი მეცნიერის მუშაობა გაადვილდეს და მან ხელმეორედ არ გააკეთოს ის, რაც უკვე გაკეთებულია.

„სახალხო ფურცელში“ გამოქვეყნებული ი. ჯავახიშვილისა და ა. შანიძის მიმართვა ერთგვარი მოწოდება-მანიფესტი და საპროგრამო წერილია ქართული ბიბლიოგრაფიის მეცნიერულ ნიადაგზე წარმოებისათვის. მეცნიერთა მიერ ხაზი იყო გასმული ბიბლიოგრაფიის შედგენის პრინციპებზე - რაც შეიძლება ზუსტი, სრული და უნაკლო. ეს პრინციპები შემდგომში საფუძვლად დაედო საქართველოში გამოცემულ სხვადასხვა სახის ბიბლიოგრაფიულ მანუშებს. ბიბლიოგრაფიული მუშაობის პრინციპები, რომლებიც ასე ლაკონურად და ნათლად ჩამოაყალიბა ივანე ჯავახიშვილმა მე-19 საუკუნის მიწურულისა და მე-20 საუკუნის დასაწყისისათვის, საფუძვლად დაედო საქართველოში ბეჭდური პროდუქციის ბიბლიოგრაფირების სამუშაოებს. ბიბლიოგრაფიულ მუშაობას სახელმწიფოებრივი ხასიათი და დანიშნულება მიეცა გასული საუკუნის 20-30-იანი წლებიდან. აქვეამ საკითხებით დაინტერესებულ სპეციალისტებს უნდა შევახსენოთ, რომ საქართველოში სავალდებულო ეგზემპლარების ბიბლიოთეკებისათვის გადაცემის საკითხს შეეხო ექვთიმე თაყაიშვილი. მან საქართველოს დამფუძნებელთა კრებაზე 1919 წელს განსახილველად გაიტანა კანონპროექტი სავალდებულო ცალების შესახებ. 1924 წელს

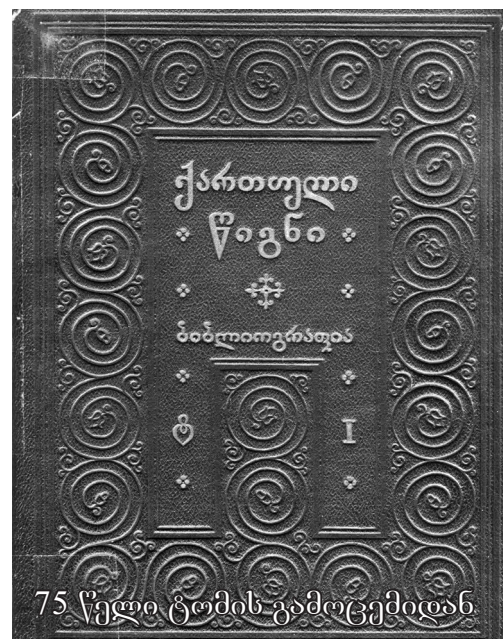
დაარსდა სახელმწიფო სარეგისტრაციო ბიბლიოგრაფიული დაწესებულება - საქართველოს სახელმწიფო წიგნის პალატა. (გაუქმდა 2006 წელს). პალატა იმთავითვე შეუდგა საქართველოში და უცხოეთში გამოცემული ქართული წიგნების ძიებას, გამოვლენას და მათ აღწერილობას. წიგნის პალატამ ამ სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ამოცანას ღირსეულად გაართვა თავი და 1941-1964 წწ. გამოსცა „ქართული წიგნი“: ბიბლიოგრაფია 3 ტომად. სამივე ტომში აღირიცხა ქართულ ენაზე საქართველოსა და უცხოეთში გამოცემული ქართული წიგნები 1629-1950 წლების პერიოდისა. სამტომეული, როგორც ქართული წიგნის რეტროსპექტიული ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებელი წარმოადგენდა უნივერსალური შინაარსის ეროვნული ბიბლიოგრაფიის ნიმუშს, რომელიც თანამედროვე ეტაპზედაც ინარჩუნებს მეცნიერული მუშაობის ფუნქციონირებას საფუძველს. აქ უნდა შევნიშნოთ, რომ პირველი ტომის შედგენაში პროფესიონალი ბიბლიოგრაფებს კონსულტაციებს უწევდნენ ცნობილი მეცნიერები: ი. ჯავახიშვილი, ა. შანიძე, კ. კეკელიძე, ს. ჯანაშია და სხვები.

ქართული წიგნების ბიბლიოგრაფიული აღწერილობისა და სისტემატიზაციის პარალელურად, წარმოებდა ქართული პერიოდული და გრძელვადიანი გამოცემების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებლების შედგენა. სამუშაოების აწარმოებდნენ საქართველოს სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკა, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, თბილისის ი. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტი სამეცნიერო, მოგვიანებით, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური სამეცნიერო ბიბლიოთეკა.

ამ მხრივ არ შეიძლება არ აღინიშნოს თბილისის საჯარო ბიბლიოთეკის მხარეთმცოდნეობითი (შემდგომში ქართველოლოგია) განყოფილების მუშაობა. ამ დაწესებულებაში იმთავითვე ჩამოყალიბდა ქართველ ბიბლიოგრაფთა კვალიფიციური სკოლა. 1940-1944 წწ. გამოიცა აღნიშნული ბიბლიოთეკის მიერ შედგენილი „ქართული ჟურნალებისა და კრებულების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფია“ 3 ტომად. სამივე ტომში აღირიცხა ქართული ჟურნალებსა და კრებულებში გამოქვეყნებული მასალები 1832 წლიდან 1905 წლამდე. ჟურნალებისა და კრებულების ბიბლიოგრაფიული დამუშავების შემდეგ საჯარო ბიბლიოთეკამ გააგრძელა ქართული გაზეთების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფიული აღწერილობის სამუშაოები. 1952-1975 წწ. გამოიცა „ქართული გაზეთების ანალიტიკური ბიბლიოგრაფია“, 6 ტომი, 8 ნაკვეთად. ბიბლიოგრაფიაში აღიწერა ქართულ გაზეთებში გამოქვეყნებული მასალები 1819-1904 წლების პერიოდისა. ამდენად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ქართული პერიოდული და გრძელვადიანი გამოცემები ანალიტიკური წესით დამუშავებულია მათი პირველი გამოცემებიდან მე-20 საუკუნის დასაწყისამდე. ბიბლიოგრაფიული საძიებლების ტომებზე მუშაობდნენ ცნობილი ბიბლიოგრაფები,

წიგნმცოდნეები, ქართული ჟურნალისტიკის ისტორიის მკვლევარები, რომელთაგან პირველ რიგში, უნდა დავასახელოთ: თ. მაჭავარიანი, დ. კასრაძე, მ. მელაძე, კ. რამიშვილი, ა. კავკასიძე, ვლ. ჯოჯუა, გ. ბაქრაძე, ნ. ლორთქიფანიძე, ი. გიორგაძე, ნ. გურგენიძე, თ. დონდუა და სხვები, რომლებმაც ბიბლიოგრაფიული სიზუსტით აღრიცხეს აღნიშნული პერიოდის პირველწყაროების მასალები და ამით ღირსეული კვალი დატოვეს ქართული ბიბლიოგრაფიის ისტორიაში.

ქართული წიგნისა და პერიოდული გამოცემების ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებლები ასეთი მოცულობითა და ტომეულების სახით აღარ გამოცემულა მომდევნო პერიოდში. საქართველო პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა, ეროვნული სამეცნიერო და ზოგიერთი სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი აგრძელებენ სხვადასხვა ტიპისა და სახის ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებლების გამოცემას. გამოცემულია დარგობრივი, თემატური და სხვა სახის ბიბლიოგრაფიული საძიებლები. 1978 წლიდან ეროვნულმა სამეცნიერო ბიბლიოთეკამ დააარსა ქართველ მეცნიერთა ბიბლიოგრაფიული სერია, რომელიც დღესაც წარმატებით გრძელდება. ქართველოლოგიის საკითხით დაინტერესებულ მკვლევარებს დიდ დახმარებას უწევს საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ქართველოლოგიის განყოფილების მიერ შედგენილი

75 წელი ტომის გამოცემიდან.

ანოტირებული ბიბლიოგრაფიული საძიებელი „საქართველო“. 2008 წელს საქართველოს პარლამენტი ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ გამოსცა საქართველოში 1737-1917 წწ. რუსულ ენაზე გამოცემული რეტროსპექტიულ ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებელი „Национальная библиография Грузии: книжные издания на русском языке“, ტ.1. ბიბლიოგრაფია შეიცავს საქართველოში რუსულ ენაზე გამოცემული წიგნების 12 000-ზე მეტ ბიბლიოგრაფიულ ჩანაწერს.

საქართველოში სახელმწიფო ბიბლიოგრაფიული რეგისტრაციისა და პალატის დახურვის (2006) შემდეგ ეროვნული ბიბლიოგრაფიის წარმოება დაეკალა საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას. ბიბლიოთეკის სტრუქტურაში ჩამოყალიბდა ეროვნული ბიბლიოგრაფიის დეპარტამენტი, რომელიც შეუდგა ქართული წიგნების სახელმწიფო რეგისტრაციას და „წიგნის მატრიცის“ მომზადებას მისი ბეჭდური სახით გამოსაცემად. დაინერგა ეროვნული ბიბლიოთეკის სტრუქტურის მონაცემთა ბაზების წარმოება. დეპარტამენტის ძალებით დაიწყო ქართული ჟურნალებისა და გაზეთების ანალიტიკური დამუშავება; ორივე ბაზა განთავსდა ინტერნეტში. საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა 1990-იანი წლებიდან აწარმოებს ქართლი წიგნებისა და ავტორეფერატების ბიბლიოგრაფიული მონაცემთა ბაზებს. ქართული წიგნების ელექტრონული კატალოგი ამჟამად შეიცავს 217,000-ზე მეტ ბიბლიოგრაფიულ ჩანაწერს. შექმნილია და სისტემატურად ივსება ავტორეფერატების, დისერტაციების, პლაკატების, ესტამპების, ფურცლოვანი და სანოტო გამოსაქმების, კომპაქტ-დისკების მონაცემთა ბაზები, რომლებიც ხელმისაწვდომია ეროვნული ბიბლიოთეკის ვებსაიტზე.

აღნიშნული ელექტრონული კატალოგები არ შეიძლება მივიჩნიოთ საქართველოს ელექტრონულ ეროვნულ ბიბლიოგრაფიად. ეროვნული ბიბლიოგრაფიის სრულყოფილი სახით წარმოებისათვის აუცილებელია რამდენიმე წინაპირობისა და ფაქტორის გათვალისწინება:

1. ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ თავისი რესურსებით უნდა უზრუნველყოფს ეროვნული ბიბლიოგრაფიის რაც შეიძლება ზუსტი და დროული წარმოება; საამისოდ მას გააჩნია იურიდიული ბაზა „საქართველოში სავალდებულო ეგზემპლარის შესახებ“ კანონის სახით;
2. ქართულ ენაზე ბიბლიოგრაფიული ჩანაწერების შესაბამისობა საერთაშორისო სტანდარტებთან ქართული ენის სპეციფიკის გათვალისწინებით;
3. რეტროსპექტიული და მიმდინარე სახელმწიფო ბიბლიოგრაფიული რეგისტრაციის ორგანოების მატრიცების პერიოდული გამოსაქმების უზრუნველყოფა;
4. მაქსიმალური სიზუსტით უნდა აღირიცხოს საქართველოში და უცხოეთში გამოსაქმებული ბეჭდური პროდუქცია ქართულ ენაზე და იმ ეთნიკური უმცირესობების ენაზე, რომლებიც ცხოვ-

რობენ საქართველოში.

5. ასევე უნდა აღირიცხოს საქართველოს შესახებ საქართველოში და უცხოეთში გამოცემული ბეჭდური თუ სხვა სახის პროდუქცია.

6. ეროვნული ბიბლიოთეკის ელექტრონული მონაცემთა ბაზები, როგორც ქართული წიგნის უნივერსალური რესურსი ოპერატიულად უნდა იყოს ხელმისაწვდომი მომხმარებელთა ყველა სოციალური ჯგუფისათვის.

7. ეროვნული ბიბლიოგრაფიის რეალიზაციისა და ხელმისაწვდომობის ძირთად ფორმად მიჩნეულ უნდა იქნეს ბიბლიოგრაფიული ნუსხებისა და კატალოგების, გზამკვლევების პერიოდულად გამოსაქმება ბეჭდური სახით;

8. ეროვნული ბიბლიოგრაფიის მიმდინარე მანევრებლების ბეჭდური სახით გამოსაქმება ერთის მხრივ ხელს შეუწყობს სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ინფორმაციით უზრუნველყოფას, მეორეს მხრივ, ასეთი გამოსაქმებები მნიშვნელოვანი გზამკვლევი იქნება ბიბლიოთეკების მიმდინარე დაკომპლექტებისათვის.

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა ამჟამად ფლობს ყველაზე მდიდარ და შედარებით სრულყოფილ ინფორმაციას საქართველოში გამოცემული ბეჭდური თუ სხვა სახის მასალების შესახებ. ბიბლიოთეკის მონაცემთა ელექტრონული ბაზები იძლევა იმის საფუძველს, რომ ბიბლიოთეკამ არასრულყოფილი, მაგრამ მეცნიერ-მკვლევართათვის საჭირო დონეზე აწარმოოს ეროვნული ბიბლიოგრაფია. მიმდინარე სარეგისტრაციო ბიბლიოგრაფიული მანევრებლების პერიოდულად გამოსაქმება თავდაპირველად

არ იქნება „ზუსტი და სრული“, როგორც ამას ივანე ჯავახიშვილი იხურვებდა, მაგრამ ასეთი გამოსაქმებები ერთგვარად გაამართლებდა ეროვნული ბიბლიოთეკის კანონით განსაზღვრულ ფუნქციას.

ლიტერატურა:

1. კრებული/ი. ჯავახიშვილის რედ-ით. - თბ., 1915. - 202გვ.
2. ქართული ბიბლიოგრაფია. - თბ., - 1916. - 160გვ.
3. გაზ. „სახალხო ფურცელი“ - 1913. - №802.
4. ჯორბენაძე ს. ცხოვრება და ღვაწლი ივანე ჯავახიშვილისა. - თბ., 1984. - 612 გვ.
5. ივანე ჯავახიშვილი; ბიბლიოგრაფია. - თბ., 1976. - 142 გვ.
6. გორგიშელი ია. გეჭირდება თუ არა ეროვნული ბიბლიოგრაფია? - თბ., 2006. - 28 გვ.

მანია მინაბიძე

გალაკტიონ ტაბიძის ლექსების რუსულენოვანი კრებული ორი ვერსია

1937 წელს მოსკოვში გამოვიდა გალაკტიონ ტაბიძის ლექსების კრებული „რჩეული ლექსები“ (Галактион Табидзе (Народный поэт Грузии). Избранные стихи. - М.: Сов. писатель). ეს იყო საქართველოს ფარგლებს გარეთ გამოცემული პოეტის ლექსების პირველი კრებული რუსულ ენაზე. ლექსები თარგმნეს ვალერიან გაფრინდაშვილმა, ბორის ბრიკმა, ნიკოლაი ტიხონოვმა და სხვებმა. მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ იყო დიდი მოცულობის გამოცემა, გ. ტაბიძისათვის მას უდიდესი მნიშვნელობა აქონდა. წიგნში შევიდა სხვადასხვა დროს (1908-1918, 1923-1927) დაწერილი და სხვადასხვა წიგნში („ჯონ რიდი“, „ეპოქა“, „პაციფიზმი“, „რევოლუციური საქართველო“) დაბეჭდილი ლექსები, მათ შორის „მთაწმინდის მოვარე“, „მე და ღამე“, „ეფემერა“, „წუხელი, ღამით ქარი დაჰქროდა“ და სხვ.

წიგნის რედაქტორი იყო ცნობილი პოეტი ნიკოლაი ტიხონოვი. მხატვრულად გააფორმა საქართველოს სახალხო მხატვარმა უნა ჯაფარიძემ, ხოლო კრებულის წინასიტყვაობა დაწერა ახალგაზრდა კრიტიკოსმა ბენიტო ბუაჩიძემ. სწორედ ბენიტო ბუაჩიძის პიროვნება გახდა მიზეზი იმისა, რომ გალაკტიონ ტაბიძის წიგნი გამოცემიდან მცირე ხანში ხელმეორედ ჩაბრუნებულიყო სტამბაში დასაბეჭდად, ოღონდ ახლა სხვა ავტორის წინასიტყვაობით. საქმე იმაშია, რომ ახალგაზრდა ლიტერატორი, ბენიტო ბუაჩიძე, რომელიც მე-20 საუკუნის 20-30-იანი წლების საქართველოს ლიტერატურული ცხოვრების აქტიური მონაწილე იყო, 1937 წელს დააპატიმრეს და დახვრიტეს.

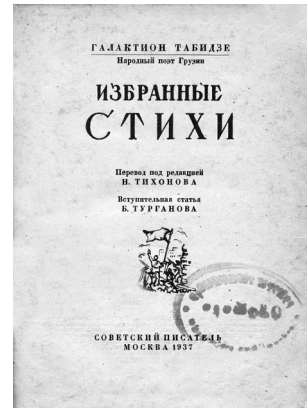
ბენიტო (მირიან) მიხეილის ძე ბუაჩიძე დაიბადა 1905 წელს ხარაგაულის რაიონში. ბოლშევიკური იდეოლოგიით გატაცებულმა თავისი ლიტერატურული ნიჭი პოლიტიკურ ტალღაზე გადაიტანა. იგი იმ დროისათვის გაბატონებული შეხედულების შესაბამისად, ლიტერატურას, მწერლობას კლასობრივ ჭრილში განიხილავდა. ამიტომ უპირატესობას ანიჭებდა პროლეტარიატის წიაღიდან წამოსული მწერლების შემოქმედებას. რევოლუციური მგზნებარებით აღტაცებულ ახალგაზრდა კაცს, როგორც ჩანს, მთელი გულწრფელობით სჯეროდა პროლეტარიატის განსაკუთრებული მისიის. აქედან გამომდინარე, პროლეტარულ მწერლობასაც იგი მიიხნევდა ახალ და ყველაზე მნიშვნელოვან ეტაპად მსოფლიო საზღვრებს სივრცეში.

ბ. ბუაჩიძემ 1924 წელს, 19 წლის ასაკში ქუთაისში შექმნა პროლეტარულ მწერალთა ასოციაციის განყოფილება, მომდევნო წელს კი - თბილისში ჩამოაყალიბა მწერლების ჯგუფი

„პროლეტარული“ (პროლეტარულ მწერალთა ასოციაციის დასახელებაში სიტყვა „ფონტის“ ერთგვარი სიმბოლური დატვირთვა აქვს და მიაწინებებს, თუ როგორი აგრესიული ფორმით ცდილობდნენ „პროლეტარული მწერლები“ საკუთარი ლიტერატურული შეხედულებების დამკვიდრებას. მშვიდობიანი შემოქმედებითი პროცესის ნაცვლად „პროლეტარული“ ირჩევდნენ მოქმედების ბოლშევიკურ სტილს. მაგალითად, ისინი მოითხოვდნენ მათთვის მიუღებელი, მანებლური, ე.წ. „თავდაზნაურული“ წიგნების მიმართ რეპრესიების გატარებას. 1929 წელს ჟურნალ „პროლეტარულ მწერლობაში“ ბ. ბუაჩიძე წერდა: „ჩვენ მოვითხოვთ სკოლის სამკითხველოები ხელახლად იქნეს განწმენდილი ძველი სახარებებიდან და მამაშვილური პატრიოტიზმით სავსე წიგნებიდან“ [3].

თავისი აქტიურობით ბ. ბუაჩიძე გაცდა საქართველოს საზღვრებს. ჯერ 1926 წელს აირჩიეს საქართველოსა და ამიერკავკასიის პროლეტარულ მწერლობის ასოციაციითა საკავშირო გაერთიანების მდივნად, ხოლო რამდენიმე წლის შემდეგ გადაიყვანეს მოსკოვში კომუნისტური აკადემიის ლიტერატურის ინსტიტუტში უფროს მეცნიერ-თანამშრომლად. თუმცა მოსკოვში დიდხანს არ მოუწია ყოფნა. 30-იანი წლების დასაწყისში დაიწყო პროლეტარული მწერლობის ორგანიზაციების დაშლა და მათი აქტივისტების, მათ შორის ბენიტო ბუაჩიძის, მწვავე კრიტიკა. 1937-იანი წლების დიდი რეპრესიების პერიოდში საბჭოთა კავშირის მასშტაბით განხორციელებულ წმენდას ბ. ბუაჩიძეც შეეწირა. მას დანაშაულად ჩაუთვალეს სწორედ მისი თავგამოდებული ბრძოლა ლიტერატურაში კომუნისტური იდეოლოგიის დამკვიდრებისათვის. ხელისუფლებამ თითქოს ხელები დაიბანა და ბუაჩიძისნაირ ენთუზიასტებს გადააბრალა ქართული სამწერლო საზოგადოების დატერორება.

ბ. ბუაჩიძემ სულ 32 წელი იცხოვრა ამქვეყნად. შეგნებული ცხოვრების დიდი ნაწილი მან ბოლშევიკური იდეალების დაცვისათვის ბრძოლაში გაატარა. თავისი მწვავე კრიტიკით იმ თანამედროვე მწერლების მიმართ, რომლებმაც თავიდანვე არ გაიზიარეს პროლეტარული მწერლობის იდეები (მაგალითად, მიხეილ ჯავახიშვილი), ფაქ-

ტობრივად ხელი შეუწყო მათ დევნასა და საბოლოოდ დაღუპვას. მაგრამ ბ. ბუაჩიძე უკან არ იხევდა და როგორც ჩანს, მტკიცედ სწამდა საკუთარი მრწამსის ჭეშმარიტებისა.

ბ. ბუაჩიძემ სრულიად განსხვავებული პოზიცია დაიკავა გალაკტიონ ტაბიძის მიმართ და მას „რევოლუციონური ეპოქის ენთუზიასტი“ უწოდა [1]. იგი გალაკტიონს მიიჩნევდა „ქართული მწერლობის ოქტომბრის წინამორბედი თაობის უნიჭიერეს წარმომადგენლად, ძლიერ შემოქმედად“, რომელმაც იგრძნო, რომ რევოლუციით იწყება ახალი ეპოქა. ამ წერილის მიზანი არ არის გ. ტაბიძის შეხედულებების შეფასება სოციალისტური ღირებულებების მიმართ, უბრალოდ, დავძენთ, რომ ბ. ბუაჩიძის ასეთი ღმობიერი დამოკიდებულება გ. ტაბიძისადმი განაპირობა პოეტის შემოქმედების იმ ნაწილმა, რომელშიც იგი ერთგვარად თითქოს ხარკს იხდის ახალი და დამანგრეველი ძალის წინაშე (მაგ. პოემა „ეპოქა“).

თუმცა, ბ. ბუაჩიძის თქმით, გალაკტიონი თავიდანვე არ მისულა რევოლუციურ იდეებამდე. კრიტიკოსი წერდა: „გალაკტიონ ტაბიძე დამშრალი და უძარღვო წერილ-ბურჟუაზიული ინტელიგენციის წარმომადგენელი იყო. სასოწარკვეთა, უსასობა, გადაგვარება, დაცემულობა, მეშინაობის შიში, სევდა, „ყოფნა-არყოფნის“ ტვინ-ნაღრძობი ფილოსოფია, ანარქია, ტირილი ბოჰემურ განწყობილებათა, ლოთური ბოდვა, გალაკტიონ ტაბიძის ნიჭიერი სიმღერების „ხურმუხტი და ლალი იყო“ [1].

მიუხედავად იმისა, რომ ბ. ბუაჩიძემ ასეთი უარყოფითი შეფასება მისცა პოეტის რევოლუციამდელი ცხოვრების სტილსა და შემოქმედებით რყევებს, კრიტიკოსისათვის უფრო მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა გალაკტიონის ე.წ. „შემობრუნება“ რევოლუციური ღირებულებებისადმი. მისი შეხედულებით, გ. ტაბიძის პიროვნებაში მოხდა „რადიკალური გარდატეხა. ოქტომბრის რევოლუციის ძლევამოსილმა ელვარებამ დაიპყრო და ალაფროთოვანა პოეტის სულისკვეთება. ის სასტიკად შეებრძოლა საკუთარ თავს, დეკადანს, გახრწნას, უსასობას, წუწუნს“.

ბ. ბუაჩიძემ გ. ტაბიძეს მიუძღვნა რამდენიმე სტატია: რევოლუციონური ეპოქის ენთუზიასტი (კომუნისტი, 1930, 26 აპრილი, 96), გალაკტიონ ტაბიძე (კომუნისტი, 1933, 9 ივლისი, 156, გვ.3). ბ. ბუაჩიძის სტატია გალაკტიონის შემოქმედების შესახებ გამოქვეყნდა 1936 წელს მოსკოვში გამომავალ გაზეთში «Литературная газета» (18/581, 27 მარტი).

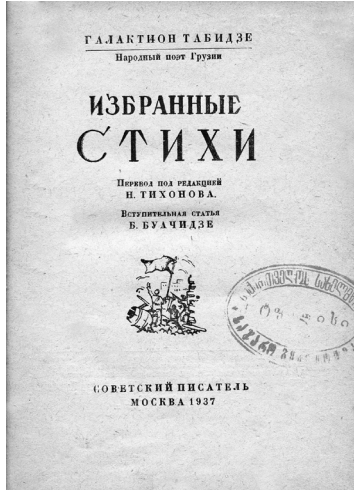
ამიტომ, როდესაც გადაწყდა გ. ტაბიძის რჩეული ლექსების გამოცემა მოსკოვში, გასაგები მიზეზების გამო, წინასიტყვაობის დაწერა დაავალეს ბ. ბუაჩიძეს. გაზეთ „ლიტერატურნიაი

გაზეთში“ გამოქვეყნებული მისი სტატია მცირე შესწორებებით დაერთო გ. ტაბიძის მოსკოვურ გამოცემას წინასიტყვაობის სახით. წიგნის დაბეჭდვის ბრძანებას ხელი მოეწერა 1937 წლის 14 თებერვალს, რაც მითითებულია გამოცემული ეგზემპლარების გამოსასვლელ ცნობებში ტირაჟის, შეკვეთის ნომრისა და სხვა მონაცემების გვერდით. ბ. ბუაჩიძე მალევე დააპატიმრეს და წიგნის გავრცელება შეაჩერეს. ახალი წინასიტყვაობა, რომლის ავტორია პოეტი და მთარგმნელი ბორის ტურგანოვი, დათარიღებულია იმავე წლის ივნისით. ხოლო დაბეჭდვის ბრძანებას ხელი მოეწერა 14 აგვისტოს.

ამრიგად, გალაკტიონ ტაბიძის რჩეული ლექსების (Избранные стихи, М., 1937) ორივე გამოცემას ერთნაირი დიზაინი (ღურჯი ყდა), გვერდების რაოდენობა (128 გვ.), შინაარსი და საგამომცემლო ცნობები აქვს. ერთადერთი, თვალისათვის შეუმჩნეველი განსხვავება, თუ არ ჩავთვლით წინასიტყვაობებს, დაბეჭდვის ხელმოწერის თარიღებია. ამიტომ, ბიბლიოთეკების ფონდების გამოსწორვის დროს ყურადღება უნდა მიექცეს გ. ტაბიძის ამ გამოცემის წინასიტყვაობების ავტორებს. სხვა შემთხვევაში ორივე ვერსია დუბლეტურ ცადად შეიძლება იქნეს მიჩნეული და შემთხვევით ჩამოიწეროს სწორედ ბენიტო ბუაჩიძის წინასიტყვაობით დაბეჭდილი ვერსია, რომელიც დღეისათვის ბიბლიოგრაფიული იშვიათობაა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბენიტო ბუაჩიძე. რევოლუციონური ეპოქის ენთუზიასტი : [გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედების შესახებ] // კომუნისტი. - 1930. - 26 აპრილი. - გვ. 3
2. ბენიტო ბუაჩიძე. გალაკტიონ ტაბიძე // კომუნისტი. - 1933. - 9 ივლისი. - გვ.3.
3. ბენიტო ბუაჩიძე. სკოლის სამკითხველოების შესახებ // „პროლეტარული მწერლობა“. - 1929. - № 5. - გვ. 67-68.
4. რევაზ კვერენჩილაძე. პროლეტარულ მწერალთა თავკაცი // რ. კვერენჩილაძე. წამების გზა: დახვრეტა. გადასახლება. დევნა. 1. - თბ., 1999. - გვ. 106-115
5. Табидзе, Г.В. Избранные стихи / Галактион Табидзе, Народный поэт Грузии ; Пер. под ред. Н. Тихонова ; Вступ. статья Б. Буачидзе ; Худ. У. Джапаридзе. - М. : Советский писатель, 1937. - 128 с.;
6. Табидзе, Г.В. Избранные стихи / Галактион Табидзе, Народный поэт Грузии ; Пер. под ред. Н. Тихонова ; Вступ. статья Б. Турганова; Худ. У. Джапаридзе. - Москва : Советский писатель, 1937. - 128 с.;

ბიბლიოთეკათმცოდნეობა

ნიც ბიბლია

ნიცნი, კითხვისა და ბიბლიოთეკების მნიშვნელობაზე

ნიც გეიმანი - ინგლისელი მეცნიერულ-ფანტასტიკური და ფენტეზის ჟანრის მოთხრობების, რომანების, კომიქსებისა და ფილმების ავტორი. მის გამორჩეულ ნამუშევართა შორისაა კომიქსების სერია "THE SAND-MAN", "STARDUST" და "AMERICAN GODS". 2009 წელს გეიმანმა ნიუბერის მედალი მიიღო ნამუშევრისთვის "THE GRAVEYARD BOOK". მისი თავყვანისმცემლების დიდი ერთუზიანების გამო მას ხშირად ლიტერატურული სამყაროს „როკ ვარსკვლავს“ უწოდებენ.

ს დამიანისთვის მნიშვნელოვანია, გაგაგებინოს, ვის მხარეზეა, რატომ, და არის თუ არა ის მიკერძოებული. ეს საკუთარი ინტერესების დაცვაა. მეც იმავეს ვაპირებ. მსურს, გესაუბროთ ბიბლიოთეკების მნიშვნელობაზე, დავამტკიცო, რომ მხატვრული ლიტერატურა და კითხვა საკუთარი სიამოვნებისთვის მნიშვნელოვანია. ამ წერილით შევეცდები, ავხსნა, თუ რატომ მგონია ბიბლიოთეკებისა და ბიბლიოთეკარების საქმე მნიშვნელოვანი და რატომ უნდა შევინარჩუნოთ ერთი და მეორეც.

მე მიკერძოებული მხარე რომ ვარ, აშკარაა. ვარ მწერალი, ვწერ მხატვრულ პროზას, ვწერ დიდებისთვისაც და პატარებისთვისაც. 30 წელია ეს საქმე მარჩენს, ჩემი სიტყვებით გამოვიმუშავე ფულს, ძირითადად, წინადადებების შეთხზვითა და ქაღალდზე გადატანით ვჭამ პურს. ჩემს ინტერესებში შედის, რომ ხალხმა მუდმივად იკითხოს მხატვრული ლიტერატურა, ხოლო ბიბლიოთეკებმა და ბიბლიოთეკარებმა გააგრძელონ მუშაობა, რათა ადამიანებს კითხვის სიყვარული არ გაუქრეთ.

მოკლედ რომ ვთქვათ, მე მიკერძოებული მწერალი გახლავართ. მაგრამ გაცილებით უფრო მეტადაც კი, მიკერძოებული მკითხველი ვარ და კიდევ უფრო მეტად მიკერძოებული ბრიტანეთის მოქალაქე.

ამ წერილში ვისაუბრებ იმ ცვლილებებზე, რომლებსაც იწვევს კითხვა ადამიანებში და თავად კითხვის პროცესსაც მიმოვიხილა. ვისაუბრებ, თუ რატომ მგონია კითხვა კარგი, რატომ აკეთებენ ბიბლიოთეკები და ბიბლიოთეკარები კარგ საქმეს: ისინი გვასწავლიან ერთ რამეს, რომ ყველა წიგნი მოქმედებს ჩვენზე, რაც კი წავაკითხავს.

ერთხელ, როდესაც ნიუ იორკში ვიყავი, მოვუსმინე საუბარს კერძო ციხეების მშენებლობის შესახებ - აშშ-ში, რომელიც უზარმაზარი, ზრდადი ბიზნესია. ციხეების მშენებლობასაც

სჭირდება დაგეგმვა - რამდენი საკანია საჭირო მომავალში? რამდენი პატიმარი ეყოლება ქვეყანას, დაეუშვათ, 15 წლის შემდეგ? აღმოჩნდა, რომ ამის განსჭვრეტა საკმაოდ მარტივია. მომავალი პატიმრების რაოდენობა ერთი ალგორითმის მეშვეობით ანგარიშდება - ის ეფუძნება 10-11 წლის წერა-კითხვის არმცოდნე ბავშვების რაოდენობას და იმ ბავშვთა რაოდენობას, რომლებსაც არ შეუძლიათ კითხვა მხოლოდ გართობის მიზნით.

რა თქმა უნდა, ეს ციფრი აუცილებლად ჭეშმარიტი არ არის. ვერასოდეს დავასკვნით, რომ განათლებულ საზოგადოებაში კრიმინალი არ არსებობს, თუმცა თანხვედრა, რომელიც ამ ფორმულაში შეინიშნება, დამაფიქრებელია. ამ თანხვედრიდან რამდენიმე ძალიან მარტივ ჭეშმარიტებამდე დავის. წერა-კითხვის მცოდნე ადამიანები მხატვრულ ლიტერატურას გასართობად კითხულობენ.

მხატვრული ლიტერატურა ორი რამისთვისაა საჭირო. პირველ რიგში, ესაა ნარკოტიკი კითხვის პროცესში. იმის დაუოკებელი სურვილი, გაიგო, შემდეგ რა მოხდება, ფურცლის გადაშლის სურვილი, კითხვის გაგრძელების სურვილი, მიუხედავად იმისა, რომ ძნელია, როცა ვიღაც გასაჭირშია და შენ ძალიან გაინტერესებს ბოლოს რა მოხდება... დიახ, ეს ნამდვილად დიდი სიამოვნებაა. მხატვრული ლიტერატურა გასწავლის ახალ სიტყვებს, გთავაზობს ახალ იდეებს...

კითხვა სასიამოვნოა. როდესაც ამას გაიგებ, მზად ხარ ყველაფერი იკითხო. კითხვა გასაღებია. რამდენიმე წლის წინ ძალიან პოპულარული იყო იდეა, რომ ჩვენ პოსტ-კითხვის ერაში ვცხოვრობთ, სადაც წაკითხულიდან აზრის გამომტანის საშუალებამ მნიშვნელობა დაკარგა. თუმცა, ამ თეორიამ დიდხანს ვერ იცოცხლა. და აი, რატომ: სიტყვები დღეს ბევრად უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ოდესმე: ამ სამყაროში მიმართულებას სიტყვებით ვიგებთ.

ყველაზე მარტივი გზა, გავზარდოთ განათლე-

ბული ბავშვები, არის, ვასწავლოთ მათ კითხვა და ვანახოთ, რომ კითხვა სასიამოვნო გასართობია. ამის გაკეთება ადვილია, საკმარისია იპოვოთ წიგნები, რომლებიც თქვენს ბავშვებს მოსწონთ, მისცეთ მათ საშუალება, იკითხონ.

არ არსებობს ბავშვებისთვის ცუდი წიგნი, ზედაპირული, არაფრისმომცემი საკითხავი. ყველა წიგნი კარგია. ყველა ქანრი და ყველა ავტორი კარგია ბავშვებისთვის. კომიქსები დიდხანს იყო მიჩნეული ზედაპირულ საკითხავად, რომელსაც განათლებასთან კავშირი არ ჰქონია.

ჩემი აზრით, ეს სისულელე, სნობიზმი და იდიოტიზმია. არ არსებობენ ცუდი ავტორები ბავშვებისთვის. ისინი პოულობენ ისტორიებს, რომლებიც სჭირდებათ. ჩვენთვის გაცვეთილი იდეები, მათთვის გაცვეთილი არ არის, რადგანაც ისინი მათ პირველად ხედავენ. არ აუკრძალოთ ბავშვებს რაღაცის კითხვა, რად-

განაც თქვენი აზრით ის ცუდი საკითხავია. წიგნი, რომელიც არ მოგწონთ, არის გზა წიგნებისკენ, რომლებიც საბოლოოდ მოგეწონებათ. თანაც, ბოლოს და ბოლოს, ყველას თქვენნაირი გემოვნება არ აქვს.

ზრდასრულებს, რომლებსაც მხოლოდ საუკეთესო სურთ ბავშვებისთვის, შეუძლიათ სრულიად გაანადგურონ ბავშვის სიყვარული კითხვისადმი. აუკრძალოთ მათ იმის კითხვა, რაც სიამოვნებთ, მიეცით კარგი, მაგრამ მოსაწყენი წიგნები, რომლებიც თქვენ მოგწონთ, მოიქცით 21-ე საუკუნის ვიქტორიანულივით, შეეცადეთ „გააუმჯობესოთ“ ლიტერატურა და ერთადერთი, რასაც მიაღწევთ, არის თაობა, რომლისთვისაც კითხვა მოსაწყენი და რუტინული პროცესია.

ჩვენ გვჭირდება ბავშვების „კითხვის კიბეებზე“ შესმა. ყველაფერი, რისი წაკითხვაც მათ მოსწონთ, წაიყვანთ მათ ნაბიჯ-ნაბიჯ განათლებისკენ. (ის არ ჰქნათ რაც მე ვქმნი: როდესაც ჩემმა 11 წლის ქალიშვილი ღჯ

შთი R კითხულობდა. „თუ ეს მოგწონს, მაშინ ესეც შეგიყვარდება“ - ვაიფიქრე მე და სტივენ კინგის „კერი“ მივეცი. ამის შემდეგ პოლი „მშვიდობიანი“ ლიტერატურის გარდა თინეიჯერობის ბოლომდე არაფერს კითხულობდა და დღემდე შეშინებულად მიყურებს, როდესაც სტივენ კინგის სახელს ვახსენებ).

მეორე, რასაც მხატვრული ლიტერატურა აკეთებს, არის თანაგრძნობის განვითარება. როდესაც ტელევიზორს უყურებ, ხედავ ამბავს, რომელიც სხვა ადამიანებს გადახდებთ თავს. წიგნში კი, ასოებისგან და რამდენიმე სასვენი ნიშნისგან აგებ და ქმნი სამყაროს შენ და მხოლოდ შენ, საკუთარი წარმოსახვის გამოყენებით და პერსონაჟების თვალთ უყურებ და განიცდი; სტუმრობ ადგილებს და სამყაროებს, რომელთა შესახებაც მანამდე არასოდეს გსმენია. იაზრებ, რომ ყველანი შენსავით არიან. შენ სხვის თავში ცხოვრობ და საკუთარ სამყაროში დაბრუნებისას ცოტათი შეცვლილი ხარ.

თანაგრძნობა არის ინსტრუმენტი, რომელიც ადამიანებს აერთიანებს და გვაძლევს საშუალებას, ვიყოთ უფრო მეტი, ვიდრე საკუთარი თავით შეპყრობილი ინდივიდები.

კითხვის პროცესში შეიტყობთ რაღაც ისეთს, რაც ცხოვრებისთვის აუცილებელია. ეს კი შემდეგში მდგომარეობს:

აუცილებელი არ არის, რომ სამყარო ისეთი იყოს, როგორც დღესაა. შესაძლოა, ყველაფერი სხვანაირი გახდეს.

2007 წელს ჩინეთში ვიყავი, კომუნისტური პარტიის ნებადართულ პირველ სამეცნიერო ფანტასტიკისა და ფენტეზის კონვენციაზე. ამ კონვენციის დროს მაღალჩინოსან ჩინელ პოლიტიკოსს ვკითხე, „რა შეიცვალა? სამეცნიერო ფანტასტიკაზე დიდი ხნის განმავლობაში ტაბუ იყო, რატომ გაცვით ნებადართვა მის ჩატარებაზე?“ პასუხი მარტივია, მითხრა მან. ჩინელები გენიალურად აკეთებენ საგნებს, რომლის გეგმებს სხვები ქმნიან. მაგრამ ისინი არ ახდენენ ინოვაციას და არ იგონებენ ახალ პროდუქტებს. ისინი არ იყენებენ წარმოსახვას. ამიტომაც მთავრობამ გააგზავნა დელეგაციები შეერთებულ შტატებში, APPLE-ში, MICROSOFT-ში, GOOGLE-ში და იქ მომუშავე პერსონალს, რომლებიც მომავლის გამოგონებით არიან დაკავებულნი, დაუსვენს კითხვები მათი ცხოვრების შესახებ. ამ კითხვებიდან გაიგეს, რომ ყველანი ბავშვობაში სამეცნიერო ფანტასტიკას კითხულობდნენ.

მხატვრულ ლიტერატურას შეუძლია გიჩვენოს განსხვავებული სამყარო. გაგხადოს ის, რაც არასოდეს ყოფილხარ. მას შემდეგ, რაც ესტუმრები განსხვავებულ სამყაროებს, ვე-

რასოდეს დაკმაყოფილდები იმ ადგილით, სადაც გაიზარდე. შეუგუებლობა კარგი რამაა: მისი მეშვეობით ხალხს შეუძლია შეასწოროს და გააუმჯობესოს სამყარო.

სანამ ამ თემაზე ვართ, მინდა რამდენიმე სიტყვა ესკაპისმზეც ვთქვა. ხშირად ამ ტერმინს უარყოფით კონტექსტში იყენებენ. თითქოს “ესკაპისტიური” მხატვრული ლიტერატურა იაფასიანი ოპიუმია, რომელსაც მხოლოდ “უგუნურები” იყენებენ და ერთადერთი ფიქცია, რომელიც ბავშვებისთვის და ზრდასრულებისთვის მისაღებია, ეს მიმეტიკური [MIMETIC ლიტერატურაა, რომელიც მკითხველის სამყაროს ყველაზე ნეგატიური ასპექტების არეკლვას ახდენს.

თუ გამოუვალ სიტუაციაში ხარ, არასასიამოვნო ადგილას, არასასიამოვნო საზოგადოებაში და ვიდაცამ ამ სიტუაციიდან დროებითი გამოსავალი შემოგთავაზათ, უარს იტყვიან მასზე? ესკაპისტიური ლიტერატურა ხუსტად ესაა: პროზა, რომელიც ადებს კარს, გიხვეწებს მზის სინათლეს, მიყავხარ ისეთ ადგილას, სადაც შენ აკონტროლებ სიტუაციას, ხალხს, რომლებთანაც ყოფნა მოგწონს (წიგნებში აღწერილი ადგილები ყოველთვის რეალურია, არ დაივიწყოთ ეს) და რაც უფრო მნიშვნელოვანია, შენი „გაქცევის“ დროს, წიგნს შეუძლია მოგცეს ცოდნა სამყაროს შესახებ, მოგცეს აბჯარი და იარაღი: ნამდვილი საგნები, რომლებსაც შენ „ციხეში“-თან წაიღებ. უნარი, ცოდნა და ინსტრუმენტები, რომლებიც „ციხიდან“ გაქცევაში რეალურად დაგეხმარება.

ტოლკიენმა ყველას შეგვახსენა, რომ ერთადერთი ხალხი, ვინც გაქცევის წინააღმდეგია, ბადრაგები არიან.

კიდევ ერთი მეთოდი, თუ როგორ გავუნადგუროთ ბავშვს წიგნის კითხვის სიყვარული, რა თქმა უნდა, წიგნების და მათი წაკითხვის ადგილების არარსებობაა. ამ მხრივ, მე გამომართლა. მშვენიერი ადგილობრივი ბიბლიოთეკა მქონდა. ისეთი მშობლები მყავდა, რომლებიც შემეძლო დამერწმუნებინა, სამსახურში წასვლის დროს ბიბლიოთეკასთან ჩამოვესვი, ბიბლიოთეკარები კი ისეთები, რომლებსაც არ აღიზიანებდათ პატარა, „უპატრონო“ ბავშვი, რომელიც ყოველდღე კატალოგში იქექებოდა და ეძებდა ყველაფერს, სადაც სულები, ჯადოქრობა და რაკეტები იყო ნახსენები. აი, მაშინ კი, როდესაც საბავშვო განყოფილებაში ყველაფერი წავიკითხე, ზრდასრულების განყოფილებას მივადექი.

კარგი ბიბლიოთეკარები მყავდა. უყვარდათ წიგნები და უყვარდათ, როდესაც მათ კითხულობდნენ. მათ მასწავლეს, როგორ შემეკვთა

წიგნები სხვა ბიბლიოთეკებიდან, არ იჩენდნენ სნობიზმს არაფერზე, რასაც ვკითხულობდი. როგორც ჩანს, მოსწონდათ უცნაური ბიჭუნის ნახვა, რომელსაც კითხვა უყვარდა. მესაუბრობდნენ წიგნებზე, რომლებსაც ვკითხულობდი, პოულობდნენ მსგავს წიგნებს და ყველანი რად მეხმარებოდნენ. მეპყრობოდნენ როგორც მკითხველს, რაც ნიშნავდა, რომ მეპყრობოდნენ პატივისცემით. 8 წლის ასაკში პატივისცემით მოპყრობას შეჩვეული არ ხარ.

ბიბლიოთეკები თავისუფლებათ. თავისუფლება იკითხო. იდეების, ურთიერთობების და აზრების გაცვლა-გამოცვლის თავისუფლებაა. აქ არის განათლება (პროცესი, რომელიც სკოლის ან უნივერსიტეტის დამთავრებასთან ერთად არ სრულდება), გართობა, უსაფრთხო ადგილი, ინფორმაციაზე სრული წვდომა.

ვშიშობ, 21-ე საუკუნის ადამიანებს არ ესმით ბიბლიოთეკების დანიშნულება. თუ წარმოიდგენ მას, როგორც, უბრალოდ, წიგნების თაროებს, მაშინ შესაძლოა მოგეჩვენოს, რომ ის ანტიკვარიატია, იმ სამყაროს ჩამორჩენილი ნაწილი, სადაც წიგნების უმეტესობა ციფრულ ფორმატშია ხელმისაწვდომი. ამ საკითხის ასე წარმოჩენისას ბიბლიოთეკის დანიშნულებას ფუნდამენტალურად არასწორად ვუდებთ.

ჩემი აზრით, ეს ყველაფერი ინფორმაციის ბუნებიდან გამომდინარეობს. ინფორმაციას აქვს თავისი ფასი, სწორი ინფორმაციის ფასი კი უზარმაზარია. კაცობრიობის მთელი ისტორიის განმავლობაში ადამიანი ინფორმაციის ნაკლებობას განიცდიდა. მისი ცოდნა ყოველთვის მნიშვნელოვანი იყო და რაღაც ღირდა: როდის დავთესოთ მარცვალნი, სად ვიპოვოთ საჭირო საგნები, რუკები, ისტორია და ისტორიები. მათ კი, ვისაც ინფორმაცია გააჩნდა, შეეძლო მასზე ფასის დადება.

უკანასკნელი რამდენიმე წლის განმავლობაში ჩვენ გადავედით ინფორმაციის სიმწირის მქონე ეკონომიკიდან ინფორმაციით გადატვირთულ ეკონომიკაზე. ერიკ შმიდტის თქმით, ჩვენ ყოველ ორ დღეში იმდენ ინფორმაციას ვქმნით, რამდენიც ადამიანობის დასაბამიდან 2003 წლამდე არსებობდა. უდაბნოში მცენარის პოვნის პრობლემა ჯუნგლებში საჭირო მცენარის პოვნის პრობლემით შეიცვალა. ამ სამყაროში ნავიგაციისთვის აუცილებლად დაგჭირდება დახმარება, რათა ვიპოვოთ ის, რაც მართლა გეჭირდება.

ბიბლიოთეკა არის ადგილი, სადაც ადამიანი ინფორმაციისთვის მიდის. წიგნები ინფორმაციული აისბერგის ზედა ნაწილს წარმოადგენენ. დღეს, ბიბლიოთეკებიდან უფრო მეტი ბავშვი თხოულობს წიგნებს, ვიდრე ოდესმე - ეს წიგნები ყველა სახისაა: ქალაქზე

დაწერილი, ციფრული, აუდიო. ბიბლიოთეკა ადგილია, სადაც იმ ხალხს შეუძლია მისვლა, რომლებსაც არ გააჩნიათ კომპიუტერი, ინტერნეტი და ეს სერვისები შეუძლიათ სრულიად უფასოდ გამოიყენონ. ამას უზარმაზარი მნიშვნელობა აქვს, როდესაც ეძებ სამსახურს ან ცდილობ მხოლოდ ინტერნეტში ხელმისაწვდომი მომსახურების გამოყენებას. ბიბლიოთეკარებს შეუძლიათ, დაეხმარონ ამ ხალხს.

არ მჯერა (და არც მაქვს სურვილი), რომ წიგნები დიდ ეკრანებზე გადაინაცვლებენ: ქინდლის გამოჩენამდე 20 წლით ადრე დუგლას ადამსმა მითხრა, რომ წიგნები ზვიგენებივითაა. ზვიგენი ბებერია, ის ოკეანეში მანამდე ცხოვრობდა, სანამ დინოზავრები გამოჩნდებოდნენ. მიზეზი კი, რატომაც ზვიგენი აგრძელებს არსებობას, მარტივია - ზვიგენზე უკეთ ზვიგენობა არავის შეუძლია. წიგნი (ქალაქის) ძნელად გასანადგურებელი, წყალგამძლე, მზეზე მომუშავე და, რაც მთავარია, ხელში კარგად დასაჭერია. ისინი წიგნობას თავს კარგად ართმევენ და ჩვენს სამყაროში მათი ადგილი ყოველთვის იქნება. მათი ადგილი კი ბიბლიოთეკაშია, რომელიც დღეს არამხოლოდ ფიზიკური წიგნებისთვისაა სახელი, არამედ ელექტრონული წიგნებისთვის, აუდიო წიგნებისთვის, DVD-ებისთვისაც და ონლაინ რესურსებისთვისაც.

ბიბლიოთეკა არის ინფორმაციის თავშესაფარი. ეს ინფორმაცია კი ყველა მოქალაქეს თანაბრად ეკუთვნის. ეს არის უსაფრთხო ადგილი, თავშესაფარი დანარჩენი სამყაროსგან. ეს არის ადგილი ბიბლიოთეკარებისთვის. ახლა უკვე იმაზე უნდა ვფიქრობდეთ, თუ როგორი იქნება მომავლის ბიბლიოთეკები.

დღეს, წერა-კითხვის ცოდნა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ოდესმე. ჩვენ ვცხოვრობთ SMS-ების და E-MAIL-ების სამყაროში, სადაც ინფორმაცია ტექსტურად გადაიცემა. ჩვენ გეჭირდება წერისა და კითხვის უნარი, ჩვენ გეჭირდება მსოფლიო მოქალაქეები, რომლებსაც თავისუფლად შეუძლიათ წაკითხვის გააზრება და საკუთარი ინფორმაციის გასაგებად გადმოცემა.

ბიბლიოთეკები მომავლის კარიბჭეა. ამიტომაც სამწუხაროა, რომ ვხვდებით შემთხვევებს, სადაც ადგილობრივი მთავრობები ხურავენ ბიბლიოთეკებს, როგორც ფულის დაზოგვის ადვილ მეთოდს და ვერ ხვდებიან, რომ იპარავენ მომავლიდან, რათა გადაიხადონ დღეს. ისინი ხურავენ კარებს, რომელიც აუცილებლად უნდა იყოს მუდმივად ღია.

ეკონომიკური თანამშრომლობის და განვითარების ორგანიზაციის კვლევის მიხედვით ინგლისი „ერთადერთი ქვეყანაა, სადაც

(გენდერული, სოციალურ-ეკონომიკური და დასაქმების ფაქტორების გათვალისწინებით) ყველაზე ხნიერ ასაკობრივ ჯგუფს წერა-კითხვის და ანგარიშის უკეთესი მაჩვენებელი აქვს, ვიდრე ყველაზე ახალგაზრდა ასაკობრივ ჯგუფს“.

მარტივად რომ ვთქვათ, ჩვენი შვილები და შვილიშვილები ნაკლებად განათლებულები არიან, ვიდრე - ჩვენ. მათ უფრო უჭირთ სამყაროში ნავიგაცია და პრობლემების გადაჭრა. მათი მოტყუება უფრო ადვილია, მათ ნაკლებად შეეძლებათ, შეცვალონ სამყარო, მათ გაუჭირდებათ დასაქმებაც. როგორც ქვეყანა, ინგლისი სხვა განვითარებულ ქვეყნებს მალე ჩამორჩება, რადგანაც განათლებული მუშახელი აღარ ეყოლება.

წიგნები გარდაცვლილებთან კომუნიკაციის საშუალებაა. მათი მეშვეობით ჩვენ ვსწავლობთ მათგან, ვინც ჩვენთან აღარ არის. წიგნების მეშვეობით ვიძენთ კაცობრიობის მიერ დაგროვილ ცოდნას, იმის მაგივრად, რომ ყველაფერი თავიდან ვისწავლოთ. არსებობენ ისტორიები, რომლებიც ერების უმეტესობაზე უფრო ხნიერია, ისტორიები, რომლებიც დღევანდელ კულტურებზე უფრო ხანდაზმულია.

ჩემი აზრით, ჩვენ პასუხისმგებლები ვართ მომავლის წინაშე. პასუხისმგებლები და ვალდებულები ბავშებისადმი, იმ მოზარდებისადმი, რომლებიც ცოტა ხანში გახდებიან ზრდასრულები, ჩვენი შვილებისადმი, სამყაროსადმი, რომელშიც ისინი იცხოვრებენ. ყველა ჩვენგანს - მკითხველებს, მწერლებს, მოქალაქეებს - გვაქვს ვალდებულება.

მე მჯერა, რომ ჩვენ ვალდებულები ვართ, ვიკითხოთ სიამოვნებისთვის შინ თუ გარეთ. თუკი ასე მოვიქცევით, მაშინ ბევრს ვისწავლით, გავიფარჯიშებთ წარმოსახვას, სხვებისთვისაც მისაბაძი მაგალითები ვიქნებით. რომ კითხვა კარგია.

ჩვენ ვალდებულები ვართ, ბიბლიოთეკებს მხარი დაუჭიროთ. აქტიურად ვიაროთ ბიბლიოთეკებში და გამოვიტანოთ წიგნები, სხვებიც ავიყოლიოთ და თუ საჭიროა, გავაპროტესტოთ მათი დახურვა. თუ არ აფასებთ ბიბლიოთეკას, ე.ი. არ აფასებთ ინფორმაციას, კულტურასა და სიბრძნეს. ამით თქვენ აჩუმებით წარსულის ხმებს და აზიანებთ მომავალს.

ჩვენ ვალდებულები ვართ, ჩვენს შვილებს წიგნები ვუკითხოთ. ის წიგნები, რომლებიც მათ მოსწონთ. წავუკითხოთ ის ისტორიები, რომლებიც ჩვენ მოგვებხრდა. წავუკითხოთ საინტერესოდ და არ შევეშვათ ამ საქმიანობას მხოლოდ იმიტომ, რომ მათ კითხვა უკვე ისწავლეს. ბავშვისთვის წაკითხვის პროცესი მშობლისა და შვილის დაახლოების პროცეს-

სია. ამ დროს არ ვამოწმებთ ჩვენს სმარტფონებს და არ ვაქცევთ ყურადღებას სამყაროს პრობლემებს.

ჩვენ ასევე ვაღიარებთ ვართ, გამოვიყენოთ ენა. დავაძალოთ ჩვენს თავს, შევიტყუოთ ახალი სიტყვები ვიცოდეთ მათი მნიშვნელობა და გამოვიყენოთ, მოვახდინოთ კომუნიკაცია გასაგებად. არ უნდა ვეცადოთ ენის „გაყინვას“, წარმოვიდგინოთ, თითქოს ის მკვდარია, რომელსაც მოწიწებით უნდა მოვეპყროთ. ენა ცოცხალი არსებაა, რომელიც მდინარესავით მოედინება, სესხულობს სიტყვებს, იმატებს შენაკადებს, რომლებსაც დროთა განმავლობაში მნიშვნელობა და ჟღერადობა ეცვლებათ.

ჩვენ - მწერლებს, განსაკუთრებით კი მათ, ვინც ბავშვებისთვის ვწერთ, გვაქვს პასუხისმგებლობა მკითხველის წინაშე: პასუხისმგებლობა, დავწეროთ ჭეშმარიტება. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, როდესაც ვქმნით ისტორიებს ადამიანებზე და ადგილებზე, რომლებიც არასოდეს არსებობდნენ. უნდა გავიაზროთ, რომ ჭეშმარიტება ის კი არ არის, რაც რეალურად მოხდა, არამედ ის, რაც გვეუბნება, ვინ ვართ ჩვენ. ბოლოსდაბოლოს მხატვრული ლიტერატურა ტყუილია, რომელიც სიმართლეს მოგვითხრობს. ჩვენ ავიღეთ პასუხისმგებლობა, რომ თავი არ მოვაბეზროთ მკითხველს, გაუჩინოთ მას სურვილი გადაშალს შემდეგი ფურცელი. ერთ-ერთი საუკეთესო წამალი „ცუდი“ მკითხველისთვის, არის ისტორია, რომლის წაკითხვისგან თავს ვერ იკავებს. ამავე დროს, როდესაც ვუყვებით მკითხველებს „სიმართლეს“, ვაძლევთ მათ იარაღს, აბჯარს და სიბრძნეს, რომელიც ჩვენ წიგნის სამყაროში ყოფნის დროს შევიძინეთ, გვაქვს პასუხისმგებლობა, არ ვიქადაგოთ, არ ჩავუტაროთ მათ ლექციები, არ დავაძალოთ, მიიღონ წინასწარ განსაზღვრული მზა წესები, მორალი და ცნებები. და რაც მთავარია, ჩვენ გვაქვს პასუხისმგებლობა, არასოდეს დავწეროთ ბავშვებისთვის ისეთი წიგნები, რომლის წაკითხვაც თვითონ არ მოგვინდებოდა.

ჩვენ უნდა გავიაზროთ, რომ ბავშვებისთვის წიგნების წერით ვაკეთებთ მნიშვნელოვან სამუშაოს. თუ ჩვენ საქმეს თავს ვერ გავართმევთ და მოსაწყენ წიგნებს დავწერთ, მაშინ ბავშვები კითხვაზე უარს იტყვიან, ამით ჩვენ მათ მომავალს დავაზიანებთ.

ჩვენ, ყველა: ბავშვები, ზრდასრულები, მწერლები, მკითხველები ვაღიარებთ ვართ, ვიცინებოთ, გამოვიყენოთ წარმოსახვა. ადვილია იმის წარმოდგენა, თითქოს არაფრის შეცვლა არ შეგვიძლია, რომ ჩვენ ისეთი სამყაროს ნაწილი ვართ, სადაც საზოგადოება

უზარმაზარია, ინდივიდი კი არაფერზე ნაკლები. მაგრამ, სინამდვილეში, ინდივიდები საკუთარ სამყაროს ხშირად ცვლიან, ინდივიდები ქმნიან მომავალს, და ამას განსხვავებული მომავლის წარმოდგენის საშუალებით აღწევენ.

მიმოიხედეთ. მართლა გაჩერდით ერთ წამს და დაათვალიერეთ ოთახი, რომელშიც იმყოფებით. მივითითებთ ერთ მარტივ რაღაცაზე, რასაც ხშირად ივიწყებენ. ყველაფერი, რასაც ხედავთ, კედლების ჩათვლის, ოდესღაც ვიღაცამ წარმოიდგინა. ვიღაცამ გადაწყვიტა, რომ სკამზე ჯდომა მიწაზე ჯდომას ჯობდა. ვიღაცამ წარმოიდგინა მეთოდი, რომლითაც თქვენთან ვსაუბრობ ისე, რომ ლონდონის წვიმამ არ დამასველოს. ეს ოთახი, ეს საგნები, ეს ქალაქი არსებობს იმიტომ, რომ ადამიანმა წარმოსახვის უნარი გამოიყენა.

ჩვენ ვაღიარებთ ვართ, შევქმნათ სიღამაზე. არ დავტოვოთ სამყარო უფრო მახინჯი, ვიდრე დავგვხვდა, არ დავცალოთ ოკეანეები, არ დავუტოვოთ პრობლემები შემდეგ თაობას. გვაქვს პასუხისმგებლობა, გაავწინდოთ საკუთარი დანაგვიანებული, და არ დავუტოვოთ ჩვენ შვილებს სამყარო, რომელიც ჩვენ გავაფუჭეთ.

ჩვენ გვაქვს პასუხისმგებლობა, ვუთხრათ პოლიტიკოსებს, რა გვინდა, ხმა არ მივცეთ პოლიტიკოსებს და პარტიებს, რომლებიც კითხვის მნიშვნელობას ყურადღებას არ ანიჭებენ, რომლებიც ცოდნის შენარჩუნებას არ ცდილობენ და განათლების წახალისება არ აინტერესებთ. ეს პარტიული პოლიტიკის საკითხი არ არის, ეს ადამიანობის საერთო საჭიროებაა.

ალბერტ აინშტეინს ერთხელ კითხეს, როგორ გავხადოთ ბავშვები ჭკვიანებიო. მისი პასუხი ერთდროულად მარტივი და ბრძნული იყო. „თუ გინდათ ბავშვები იყვნენ ჭკვიანები, წაუკითხეთ მათ ზღაპრები. თუ კი გინდათ იყვნენ უფრო ჭკვიანები, წაუკითხეთ მეტი ზღაპრები“. მას ესმოდა კითხვის და წარმოსახვის ფასი. ვიმედოვნებთ, რომ ჩვენ შევძლებთ მივცეთ ბავშვებს ისეთი სამყარო, სადაც ისინი წაკითხავენ, სადაც მათ წაუკითხავენ, სადაც გამოიყენებენ წარმოსახვას და სადაც ისინი გაიგებენ.

თარგმანი ირინა ალიაშვილისა

ინტერნეტ-გამოცემა: „გარდიანი“, WWW.THEGUARDIAN.COM;

წყარო: [HTTPS://WWW.THEGUARDIAN.COM/BOOKS/2013/OCT/15/NEIL-GAIMAN-FUTURE-LIBRARIES-READING-DAYDREAMING](https://www.theguardian.com/books/2013/oct/15/neil-gaiman-future-libraries-reading-daydreaming)

ოქტომბერი, 2013 წელი.

ფილოლოგიური ძიებანი

ბუნება სხვა

თუ ნამდვილი ადამიანი ხარ!

(ჯერომ სელინჯერის მიხედვით)

სელინჯერი! როგორ მინდა მისი ნაწერები წავიკითხო, მაგრამ, აბა, როგორ და საიდან? ორმოცდაათი წლის შემდეგ გახსნიან მის არქივსო! დარწმუნებული ვარ, რომ ბევრი საინტერესო ნაწარმოებები ექნება.

არ ვიცი, მაინცდამაინც დღეს რატომ ამეკვიატა სელინჯერზე ფიქრები, იმ ავტორზე, რომელმაც თავისი ერთადერთი რომანით (მოთხრობებიც მრავლად აქვს) მსოფლიოში სახელი გაითქვა და უამრავი ლიტერატურისმოყვარულისა თუ რიგითი მკითხველის ინტერესი, პატივისცემა და მწვავე კრიტიკაც დაიმსახურა.

„თამაში ჭვავის ყანაში“ ვახტანგ ჭელიძის თარგმანის მიხედვით ჯერ კიდევ 60-იან წლებში წავიკითხე. ამ რამდენიმე წლის უკან კი გავეცანი გია ჭუმბურიძის თარგმანსაც შეცვლილი სათაურით-„კლდის პირზე ჭვავის ყანაში“, რომლის ენა, ჩემი წარმოდგენით (სხვაც ბევრი ამასვე ამბობს) უფრო მიესადაგება ავტორისეულს. მაგრამ ახლა რამ გამახსენა ეს რომანი? რა ვიცი, შეიძლება იმ სახიფათო, ანტიკომუნურმა ქმედებებმა, იარაღით ერთმანეთზე თავდასხმებმა და ფიზიკურმა შეურაცყოფებმა, რომლებსაც ჩვენს ქვეყანაში ამჟამად ადგილი აქვს, მაგრამ არცერთ ამ თავდამსხმელს ხელში არ სჭერია არც სელინჯერისა და არც სხვა მწერალთა წიგნები, ისე, როგორც ეს მოხდა ლეგენდარული ინგლისელი მომღერლისა და მუსიკოსის - ჯონ უინსტონ ლენონის მკვლელობის დროს...

სასწაულია პირდაპირ! ნეტავ მაცოდინა, რა უტრიალებდა თავში ამერიკელ მარკ დევიდ ჩემპენს, როდესაც ნიუ-იორკში სასიკვდილოდ დაჭრა ლენონი და მერე უდრტვინველად, იქვე ტროტუარის ბორდიურზე ჩამომჯდარმა, სელინჯერის რომანის კითხვა განაგრძო? რა ნახა ამ რომანში ისეთი, რამაც მისი სისასტიკე გამოიწვია - კაცი მკვლელად აქცია? რომანში, ხომ ისეთი ახალგაზრდაა გამოყვანილი, რომელიც ყველგან სითბოსა და სიყვარულს, თანამდგომსა და მეგობარს დაეძებს, რომელიც ყოველგვარ

უხამს ქმედებას, არამედ უხამს წარწერასაც კი გაფართოებული თვალებით, სირცხვილის გრძობაგამახვილებული უყურებს?.. რომელსაც ისე უყვარს წიგნების კითხვა, უნდა მათ ავტორებსაც ესაუბროს და გაუხიაროს თავისი შთაბეჭდილებები?.. თავად სათაურიც მეტად უცნაურია, რატომ დაარქვა ავტორმა ამ რომანს „თამაში ჭვავის ყანაში“? „წარმოდგენილი ხოლმე რო ათასობით ბავშვი თამაშობს ჭვავის ყანაში, ერთმანეთს დასდევენ და არცერთი უფროსი ვინმე მათთან არაა, მარტო მე ვარ იქ და ყანის მიჯნაზე, ზედ კლდის პირას ვდგავარ, იქით კიდევ უფსკრულია, მთელი ჩემი საქმეც ეგ არი - რომელიმე ბავშვი რო იქით გაიქცევა, უფსკრულისაკენ, დროზე უნდა ჩავავლო ხელი და არ გაეუშვა, ეგაა მთელი ჩემი საქმე - დამჭერად ვმუშაობ ჭვავის ყანაში, აი ეგ მინდა რო ვიყო, ვაფრენ ხო იცი“... ასე უყვება პატარა დაიკოს ფიბის ჰოლდენი და ვინ მეტყვის, განა რაიმე ცუდი იკითხება ამ ეპიზოდში?

ეჭვი გამიჩნდა, იქნებ დედანში წაკითხვამ მიგვაგნებინოს ყოველივე იმას, როგორ გაადვივა ამ წიგნმა მკითხველში მკვლელის ბუნება? ვეძებ მიზეზს. არა მგონია, ჩვენს მთარგმნელებს გამოჰპარვოდათ რამე!

და აი, მივევით რომანის მთავარი მოქმედი პირის ნაამბობს და დაგუკვირდეთ მის მოსაზრებებს

„თამაში არა... თუ არჩევანი შენზეა და მაგრებში მოხვდი - ხო კაი, თუ არადანი გერგო და კაცი არა გყავს მხარში ამომდგომი, მაშინ რაღას შევბი, რაღა დაგრჩენია? ჩემი ფეხები.“

ასე ფიქრობს სულ ახალგაზრდა- 16 წლის კაცი (ნამდვილად კაცი!) და, ძვირფასო ქართველო მკითხველო, არ გეცნოთ ეს მოვლენა და არ გაგეცინათ მწარე სიცილით?! ამავე დროს არ გაგიკვირდეთ, რომ ამერიკაშიც კი იგივე აზრი წამოგეჭრება თავში, როგორც ჩვენთან ნებისმიერ ფიქრიან ადამიანს...

ცხოვრება თამაშიაო - ასე მოთხრა დოქტორმა თერმერმაო, ეუბნება თავის მოხუც პედაგოგს, სპენსერს მოსწავლეყოფილი და სპენსერიც ეთანხმება, ცხოვრება მართლა თამაშიაო, ოღონდ წესების დაცვითო. თავად

ჭაბუკი ჰოლდენი თავს უქნევს მასწავლებელს, ოღონდ გულში კი ისე ფიქრობს, როგორც დასაწყისში ვთქვი.

ჰოლდენი გამორჩეული, უცნაური მოსწავლეა, თუმცა რაღა მოსწავლე, იგი გარიცხულია პენსის „პრივილეგირებული სკოლიდან“ საგნების ჩაუბარებლობის გამო. მაგრამ სკოლიდან გარიცხული მოსწავლის ფსიქოლოგიასა და განწყობას თუ გავითვალისწინებთ, ნამდვილად გაგვიკვირდება, როცა მას არ ავიწყდება შეუაროს და გამოემშვიდობოს თავის ყოფილ პედაგოგებს, რომლებიც აშკარად გრძნობენ, საქმე რომ მთლად ისე არ არის, როგორც უნდა იყოს.

სინანულს გამოხატავენ და თანაგრძნობასაც... ჰოლდენისთვის კი სასწავლებლებიდან გარიცხვა არახალია, ის ხომ უკვე მეთხე სკოლას ტოვებს ... თუმცა ვერ ვიტყვით, რომ შეჩვეულია და არ ნანობს, არ გრძნობს და არ განიცდის. განიცდის მშობლების გულისტკივილსაც, მაგრამ რა ქნას, როცა ყველაფერი ისე როდია ამ ქვეყანაზე, როგორც „იმათი (მშობლებისა და ხალხის გ.ს.) თვალი ხედავს“. მას სხვა თვალი და ბევრისაგან

განსხვავებული შეხედულებები აქვს. საუბრობს რა მოხუც სპენსერთან, რომლის ქმედებებს და აზროვნებას ჰოლდენი თავის გულში კრიტიკულად უყურებს, მოხუცს თავს უქნევს, თავად კი სულ სხვა რამეზე ფიქრობს და ეს სხვა რამე არის ნიუ-იორკის „სენტრალ-პარკში, სამხრეთ მხარეს რო ტბაა, თუ გაყინული დამხვდა და მაშინ იქაური იხვეები რაღას იზამენ-მეთქი“. ეს უცნაური, თავსამტვრევი კითხვა ჰოლდენს თავისი სათავგადასავლო ეპიზოდების მოყოლის პროცესში ხშირად უჩნდება. რაც უდავოდ მკითხველის გაკვირვებასაც იწვევს. რატომ აწუხებს ამ ახალგაზრდას ასეთი კითხვა? კითხვა, რომელსაც ვერაფრით ვერ ხსნის და თავსაც არ ავიწყებს. ტბის გაყინვის შემდეგ რა მოუვიდოდათ იხვეებს? „იქნებადა ვინმე ჩამოუვლიდა ხოლმე ფურგონით, ერთიანად წამოკრეფდა (იხვეებს გ.ს.) და ან ზოპარკში წაასხამდა ან სადმე. ან იქნებ სულაც სადმე მიფრინავდნენ ცხელ ქვეყნებში.“

საინტერესოა, რა დატვირთვა აქვს ამ პასაჟს, ხასიათის რა ნიუანსს ჰმატებს მწერალი ყმაწვილის ასეთ ინტერესს თუ აჩემებას

გაყინული ტბისა და მის ბინადართა მიმართ. იქნებ მწერალს სურს, რომ ხაზი გაუსვას მის განსხვავებულ და გამორჩეულ ბუნებას იმ ადამიანებთან შედარებით, რომლებიც ჰოლდენის გვერდით ცხოვრობენ. იქნებ ყმაწვილის მეტისმეტად დაძაბული, წინააღმდეგობრივი გონება, სხვა დეტალზე ყურადღების გადატანით ისვენებს?

ჰოლდენმა ნიუ-იორკის საზოგადოებაში ცნობილი და გამორჩეული სკოლები დატოვა. მიზეზი არა მხოლოდ აკადემიური ჩამორჩენილობაა, არამედ შეუგუებლობა (აქედან გამომდინარეობს უთუოდ სწავლაში ჩამორჩენილობაც!).

ელკტონ-ჰილის სკოლა „სულ ტრაკილოებით იყო სავსე“, „ხოლო რექტორი ვინმე ბატონი ჰაასი კიდე იმისთანა გოთვერანი ვინმე იყო, მაგის სწორი ცხოვრებაში არავინ შემხვედრია... კვირაობით მოსანახულებლად ჩამოსულ მშობლებს სათითაოდ ჩამოუვლიდა ხოლმე და თავისებურად აბოლებდა, მაგრამ თუკი ვინმეს მეტისმეტად ხანშიშესული ან ნამეტანი უბრალოდ ჩაცმული ან ეგეთს ვინმე მოაკითხავდა, მტ-

რისას, ორ თითს გაუწვდიდა ჩამოსართმევად და მერე იქვე ვინმე სხვას გაუბამდა საათიან ლაყაფს, ამათ კიდე ზედაც აღარ შეხედავდა“... სიყალბეს ხედავდა ჰოლდენი იმ ადამიანებში, რომლებიც მის გარშემო ცხოვრობდნენ, საქმიანობდნენ და არა უბრალოდ, არამედ ახალგაზრდების აღზრდასაც კი უძღვებოდნენ. მლიქვნელობით და სნობიზმით დაავადებულ საზოგადოებაში მნიშვნელოვანი და საიმედო არაფერი ჩანს გარდა იმისა, რომ არის ყმაწვილი, ახალგაზრდა კაცი, რომელიც ყოველივე ამას ხედავს, გრძნობს, განიცდის. ამჩნევს, თუ როგორ თამაშობენ ადამიანები ცხოვრების გზაზე, როგორ იქმნიან ყალბ ავტორიტეტს თავის წარმოსაჩენად, როგორ იყენებენ ასეთ „ავტორიტეტს“ ერთმანეთის დასათრგუნად, საკუთარი ცხოვრების გზის გასაიოლებლად... პენსის სკოლის საერთო საცხოვრებელს ვინმე ოსენბერგერის სახელი ერქვა. და რატომ? - მხოლოდ იმიტომ, რომ ამავე სკოლის ყოფილმა მოსწავლემ (ოსენბერგერმა) შემდგომში დამკრძალავი ბიუროები შეჰქმნა და „ოხრად ფული“ იშო-

ვა და მერე „მშობლიურ სკოლასაც გადმოუგდო რაღაცა“. ჰოლდენს ირონიულ დამოკიდებულებას უმძაფრებს ასეთი მოვლენები და უბიძგებს საახოგადოებისაგან განდგომისაკენ. მართალია ჭაბუკს მისი მორალისათვის შეუფერებელ სკოლებში გული არ მიუწევს, სწავლა - განათლებაშიც ვერ დაიკვიხნის, მაგრამ მას კითხვა უყვარს, დადის ბიბლიოთეკაში. კლასიკასაც ვკითხულობო და წიგნი ისეთი უნდა იყოსო, ამბობს „რო ჩაათავებო, გინდა რო მაგის დამწერი შენი გადაბმული ძმაკაცი იყოს და როცა გინდა დაურეკავ, თუნდაც შუალამისას და შენს გემოზე ებაზრები“. ასეთია ჰოლდენი, ნიუ-იორკელი ბიჭი, ვითომ ჩვეულებრივი მოზარდი, მაგრამ მაინც სხვა, მგრძნობიარე, სხვაგვარი აზროვნების, ადამიანებზე დაკვირვებულის. მათი ხასიათის გამოცნობის საოცარი უნარით დაჯილდოებული, მაგრამ ეს ჯილდო ანუ ასეთი ნიჭი მისთვის ღმერთს კი არ დაუნათლებია... ადამიანებში თანაგრძნობის, სითბოს, გულწრფელობის ძიებისას შეიძინა ჰოლდენმა ეს უნარი. ვერ უპოვია ნაღდი მეგობარი და მართალი კაცი. სადაც არ წავიდა, ყველგან ყალბი და გამომყენებლური ხასიათის ადამიანებს შეხვდა.

განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია ჰოლდენის თანატოლებმა, თანაკლასელებმა, რომელთა შესახებ ჭაბუკი (მწერალი) ისე ბუნებრივად, ხასიათების უფაქიზესი ნიუანსების ცოდნით და წვდომით გადმოგვცემს და გვაცნობს, რომ ისინი ცოცხლდებიან ჩვენს წარმოდგენაში და ჩვენს ნაცნობ-მეგობრებს არამც თუ მოგვაგონებენ, არამედ გვგონია, რომ სწორედ მათზეა საუბარი, საფსებით, ზედმიწევნით ემთხვევიან ისინი ჩვენს მოქალაქეებს... რომელ სტრედლეიტერზე და ეკლიზეა საუბარი, განა ისინი აგერ, ჩვენს გვერდით არ ცხოვრობენ ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისის საქართველოში? ასეთების მეტი რა არის ჩვენს გარშემო და მათ გურამი, ირაკლი, ბაჩო, ნუგზარი, მიშიკო, ნიკა და ასე შემდეგ, სახელები ჰქვიათ... ადამიანები, რომლებიც მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრობენ, მათი ურთიერთობები მხოლოდ რაიმეს გამორჩენის, სარგებლის მოპოვების

პრინციპზეა აგებული.

სასწავლებლიდან გარიცხული ჰოლდენი წამოსასვლელ მზადებაშია, შემოდიან თანაკლასელები ეკლი და სტრედლეიტერი, მათთან ურთიერთობასა და დიალოგის დროს დაწვრილებით იგებს მკითხველი ამ ახალგაზრდების ხასიათს: „მისმინე“ - სტრედლეიტერი მეუბნება უცებ, ერთ თხოვნას არ შემისრულებ? ვალში ჩამითვალე.

„მაინც რას?“ - ვეკითხები უხალისოდ, სულ ეგრე იცის ხოლმე. ყელამდე ვალებშია. კაცი რო თავისთავში იქნება შეყვარებული, ასე ჰგონია, სხვებსაც იგივე სჭირს მის მიმართ. ვითომ ერთი სული აქვთ, ოღონდ მოემსახურონ... სტრედლეიტერთან დიალოგს საოცარი იუმორით გადმოგვცემს ჰოლდენი, ისე, როგორც თავისი ცხოვრების ყველა ეპიზოდს.

სკოლიდან გარიცხულ ახალგაზრდას სახლში დაბრუნება უჭირს, რა უთხრას მშობლებს, ჯერ ხომ არ დადგები არ არის. რატომ ასე ადრეო, - ხომ ეტყვიან... დროის გასვლის მიზნით ქუჩებში დახეტიალობს. აქაც სახიფათო თავგადასავლები... და ბოლოს, სადამოხანს, ინგლისურის მასწავლებელ მისტერ ანტოლინის ეწვევა შინ, თითქოს არ არის უცხო მისთვის ეს ადამიანი, ანტოლინის, ცოტა არ იყოს, სმა უყვარს, გრძელი საუბარიც. დადლილ-დაქანცულ ჰოლდენს კი ერთი სული აქვს, დაისვენოს, სადაცაა ფეხზე მდგომს დაეძინოს... „მერე კი ისეთი რამე მოხდა, საერთოდ, მაგის გახსენებაც არ მინდა“... ამბობს ჰოლდენი. მართალი გითხრათ, მეც არ მინდა ამ ეპიზოდის გახსენება.

რომანის ბოლო კი თავის პატარა დაიკო ფიბისთან შეხვედრას, ისეთი თბილი, ადამიანური, მშობლიური... ერთი სიტყვით, მინდა ყველამ წაიკითხოს სელინჯერის რომანი „კლდის პირას ჭვავის ყანაში“ და ნახეთ, თუ თქვენაც არ მოგიწოდებთ კლდის პირას, ამ საშიშ ადგილზე მოთამაშე ბავშვებთან ყოფნა, მათი ზედამხედველობა: ვაითუ, ნაპირისკენ გამოქცეულები უცაბედად გადავარდნენ, გადაიჩეხონ! ნამდვილად დაგებადება ბავშვების გადარჩენის სურვილი, თუ ნამდვილი კაცი ხარ, ნამდვილი ადამიანი!

მოგონებანი

იჩი სინაჰიძე

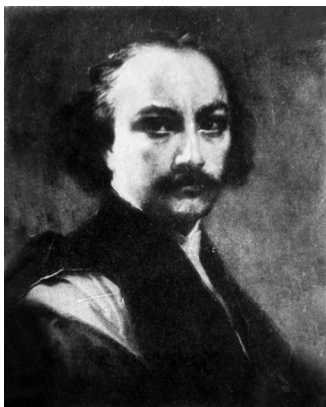
სიმღერა დავით გურამიშვილზე

ჩემს ყმაწვილობაში საქართველოში ძალიან პოპულარული იყო სიმღერა დიდ ქართველ პოეტზე, დავით გურამიშვილზე. სახელოვანი პოეტი ახალგაზრდობისას ლექსებმა მოიტაცეს და ვიდრე ჩრდილოეთში გაიქცეოდა, კარგახანს დარჩა დაღესტანში. შემდეგ პოეტმა შესანიშნავად აღწერა მისი შეპყრობა და ის შთაბეჭდილებანი, რომელიც მას შეექმნა იმ დროს.

ეს იყო XVIII საუკუნის უმძიმეს დროში. კიდევ კარგი, რომ ბრწყინვალე პოეტი გადაურჩა ხიფათს და ამ გატაცებაზე დამყარებული სიმღერა დღემდე ატკობს ჩვენი ხალხისა და მისი მოყვარული სხვა ხალხების გულსაც.

ლექსებმა რომ დამიჭირეს,
დამდეგ იყო მკათათვისა,
ასი მთა გადამატარეს,
მთები კავკასიონისა,
გავხედე ჩერთქეზთ მიდამოს,
ნისლი იდგა შავი ზღვისა,
სამი ქალი თივას მკიდა,
სამეფე ჩერთქეზთ ბატონისა.
გამიკვირდა, არ მენახა
მუშაობა დიაცისა,
სამივ ისე გასძახოდნენ,
როგორც მომღერალი ცისა.

ეს სიმღერა ძალიან უყვარდა დიდ ხელოვანს, ვლადიმერ ბერძენიშვილს (1885-1977), რომელიც დიდი სამამულო ომის წლებში თბილისიდან მშობლიურ სოფელ - უბანშიც ჩამოდიოდა და თავის ოჯახში (საკვერნიას გორი) თავს უყრიდა

და ხოლმე სიმღერის მოყვარულ ახალგაზრდობას. გუნდში შედიოდნენ აკად. ნ. მარის სახელობის საშუალო სკოლის მოსწავლეები: ვაჟა გოგოლაძე (1926-2006), ენვერ სიხარულიძე (1928-2012), იური სიხარულიძე (1926) და შაქრო სიხარუ-

ლიძე (დაიბ. 1926წ). ამათგან შემდეგ ყველა მშვენიერი მომღერალი დადგა. მათგან ვ. გოგოლაძემ სპეციალური სამუსიკო განათლება კი მიიღო და რამდენიმე ანსამბლსაც დიდი წარმატებითაც ხელმძღვანელობდა. ის ჯერ ჩოხატაურის სარაიონო ანსამბლის ლობტბარად დააწინაურეს, შემდეგ რუსთავის საქალაქო სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლის ხელმძღვანელი გახლდათ, ბოლოს კი, თითქმის, ნახევარი საუკუნე პროფ. ქს. სიხარულიძის სახელობის ჩოხატაურის სახალხო ანსამბლს უძღოდა (გარდაიცვალა პარიზში 2006 წ.).

შესანიშნავი ხელოვანი ბრძანდებოდა ენვერ სიხარულიძეც. ასევე ითქმის შაქრო სიხარულიძეზეც.

ხელოვანებშიც იღვწოდა ამ სტრიქონების ავტორიც, რომელიც გასული საუკუნის 60-იანი წლებიდან ჩოხატაურის სახალხო ანსამბლშიც მიიწვიეს მეცნიერ-კონსულტანტად.

ვ. გოგოლაძეს თავისი სახალხო ანსამბლის რეპერტუარში „სიმღერა დავით გურამიშვილზეც“ ჰქონდა და კონცერტებზე არ ივიწყებდა მას.

ამ სიმღერას დიდი მომღერალი ერმალო სიხარულიძეც (1889-1963) დიდი ყურადღებით ეკიდებოდა. მისი გარდაცვალების შემდეგ ვლ. ბერძენიშვილის გვერდით იგი უკვე მისმა ბიძაშვილმა, ასევე დიდმა ხელოვანმა გარსევან სიხარულიძემ (1907-1993) შეცვალა.

ასევე ნაყოფიერად მოღვაწეობდა მომღერალი მიხეილ კოროშინაძე (1904-1970), რომელმაც მრავალ ჯგუფში შეცვალა თავისი უფროსი ძმა, დიდი ხელოვანი ევგენი კოროშინაძე (1901-1947).

ასე მოიყარეს თავი ვლადიმერ ბერძენიშვილმა, მიხეილ კოროშინაძემ და გარსევან სიხარულიძემ 1967 წელს და ჩაწერეს „სიმღერა დავით გურამიშვილზე“.

ამ დღებულის სიმღერის დიდი მომღერლების მიერ შესრულებამ აღფრთოვანება გამოიწვია ხალხური სიმღერის მოყვარულებისა.

ამჟამად საკმაოდ დიდი ყურადღება ეთმობა ძველი ქართული ხალხური სიმღერების აღორძინებას. უნდა ვიფიქროთ, რომ ასეთ ხალხურ სიმღერებს უფრო მეტი და მეტი ყურადღება მიექცევა.

სკოლა და ბიბლიოთეკა

როგორც ცნობილია, მთელ მსოფლიოში უდიდეს როლს ანიჭებენ ბავშვთა წიგნიერების საქმეს. ამის ნათელი დადასტურებაა ამ საუკუნის დასაწყისში „სასკოლო ბიბლიოთეკის მანიფესტი“ გამოქვეყნება. ეს „მანიფესტი“ პირდაპირი საერთაშორისო დოკუმენტია, რომელიც მთლიანად განსაზღვრავს სკოლის ბიბლიოთეკის საქმიანობის ასპექტებს ყოველი მიმართულებით და ერთგვარად სახელმძღვანელო დოკუმენტს წარმოადგენს.

სამწუხაროდ, ჩვენში, ფაქტობრივად, ის სავსებით უგულებელყოფილია, რის გამოც ამჟამად სასკოლო ბიბლიოთეკები სავალალო მდგომარეობაში არის.

ჩვენი ჟურნალი არაერთხელ შეეხო როგორც ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურების საქმეს, ისე - უშუალოდ სკოლის ბიბლიოთეკების საქმიანობას სხვადასხვა ასპექტით, მაგრამ იმდენად, რამდენადაც ამ მიმართულებით რაიმე მნიშვნელოვანი ძეგრა არ ყოფილა, სასკოლო ბიბლიოთეკების შესახებ მასალის გამოქვეყნება დღესაც აქტუალურ საკითხად რჩება. ამდენად, მიზანშეწონილად ვცანით, ერთხელ კიდევ შევეხოთ აღნიშნულ თემატიკას და ჩვენს მკითხველებს გავაცნოთ ი. გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის დირექტორის, ნანა ყარაულაშვილის ნაშრომი. სტატია წარმოდგენილია ავტორის მიერ ნებადართული შემოკლებებით და ჩვენი მცირე კომენტარებით.

ნ. ყარაულაშვილი სამართლიანად აცხადებს თავისი ნაშრომის დასაწყისში, რომ „სასკოლო ბიბლიოთეკა სასკოლო განათლების მნიშვნელოვანი კომპონენტია. სწორედ სკოლის ბიბლიოთეკაში იძენს ბავშვი ინფორმაციის მიღების უნარ-ჩვევებს. სკოლის ბიბლიოთეკა და ბიბლიოთეკარი გათანაბრებული უნდა იყვნენ სკოლის პედაგოგიურ კოლექტივთან, რადგანაც ისინი თანაბრად მონაწილეობენ საგანმანათლებლო პროგრამებში“...

სხვათა შორის, ეს სწორედ ამგვარადაა წარმოდგენილი „საქართველოს კანონში საბიბლიოთეკო საქმის შესახებ“ და „სასკოლო ბიბლიოთეკების ტიპურ დებულებაში“, მაგრამ დღემდე დებულება არ ამოქმედებულა და საკანონმდებლო გადაწყვეტილება აღუსრულებელი რჩება, და არავინ იცის, ოდესმე ამოქმედდება ის თუ არა. ალბათ, ხელისუფლების ნების გარეშე - არა. გვინდა თავიდანვე შევნიშნოთ, რომ ნ. ყარაულაშვილი საკითხს აშუქებს იმ სტანდარტების მიხედვით, რომლებიც „საჯარო ბიბლიოთეკის მანიფესტში“ არის მოცემული და რომელთა განხორციელებასთან ჩვენ ძალიან შორსა ვართ. ამდენად, წარმოდგენილი ნაშრომი უფრო იხილავს იმას, რაც უნდა იყოს, და არა იმას, რაც რეალურად არის. ამიტომაც მას უფრო სარეკომენდაციო მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე - მეთოდოლოგიური, თუმცა ამასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს სასკოლო ბიბლიოთეკების შრომითი პროცესების მოგვარებისათვის. მით უმეტეს საყურადღებოა ეს ნაშრომი, რომ ის, ფაქტობრივად, არის სამეცნიერო-პრაქტიკული სემინარისთვის განკუთვნილი.

ჩვენ გადავწყვეტიტ, გამოვაქვეყნოთ ის, როგორც საჯურნალო სტატია, ცხადია, სარედაქციო დამუშავებითა და შემოკლებებით.

ამჟამად გთავაზობთ ამ ნაშრომის მომდევნო ნაწილს:

ნანა ყარაულაშვილი

სასკოლო ბიბლიოთეკების როლი სწავლებისა და აღზრდის საქმეში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად

მისათვის, რომ ამაღლდეს სასკოლო ბიბლიოთეკების პრესტიჟი, მთავრობამ და განათლების სამინისტრომ ერთობლივად უნდა შეიმუშაონ შესაბამისი სტრატეგია, სადაც აუცილებლად იქნება გათვალისწინებული ადგილობრივი პირობები და ყველა ტიპის სკოლის მოთხოვნილებები. საბიბლიოთეკო საქმის გამოცდილი სპეციალისტების მიერ მუდმივად უნდა ტარდებოდეს კონფერენციები, პრაქტიკული სემინარები, მიმდინარეობდეს ხშირი დისკუსიები, ქვეყანაში იქმნებოდეს ისეთი ნორმატიული აქტები, რომლებიც ხელს შეუწყობს საუკეთესო სასკოლო ბიბლიოთეკების შექმნასა და განვითარებას.

სასკოლო ბიბლიოთეკა ფუნდამენტურად მნიშვნელოვანია ინფორმაციასა და წიგნიერებაზე დაფუძნებული დღევანდელი საზოგადოებისათვის. იგი სკოლის მოსწავლეებს არა მხოლოდ მუდმივი თვითგა-

ნათლების უნარ-ჩვევებს უნერგავს, არამედ უზრუნველყოფს მათთვის ინფორმაციისა და იდეების მიწოდებას, ეხმარება, გახდნენ პასუხისმგებლობის მქონე მოქალაქეები. ბიბლიოთეკის მუშაობის სახელმძღვანელო პრინციპები ზუსტად უნდა გამოხატავდეს რეალობას, მის სულისკვეთებას, მიზნებსა და ამოცანებს. პრინციპები უნდა იყოს მრავალმხრივი და განხორციელებადი, ხოლო მის განსაზღვრაში მონაწილეობას უნდა იღებდეს მთელი სასკოლო საზოგადოება.

სასკოლო ბიბლიოთეკის წარმატებულ მუშაობას სწორი მენეჯმენტი განსაზღვრავს, რომელიც მოიცავს შემდეგ კომპონენტებს:

- დაფინანსება და ბიუჯეტი;
- შენობა და რესურსები;
- ბიბლიოთეკის გამოყენების დონე;
- ბიბლიოთეკის რეკლამირება (საზოგადოებასთან ურთიერთობა).

სკოლის ხელმძღვანელობა ყოველწლიურად ახდენს სასკოლო ბიბლიოთეკის მუშაობის მონიტორინგსა და შეფასებას. ხელმძღვანელი მოვალეა, ბიბლიოთეკა უზრუნველყოს შენობის, მასალების, ტექნიკის, მომსახურე პერსონალის შესაბამისი სტაბილური დაფინანსებით.

სასკოლო ბიბლიოთეკის დაკომპლექტების თანხები არ უნდა იყოს სკოლის ბიუჯეტის 5%-ზე ნაკლები. კადრებით დაკომპლექტების საკითხი მჭიდროდაა დაკავშირებული სასკოლო ბიბლიოთეკის სამუშაო დროზე, მისი მომსახურების ხარისხსა და ფორმე-

ბზე. არაერთგზის კვლევამ ცხადყო, რომ სტანდარტულ გამოცდებზე უმაღლეს შეფასებას ღებულობენ იმ სკოლის მოსწავლეები, სადაც სასკოლო ბიბლიოთეკა დაკომპლექტებულია მეტი წიგნით, ჟურნალით, ვიდეომასალით და კვალიფიციური პერსონალით. ყველაზე პატარა ბიბლიოთეკისათვის ფონდი უნდა ითვლიდეს 2500 ერთეულს (საშუალოდ 10 წიგნი ერთ მოსწავლეზე). სასკოლო ბიბლიოთეკის თანამშრომლებმა ადმინისტრაციასა და მასწავლებლებთან ერთად უნდა შეიმუშაონ ფონდის ფორმირების ერთიანი პოლიტიკა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება სასწავლო გეგმასთან, სკოლის პერსონალის კონკრეტულ ინტერესებთან და ასევე უნდა ასახავდეს სკოლის გარეთ არსებულ რეალობას.

სასკოლო ბიბლიოთეკის შენობის დაპროექტებისას გათვალისწინებული უნდა იყოს ბიბლიოთეკის ფუნქციები, რათა შემდგომში მისმა მუშაობამ უზამსუხოს სკოლის მოთხოვნებს. მიზანშეწონილია, გათვალისწინებული იყოს შემდეგი:

- სამეცადინო და კვლევის ზონა, სადაც განთავსებული იქნება მაგიდები სასწავლო და სამეცნიერო მუშაობისათვის, ინტერნეტ-

სელში ჩართული კომპიუტერები, ინტეგრირებული ელექტრონული კატალოგი, ასევე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე მომხმარებლის მოთხოვნების შესაბამისად მოდიფიცირებული კომპიუტერული ადჭურვილობა, მაგნიტოფონი, საცნობარო მასალები და ძირითადი ფონდები;

- არაფორმალური სამკითხველო ზონა ფართო მოხმარების საკითხავი მასალით;

- სასწავლო ზონა, რომელსაც ექნება აუცილებელი ავეჯი, სწავლებისა და დემონსტრირებისთვის საჭირო ტექნიკური საშუალებები.

- საწარმოო და საპროექტო ზონა, სადაც ტარდება პრაქტიკული მეცადინეობები, ცალკეულ პირთა, გუნდური და კლასების შეხვედრები, ინახება მულტიმედიის მასალების შესაქმნელად საჭირო ადჭურვილობა;

- ადმინისტრაციული ზონა: სააბონენტო მაგიდა, ადგილები მულტიმედიური მასალების, აუდიოვიზუალური და სხვა ადჭურვილობის დასამუშაველად და შესანახად.

ბიბლიოთეკაში დაცული უნდა იყოს უსაფრთხოების წესები; კარგი განათება: შესაფერისი ავეჯი. სასკოლო ბიბლიოთეკა ესთეტიკურად უნდა იზიდავდეს მომხმარებელს და ორიენტირებული იყოს მრავალფეროვანი რესურსების თანაბრად და დროულად მიწოდებისკენ. დაცული უნდა იყოს საავტორო უფლებები, ინტელექტუალური თავისუფლება და ინფორმაციის თავისუფლება.

სასკოლო ბიბლიოთეკაში საბიბლიოთეკო მომსახურების ხარისხი დამოკიდებულია ბიბლიოთეკის თანამშრომლებზე. სასკოლო ბიბლიოთეკარს შესაბამის კვალიფიკაციასთან ერთად, უნდა ჰქონდეს პროფესიული ცოდნა, ამასთან, იგი საკმაოდ კარგად უნდა ფლობდეს პედაგოგიკის თეორიასა და მეთოდოკას. ბიბლიოთეკარი უშუალოდ ექვემდებარება სკოლის ხელმძღვანელობას. მონაწილეობას იღებს საერთო საქმეში და ესწრება ყველა თათბირს. ბიბლიოთეკარი უნდა ერკვეოდეს საბიბლიოთეკო მომსახურების პრინციპებში, ჰქონდეს განსახდვრული მოვალეობები, მათი სამსახურში მიღება უნდა ხდებოდეს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად. ისინი უნდა იღებდნენ პროფესიონალიზმის შესაბამის ანაზღაურებას. მათ უნდა ჰქონდეთ საბაზო განათლება საბიბლიოთეკო საქმეში. მასწავლებლები, ტექნიკური პერსონალი, მშობლები და სხვა მოხალისეებიც წარმოადგენენ ბიბლიოთე-

კის თანამდგომთ და ეხმარებიან ბიბლიოთეკარს პროფესიულ საქმიანობაში.

სასკოლო ბიბლიოთეკარის ძირითად მოვალეობას წარმოადგენს:

- სასკოლო ბიბლიოთეკის მისიისა და მიზნების ფორმულირება და განხორციელება, რომელიც შესაბამისობაშია სკოლის მისიასა და მიზნებთან;

- სკოლის ხელმძღვანელობასთან, ადმინისტრატორებთან და პედაგოგებთან ერთად მონაწილეობის მიღება სასწავლო გეგმის ჩამოყალიბებასა და განხორციელებაში;

- გადაწყვეტილების მიღება საინფორმაციო მომსახურების, ბეჭდური და ელექტრონული რესურსების ინფორმაციული ამოცანების გადაჭრის სფეროში;

- საბავშვო ლიტერატურის კითხვის, მულტიმედიის და სხვა მასობრივი ღონისძიებების საქმის წარმართვა;

- ტექნიკური პროცესების წარმოება და მკითხველთა მოთხოვნების სრულყოფილად დაკმაყოფილება;

- საბიბლიოთეკო მასალის დამუშავება;

- ლიტერატურის გაცემისა და დაბრუნების რეგისტრაცია.

სასკოლო ბიბლიოთეკის მკითხველთა ორი ძირითადი ჯგუფი არსებობს: მოსწავლეები და მასწავლებლები. თუმცა ვხვდებით სხვა კატეგორიებსაც - სკოლის ადმინისტრაცია, აღმზრდელები, მშობლები. ბიბლიოთეკა ვაძლავდება, დააკმაყოფილოს მკითხველთა სხვადასხვა მიზნობრივი ჯგუფების მოთხოვნები. სასკოლო ბიბლიოთეკა საგანმანათლებლო პროცესის განუყოფელი ნაწილია. ბიბლიოთეკარები მასწავლებლები არ არიან. არიან მხოლოდ მრჩეველები და არასოდეს ძალად არ ახვევენ თავს საკუთარ აზრს მომხმარებელს.

ძალიან მომგებიანია სასკოლო, საჯარო და სამეცნიერო ბიბლიოთეკებს შორის თანამშრომლობა:

- კადრების ერთობლივი მომზადება;
 - ფონდების ერთობლივი ფორმირება;
 - პროგრამების ერთობლივი შემუშავება;
 - ელექტრონული მომსახურების და ქსელების მუშაობის კოორდინაცია;
 - მომხმარებელთა სწავლების საშუალებების შექმნა;
 - ექსკურსია, ერთობლივი კითხვა და მისი პროპაგანდა;
 - საბიბლიოთეკო მომსახურების ერთობლივი მარკეტინგი.
- სკოლაში ურთიერთთანამშრომლობის

ინიციატორი უნდა იყოს სკოლის დირექტორი. მან სკოლის მუშაობის შეფასებისას, ყოველთვის ხაზი უნდა გაუსვას ბიბლიოთეკის მუშაობის მნიშვნელობას დადგენილი სტანდარტების შესრულების საქმეში.

ბიბლიოთეკამ პედაგოგს უნდა მიაწოდოს ისეთი რესურსი, რომელიც გააღრმავებს

მის საგნობრივ ცოდნას და გააუმჯობესებს სწავლების მეთოდებს. მოსწავლეთა გააქტიურების და დამოუკიდებელი სწავლების უნარ-ჩვევების შექმნის მიზნით, პედაგოგებს შეუძლიათ ბიბლიოთეკასთან ითანამშრომლონ შემდეგ სფეროებში:

- ინფორმაციული წიგნიერება - მოსწავლეებში ძიებისა და ინფორმაციის კრიტიკულად და შემოქმედებითად გამოყენების უნარ-ჩვევების გამომუშავება;

- საპროექტო სამუშაოები და დავალებები;

- მოსწავლეთა დაინტერესება კითხვით, როგორც ინდივიდუალურად, ისე - ჯგუფურად.

მასწავლებლები, რომლებიც მუშაობენ პროპაგანდული და ღია პედაგოგიური პრინციპებით, როგორც წესი, აქტიურად სარგებლობენ ბიბლიოთეკით. ტრადიციული დიდაქტიკური მეთოდიკიდან გადახვევით, მათ შეუძლიათ ბიბლიოთეკა აქციონს სწავლის და სწავლების პროცესის ერთ-ერთ ცენტრალურ ადგილად.

ლიტერატურა:

ინფორმაციული წიგნიერება. ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და საინფორმაციო ტექნოლოგიები: (სალექციო კურსი)/ - თბ., 2008.

საქართველოს სასკოლო ბიბლიოთეკების ტიპური დებულება. - თბ., 1998.

სახელმძღვანელო სასკოლო ბიბლიოთეკებისათვის. - თბ., 2009.

www.britannica.com/EBchecked/topic/339421/.../The-history-of-libraries

ბიოგრაფიული

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის პროექტის „სასკოლო ლიტერატურის“ შესახებ

ყვე კარგა ხანია, ეროვნული ბიბლიოთეკის პროექტი „სასკოლო ლიტერატურა“ ინტერნეტსერვისის კუთვნილებაა. შეიძლება თამამად ითქვას, პროექტის დიდი ნაწილი უკვე რეალიზებულია და პროექტით გათვალისწინებულ სპეციალიზებულ საიტს „სასკოლო ლიტერატურას“ წარმატებით იყენებს მომხმარებელი.

ახალი ციფრული რესურსის შექმნის იდეამ დადებითი მოლოდინი გააჩინა. ამგვარი მოლოდინი ერთგვარ სტიმულად იქცა. პროექტის უშუალო ადმინისტრირებას საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის სამოქალაქო განათლების წამყვანი სპეციალისტი ნათია შენგელაია ახორციელებს. მისი უდიდესი დამსახურებაა იდეის წარმატებული რეალიზაცია, თუმცა ამგვარი წარმატება ერთბაშად არ მოსულა.

პროექტი იხვეწებოდა თანდათან; იხვეწებოდა მომხმარებლების სურვილების, წინადადებების, შენიშვნების, კრიტიკის შექმნის დაგვარად გათვალისწინებით. იდეის გაცხადების დღიდან იყო კითხვები, რომლებსაც ყოველთვის სიამოვნებით ვპასუხობდით. კითხვების დიდი ნაწილი ეხებოდა პროექტით გათვალისწინებული დამოუკიდებელი საიტის დიზაინს, საძიებო სისტემას, ნაწარმოებთა შერჩევას, შერჩეულ ნაწარმოების საიტზე განთავსების დროს, რაოდენობასა და პერიოდულობას. დასმული კითხვების რაოდენობამ განსაკუთრებით მოიმატა საიტის ინტერნეტში განთავსების შემდეგ. წინადადებები, მოსაზრებები, შეკითხვები, და, რაც ჩვენთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია, შენიშვნები, გამოთქმულია კოლეგების, განათლების სფეროს ცნობილი ექსპერტების, ასევე უშუალო მომხმარებლების - მოსწავლეებისა და მასწავლებლების მიერ. გამოთქმულ შენიშვნათა და დასმულ შეკითხვათა რაოდენობა, მომხმარებელთა გამოვლენილი შეცდომები, კითხვების სიმრავლე პირდაპირპროპორციულია საიტზე ახალგანთავსებულ ნაწარმოებთა რაოდენობისა და უკუპროპორციულია საიტის აუდიტზე დახარჯულ დროისა.

* * *

სტატიაში შევეცდები მოკლედ ვუპასუხოთ დღემდე დასმულ რამდენიმე შეკითხვას (სტატიაში დასმული კითხვები არ გარედაქტირებულა, დაცულია რიგითობა).

შეკითხვა 1. აპირებთ თუ არა დიზაინის შეცვლას?

პასუხი: დიზაინის შეცვლა ამ ეტაპზე არ განიხილება. ჩვენი კოლეგა გიორგი საბანაძე მუშაობს პროექტზე, რომლის განხორციელება უზრუნველყოფს არა მხოლოდ საიტის დიზაინის შეცვლას, არამედ გააუმჯობესებს საიტის მოხმარებას და შესძენს მას დამატებით ფუნქციებს.

შეკითხვა 2. როგორ და რა სიხშირით ხდება

მასალების განთავსება საიტზე?

პასუხი: სამუშაო დღეებში საიტზე განთავსდება ერთი მწერლის მაქსიმუმ სამი ლექსი ან ერთი მოთხრობა შესაბამისი დამატებითი მასალით (სტატია, ვიდეო, აუდიო მასალები).

შეკითხვა 3. ხომ არ დააკონკრეტებთ საიტის მიზნებსა და ამოცანებს, განხორციელების გზებსა და საშუალებებს?

პასუხი: მიზანი: საქართველოში ზოგადსაგანმანათლებლო სისტემის დონის ამღებების საქმეში ეროვნული ბიბლიოთეკის ჩართულობის გაძლიერება.

• ამოცანა I. საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკისა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან (მოსწავლეები, მასწავლებლები, პედაგოგები) და საგანმანათლებლო რესურსცენტრებთან ურთიერთობის გაძლიერება;

• ამოცანა II. საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემის, განსაკუთრებით რეგიონებში, მეტი ხელმისაწვდომობა ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ რესურსზე, რომელიც უნიკალურ მასალას მოიცავს ზოგადი განათლების კუთხით.

• ამოცანა III. სკოლებისათვის სტიმულის შექმნა ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ რესურსებზე მოთხოვნის გასაძლიერებლად.

• ამოცანა IV. სკოლებისათვის საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის არსებული და პოტენციური რესურსების ბაზაზე საქართველოს სკოლების მოსწავლეებისთვის დამხმარე საინფორმაციო პორტალის შექმნა.

განხორციელების გზები: პროექტით გათვალისწინებული მიზნის მისაღწევად და პროექტის ამოცანების შესასრულებლად საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა ითანამშრომლებს მასწავლებლებთან, მოსწავლეებთან, რესურსცენტრებთან, განათლებისა და მეცნიერების, ასევე დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო აპარატთან, საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროებთან.

საქართველოს რამდენიმე ქალაქში ეროვნული ბიბლიოთეკის თანამშრომლები (შეირჩევიან სპეციალურად) ჩაატარებენ შეხვედრებს მასწავლებლებთან, უფროსკლასელებთან, საგანმანათლებლო რესურსცენტრების თანამშრომლებთან, განათლებისა და მეცნიერების, დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო აპარატის, საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროების შესაბამისი დეპარტამენტების, სამმართველოების თანამშრომლებთან;

- შეხვედრების მომზადებაში ჩართული იქნება პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის განყოფილებები. ამ განყოფილებების თანამშრომლები მთა-

მზადებენ მოსხენებებს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში უკვე არსებული ციფრული რესურსების შექმნის, გამოყენების, შესაძლებლობების, პრობლემებისა და პერსპექტივების შესახებ (ციფრული ბიბლიოთეკა, ლექსიკონები).

- მოსხენების შემდეგ საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის სპეციალურად შერჩეული თანამშრომლები შეხვედრის მონაწილეებს გააცნობენ ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ რესურსებსა და მათი ეფექტიანად გამოყენების გზებს.

- შეხვედრების შესახებ ინფორმაცია გავრცელებს ადგილობრივი მედიის მეშვეობით.

- გამოვლენილი საჭიროებები მიურგება (იგულისხმება, დიზაინი და სხვა ტექნიკური დეტალები მოსწავლეებისთვის მიმზიდველობა) ეროვნულ ბიბ-

გამოვაქვეყნე (ტექსტი უცვლელადაა მოტანილი). ასევე გთავაზობთ რამდენიმე გამოსხმაურებას.

გაკვეთილის ახსნას, ბუნებრივია, აკაკი წერეთლის მოკლე ბიოგრაფიით დაიწყო: <http://www.nplg.gov.ge/bios/ka/800/>

ბიოგრაფიას მივრჩებოდი თუ არა, მოსწავლეებს შევასხენებდი, რომ აკაკი წერეთელმა საუცხოო ავტობიოგრაფიული ნაწარმოებიც დაწერა.

http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/Cemi_Tavgadasavali.htm

შემდეგ უშუალოდ ნაწარმოებზე გადავიდოდი: <http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/ganTiadi.htm>

ლექსის ჩემეული წაკითხვის შემდეგ, მოსწავლეებს აკაკი წერეთლის მიერ წაკითხულ „განთიადს“ მოვასმენინებდი, იქვე განუმარტავდი, რომ

ლიოთეკაში არსებულ და პოტენციურ რესურსებს;

- შეხვედრებზე გამოვლენილი სკოლების საჭიროებების (მასწავლებლებისთვის და მოსწავლეებისთვის) საფუძველზე შეიქმნება საქართველოს სკოლების მოსწავლეებისთვის დამხმარე საინფორმაციო პორტალის მაკეტო;

შეკითხვა 4. რატომ არის განთავსებული ნაწარმოებების გვერდები სხვადასხვა დიზაინით?

პასუხი: გვერდების დიზაინი მუდმივად იხვეწება. არსებული ადამიანური რესურსი არ იძლევა საშუალებას ყველა გვერდის ერთდროული ცვლილებისა. შესაძლებლობისთანავე ყველა გვერდის დიზაინი ერთნაირი გახდება. ამასთან შევნიშნავთ, განსხვავებული დიზაინი, ფაქტობრივად, ხელს არ უშლის საძიებო სისტემის მუშაობას და არ აფერხებს გვერდის და მთლიანად საიტის ნავიგაციას.

შეკითხვა 5. აპირებთ თუ არა საიტის ვიდეოგზამკვლევის განთავსებას ინტერნეტ-სივრცეში და კონკრეტულად სად? რამდენადაც ვიცით, ეროვნულ ბიბლიოთეკას ასეთი პრაქტიკა გააჩნია.

პასუხი: ვიდეოგზამკვლევის შექმნაზე მუშაობა უკვე მიმდინარეობს. დასრულების შემდეგ ის განთავსდება ფეისბუქის გვერდზე „სასკოლო ლიტერატურა“, ასევე ითუბსა და სხვა ხელმისაწვდომ ინტერნეტრესურსებზე.

შეკითხვა 6. როგორ წარმოგიდგენიათ თქვენი რესურსის მეშვეობით გაკვეთილის ჩატარება?

პასუხი: წინასწარ შევნიშნავთ, საიტის არც ერთი ადმინისტრატორი განათლებით ფილოლოგი და პროფესიით მასწავლებელი არ არის. თუმცა, კითხვის პასუხად გთავაზობთ კონკრეტული გაკვეთილის სქემას, რომელიც ჩემს ფეისბუქის გვერდზე

ლექსი „განთიადი“ აკაკი წერეთელმა მიუძღვნა დიდ ქართველს, ქართული ეკლესიის მიერ წმინდანად შერაცხულ დიმიტრი ყიფიანს.

<http://www.nplg.gov.ge/bios/ka/00000869/>

ლექსი, პოეტმა დიმიტრი ყიფიანის მთაწმინდის პანთეონში დაკრძალვისას წაკითხა და ამის შესახებ ქართული ეკლესიის მიერ, ასევე, წმინდანად შერაცხული ექვთიმე თაყაიშვილი მოგვითხრობს:

http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/dimitri_yifianis_dakrZalva.htm მოსწავლეებს ასევე გავასხენებდი, რომ დიმიტრი ყიფიანის ხსოვნას ლექსი მიუძღვნა დუტუ მეგრელმა (ავტორმა ცნობილი ლექსისა „მე პატარა ქართველი ვარ“: <http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/pataraqarTveli.htm>)

<http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/dimitriyifians.htm>

დრო თუ დამრჩებოდა, მოსწავლეებს მთაწმინდაზე დაწერილ ორ უმშვენიერეს ლექსს გავასხენებდი:

ნიკოლოზ ბარათაშვილის „შემოღამება მთაწმინდაზე“:

<http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/SemoRameba.htm>

გალაკტიონ ტაბიძის „მთაწმინდის მოვარე“:

<http://www.nplg.gov.ge/civil/statiebi/saskolo/mtawmindismTvare.htm>

ამგვარი სქემით ჩატარებული გაკვეთილის შეახებ არაერთი გამოსხმაურება არსებობს.

ბუნებრივია, ამგვარი გამოსხმაურებები პროექტის ავტორსა და რეალიზატორებს არა მხოლოდ სიამოვნებას გვანიჭებს, არამედ კიდევ უფრო მეტ პასუხისმგებლობას გვაკისრებს.

ჩვენი სახელოვანი მოღვაწენი

შიო მღვიმელი - 150

ჩვენს წიგნს

ბავშვების საყვარელი მწერალი

შიო მღვიმელის გამოჩენა ქართულ მწერლობაში საბავშვო ჟურნალის დაარსებას, საერთოდ, საბავშვო მწერლობის აღმავლობას დაემთხვა. შიოს ყველა ლექსი „ჯეჯილის“ და „ნაკადულის“ ფურცლებზე იბეჭდებოდა „მცირეწლოვან ყრმათათვის, ყმაწვილთათვის“.

როდესაც შიო მღვიმელი გამოვიდა სამწერლო ასპარეზზე, ქართულ საბავშვო მწერლობაზე კეთილისმყოფელ გავლენას ახდენდა დიდი პედაგოგის, იაკობ გოგებაშვილის იდეები. გოგებაშვილს აუცილებლობად მიაჩნდა, ბავშვებისათვის გასაგებად აეხსნათ ბუნების მოვლენები, მცენარეთა და ცხოველთა სამყარო. „ბევრი ცხოველების ცხოვრება სავსეა იმგვარი შემთხვევებითა, რომლებშიც ცხადად სჩანს მათი ერთმანეთის დახმარება, ქმაგობა, სიყვარული და თავგანწირულობა, ეს თვისებები ახდენენ ყმაწვილის ბუნებაში ღრმა შთაბეჭდილებას და ხდებიან საფუძველად მისი ხნობითი თვისებებისა და კეთილი ხასიათისა,“ - წერდა იაკობ გოგებაშვილი.

ამავე პერიოდში იქმნება გენიალური ვაჟა-ფშაველას საბავშვო მოთხრობები. ვაჟა იყო შიო მღვიმელის არა მხოლოდ უფროსი მეგობარი, არამედ მისი გულმოდგინე მკითხველი და დამფასებელი.

შიო მღვიმელის ბუნების სურათები ყოველთვის ფერადი და ხატოვანია, ამავდროულად - შემეცნებითი - იგი სასარგებლო ცოდნით ამდიდრებს პატარების ცნობისწადილს. მრავალფერი ბუნების წიაღში ცხოვრობენ შიო მღვიმელის პატარა მწყემსები, მეხრეები, ცელქი, ონავარი გოგო-ბიჭები. აქ მოელი სამყაროა - წელიწადის ოთხი დრო, თითქმის ყველა თვე, უამრავი ყვავილი, შინაური თუ გარეული ფრინველ-ცხოველი. აი, სათაურებიც: „მარტს“, „მკათათვე“, „გაზაფხული“, „ზაფხული“, „შემოდგომა“, „ზამთარი“, „პირველი თოვლი“, „ია“, „იის ნაამბობი“, „ენძელა“, „ყაყაჩო“, „შავი მელა“, „კურდღლის ჩივილი“. „შველი“, „კმერ-

ნა“, „პაწია მერცხალი“, „ჩიტი მზეწვია“, „ბულბული“, „ცისარტყელა“, „მდინარე“ - ყველა და ყველაფერი დაიტია მისმა საბავშვო პოეზიამ.

შიოს ია გასულდგმულებულია, ადამიანური გრძნობებით აღვსილი, და ბავშვის გულშიც თანაგრძნობას და სიხარულს ამკვიდრებს:

ველში ია ამოვიდა,
მიიხედა, მოიხედა,
- მწყურიაო! - ჩუმადა თქვა,
დაძახება ვერ გაბედა.

განსაკუთრებით ეტრფის შიო გაზაფხულს, წელიწადის უმშვენიერეს დროს:

გაზაფხული დიდებული,
მორთული და მოკახმული,
გულსათუთი, თვალღამაზი,
ყვავილებით დარაზმული.“

ამ ლექსებში დაფრთხილებენ მოჭიკტიკე, გაზაფხულის მორბედი მერცხლები, ხოლო სადაც მერცხალია, იქ სიცოცხლე სუფევს, გაზაფხულია.

„ენაქურტულა მერცხალო,
მალე მოფრინდი შენაცა,
რომ შენს ჭიკტიკთან პაწიამ
ფეხიც აიდგას, ენაცა.“

შიო მღვიმელის ლექსებში ცელქი, ონავარი ბიჭები ცხოვრობენ, მაგრამ შრომაც უყვართ და სწავლაშიც ბეჯითობენ, ბევრი ზღაპარი და გამოცანა იციან და, რაც მთავარია, ძალიან კეთილები არიან.

პოეზიის ამ სამყაროში სხვა გულთამხილავობით არის აღწერილი გოგონების დედოფალეობით დასახლებული სამყარო, ამ სამყაროში მათ პოეტის საყვარელი ქალიშვილების სახელები ჰქვიათ: თამარი, ნინო, ქეთევანი:

ფაციფუცობს თამარ-ქალი,
ჯარასავით ტრიალშია:
უნდა მართოს დედოფალი,
დღეს სულ იმის ტრფიალშია.
სწორედ იყო გარიჟრაჟი.
საკერავს რომ მიჰყო ხელი,
კაბა უნდა გამოკანკლოს,
კოპწია და მშვენიერი... („თამარ ქალი“)

უდიდესი დაკვირვებით და იუმორის გრძნობით არის გაჯერებული ლექსი „თამრიკო და

ნანა“, სადაც ვირტუოზულად არის გამოყენებული ენაგაუმართავი ბავშვის ტიტინი:

ის ამბობს ქათამს, შენ- თათამს,
ის კატას, შენ კი- ტატასა,
ასე ჰგონია, დასცინი
და უმეორებ „ტა, ტასა“.
დოდორი წამოიღეო,
დიდია მეუბნებაო,
თოტზე დაბმული ტურდღელი
იტლატნებაო, ტვდებაო.

შოი მღვიმელის პოეზიაში მერცხალი სიმბოლოა სიცოცხლის, სიხარულის, გაზაფხულის, სამშობლოს სიყვარულის. შორეულ ქვეყნებში გაფრენილი ფრთოსნები ყოველთვის ძველ ბუდეებში ბრუნდებიან. პოემა უძღვნა შიომ შეუბრალებელი ბიჭის მიერ დაკოდილ მერცხლის ტრაგედიას. ქართული ლირიკული პოეზიის მშვენიერებაა „მე პაწია მერცხალი ვარ“.

მე პაწია მერცხალი ვარ,
მოჭიკჭიკე, მოალერსე,
ნეტავი რა დაგიშავე,
ქვებს რომ მესვრი, ბიჭო სესე?!
სიყვარულით, სიხარულით
ზღვები, მთები გადმოვლესე,
სანამ შენთან მოვიდოდი,
ერთხელაც არ დავიკვნესე...

უსაზღვრო სიყვარულით არის სავსე შიომ მღვიმელის ყველა ლექსი, რომელიც უშუალოდ ბავშვს ეხება. „ ჩემი პაწია მერცხლები, ჩემი სიცოცხლის სხივები“ - ასე მიმართავს პოეტი ბავშვებს. ლექსები გაჯერებულია თბილი ღიმილით, კეთილი იუმორით:

ჰეი, ბიჭო, ბიჭო წკიპა!
გახსოვს ბებომ რომ გაგწკიპა?
ვაშლის ქურდი დედის კალთას
ამოეკარ, როგორც ტკიპა.
შე ნაზიავ, მერე მაგას
ვინა მაღაეს, ვინა ჩქმაღაეს!
თუ ეგრეა, შენ კი ჩემზე
ცოტა რამე მოგიპარავს?!

შიომ მღვიმელის ლექსის ფორმა ხალხური, უადრესად ეროვნული, ხატოვანი, მდიდარი ლექსიკით. გრძელ ზამთარში ბუხრის პირას ნათქვამი ზღაპრებიდან გადმოსახლებულა შიოს პოეზიაში ცბიერი მელა, საქათმე რომ დააცარიელა, ყველაფერი კი ძერას დაბრალდა:

ულვაშები ჩაიკნენიბა
და ცბიერად ჩაახველა...
ძერა მოჰკლეს უბედური
დაუსჯელი დარჩა მელა.

აქ ლექსებში „მზემ შემოიღიმილა“, ენძელამ „ჩაიყოილა“, ფისამ კული „შემოიღამაზა“. ხალხური პოეზიის მოტივზე იგლოვენ თავდადებულ ბედურას ჩიტები და ყვავილები, მზეც კი მკრთალად

ანათებს. „ ძირს ბარი, მაღლა კი მთები იმოსებოდნენ შავითა“, „მიცვალებული რვა მერცხალს წყნარად მიჰქონდა ფრთებითა“.

შიომ მღვიმელის ლექსები იბეჭდებოდა „ჯეჯილში“, „მნათობში“, „ნაკადულში“, აქედან სასკოლო სახელმძღვანელოებში და სკოლაში ასწავლიდნენ პატარებს. ასე გაიცნო და შეიყვარა მთელმა საქართველომ ბავშვთა პოეტი - შიომ მღვიმელი.

შიომ მღვიმელი (ქუჩუკაშვილი) ქარელის რაიონის სოფელ ბრეთში დაიბადა 1866 წელს, 21 მაისს.

შიოს მშობლებს 10 შვილი ჰყავდათ, მათგან შიომ ყველაზე უმცროსი იყო გორის ოთხკლასიანი საშუალო სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ შიომ მუშაობას იწყებს თბილისში, ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში. საბუღალტრო საქმეც კარგად ეხერხებოდა. შემდეგ სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთებში კორექტორად მუშაობდა.

პატარა შესახვევი თბილისში, სადაც შიოს სახლი იდგა, შიომ მღვიმელის სახელს ატარებს.

სიცოცხლეშივე, არცთუ ხანდაზმულს, დიდი და პატარა „ძია შიოს“ ეძახდა. 1916 წელს მადლიერმა ერმა, მისმა პატარა მკითხველებმა საყვარელ მწერალს მოღვაწეობის 30 წლის იუბილე გადაუხადეს. მაშინ უწოდა ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ ივანე გომართელმა შიომ მღვიმელს „ბავშვების აკაკი“:

მერცხლების მამა, ჩიტების ელჩი,
კურდღლების ძია, წყაროს ძმობილი,
ის ნათლია, ყანის დარაჯი,

ის და ხეხილის ხმათა მცნობელი. - ასე აფასებდა დიდი გოგლა ლეონიდე შიომ მღვიმელს, როგორც პოეტს.

შიომ მღვიმელი 1933 წლის 28 დეკემბერს გარდაიცვალა. განისვენებს დიდუბის ქართველ მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა პანთეონში.

ლიტერატურა:

ნაკაშიძე ნინო. მოგონებები. - თბ., 1946.
ბარდაველიძე ბეჟან. ლიტერატურული ნარკვევები. - თბ., 1977.
გოგოლაძე-გაბუნია მ. მწერალთა ბიოგრაფიები. - თბ., 2005.

ლუარსაბ ბოცვაძე - „დედაენის“ დიდი მოჭირნახული

სწორი ქართველი პედაგოგი, საზოგადო მოღვაწე, ჟურნალ „განათლების“ დამაარსებელი და მშობლიურ ენაზე სწავლების დამკვიდრებისათვის ერთ-ერთი თანმიმდევრული მებრძოლი ლუარსაბ ბოცვაძე (1866-1919) მთელი თავისი ხანგრძლივი პედაგოგიური მოღვაწეობის მანძილზე ჭეშმარიტად და მაღალი პატრიოტული სულისკვეთებით იცავდა „დედაენას“. ი. გოგებაშვილის სახელმძღვანელოების დაცვას, მათ შესწორებებსა და გამოცემებზე ზრუნვას მიუძღვნა მან არა ერთი და ორი წელი ჟურნალ „განათლების“ ფურცლებზე. 1911 წლიდან, როდესაც ი. გოგებაშვილის ჯანმრთელობა მკვეთრად გაუარესდა, ლ. ბოცვაძე სათავეში ჩაუდგა „დედა ენის“, „ბუნების კარისა“ და „რუსსკოე სლოვოს“ გადამუშავებას იმ პრინციპების შესაბამისად, როგორც აგებულ იყო აღნიშნული სახელმძღვანელოები. ლ. ბოცვაძე ი. გოგებაშვილს ბოლო წლებში ხშირად ხვდებოდა და ყოველგვარ შესწორება-დამუშავებას ათანხმებდა მასთან. ი. გოგებაშვილმა, როგორც ცნობილია, მთელი თავისი ქონება და სახელმძღვანელოების მოვლა-პატრონობის უფლება ქ.შ.ჭ.კ. გამავრცელებელი საზოგადოების გამგეობას გადასცა. წ.კ.გ. საზოგადოებასთან შექმნილი იყო სპეციალური კომისია ლ. ბოცვაძის თავმჯდომარეობით. სახელმძღვანელოში შესწორებების ვარიანტებზე მუშაობდა კომისია გამოცდილი სახალხო მასწავლებლებისა და მეცნიერთა მონაწილეობით. როგორც „დედა ენის“ მკვლევარები აღნიშნავენ, ლ. ბოცვაძის ხელმძღვანელობით, კომისიამ სახელმძღვანელო გაამდიდრა მეთოდური მასალებით, მასწავლებლებს მისცა სადი პედაგოგიური დარიგებანი და ამით ხელი შეუწყო მშობლიურ ენაზე სწავლების მყარ ნიადაგზე დაფუძნებას. ლ. ბოცვაძეს შეგნებული ჰქონდა, რომ „დედა ენა“ თავისი შინაარსით, მასალის დალაგების სისტემით და სტრუქტურით ეფუძნება ღრმად გააზრე-

ბულ პედაგოგიურ თვალსაზრისს. „დედა ენის“ ავტორი არა მარტო დიდი მეცნიერი და პედაგოგი იყო, არამედ საბავშვო მწერლობისა და ბავშვის ფსიქოლოგიის კარგი მცოდნეც, ამასთან ერთად, ი. გოგებაშვილი გახლდათ „ქართული ენის ბუნების საიდუმლოების იშვიათი მცოდნე“ (1,130). თვითონ ლუარსაბ ბოცვაძეს იმთავითვე უცილობლად მიაჩნდა სახალხო სკოლებში „დედაენის“, როგორც სავალდებულო სახელმძღვანელოს შემოღება, მისი სრულყოფა, დაცვა და პოპულარიზაცია. ლ. ბოცვაძეს ღრმად სწამდა, რომ „ადამიანი უნდა აღიზარდოს მისი ბუნების მიხედვით“, „ბავშვის სული, - წერდა იგი, - როგორც მოზრდილი ადამიანისა, საიდუმლოებით არის მოცული, ამიტომ ასე ადვილად ვერ შეეხებით მას, ეს სული სიყვარულით უნდა აღიზარდოს, მეცნიერებით უნდა გაშუქდეს“ (2,298); ლ. ბოცვაძის აზრით, მასწავლებელმა ყოველმხრივ ხელი უნდა შეუწყოს ბავშვის აღზრდას და განათლებას ეროვნულ ნიადაგზე. ადრინდელი ასაკიდან უცხო ენის სწავლების შესახებ ლ. ბოცვაძე პრინციპულად იცავდა თავდაპირველად მშობლიური ენის ღრმად შესწავლის საკითხს. „ვიდრე ბავშვს საკმაოდ არ შეუწავლია დედა ენა, სანამ მას თავისუფლად და ღრმად არ გამოუთქვამს თავისი საკუთარი მოთხოვნები, არ განვითარებულა საკმარისად, მანამდის უცხო ენის სწავლება არც საჭიროა და ფრიად მავნებელიცაა“ (3, 57); ოჯახშიც და სკოლაშიც საჭიროა დავიცვათ დედა ენის ღირსება და განვავითაროთ იგი. დიდი პედაგოგის აზრით, როდესაც ბავშვი დედა ენას სწავლობს, მასთან ერთად იგი ითვისებს არა მარტო სიტყვებს, ფორმებს, არამედ ისმენს აუარებელ ცნებასა და აზრებს, ითვისებს შეხედულებებს ბუნებაზე, რომელიც ორგანულად გამომდინარეობს დედა ენის სიბრძნიდან. სწავლების საფუძვლად დედა ენის მნიშვნე-

ნელობის შესახებ ლ. ბოცვაძე მიუთითებდა საკუთარი პედაგოგიური პრაქტიკიდან. სახალხო მასწავლებელი მკაცრად იცავდა ი. გოგებაშვილის პედაგოგიურ შეხედულებებს, ამდიდრებდა მათ და ყოველდღიურად აყენებდა ეროვნულ ნიადაგზე. ერთგან იგი ოპტიმისტური პათოსით წერდა:

„მაღე დადგება ის დრო, როდესაც მშობლიურ ენას ყველა სკოლაში უპირველესი და ღრმა აღმზრდელობითი მნიშვნელობა მიენიჭება, რუსეთში ეს საკითხი განმარტა უშინსკიმ, ჩვენში - ი. გოგებაშვილმა“ (3,63); შევსებული, მოსწავლის ინდივიდუალურ თავისებურებებზე დამყარებული სწავლება ბევრად უფრო ნაყოფიერია, ვიდრე ე.წ. აკადემიური, ანუ წიგნური სტილი. „ეხლანდელი სკოლა, - წერდა იგი. - სცოდავს იმაში, რომ მოწაფეებს არ აჩვენებს ცოცხალ ლაპარაკს და შეხებით კითხვას, ყველაფერი წიგნურმა სწავლებამ ჩანთქა, მკვდარმა ასობმა მოინელა, საქმით კი დღევანდელი საშუალო სკოლა ვერც წერას ასწავლის რიგინად და ვერც - კითხვას“ (2,59); დედა ენა, ლ. ბოცვაძის აზრით, „ისეთი ძვირფასი რამ არის, რომ სადაც მისი შესაფერი პატივით არ ეპყრობიან, იქ ბარბაროსობაა, იქ სიბნელეა, ტანჯვაა, ის სკოლა, სადაც დედა ენა აბუჩად არის აგებული, სადაც სწავლება საგნებისა ბავშვის ღვიძლის ენაზე არ წარმოებს, ის სასწავლებელი ადგილია და არა საღვთო ტაძარი, რომლის წმიდათა წმიდა მუდამ შეუბღალავი უნდა იყოს“ (2,446);

ი. გოგებაშვილი თავის სახელმძღვანელოებში გარკვეული ცვლილებების შეტანის შესახებ წერდა ანდერძში: „ყოველგვარი ცვლილება ჩემს სახელმძღვანელოებსა და წიგნებში შეიძლება იქნეს შეტანილი მხოლოდ ზედმიწევნით შეწავლის შემდეგ საზოგადოების (იგულისხმება წ.კ.გ. საზოგადოება) ყველა წევრის მიერ მიღებული დადგენილების საფუძველზე (4,). ი. გოგებაშვილს კარგად ესმოდა თავისი სახელმძღვანელოების ღირსებები. ამ სახელმძღვანელოების ფასი და ღირსება ასევე კარგად ჰქონდა გააზრებული ლ. ბოცვაძეს. მისი ხელმძღვანელობით პურნალი „განათლება“ სისტემატურად აქვეყნებდა სახალხო მასწავლებლებისა და მოწინავე ქართველი ინტელიგენციის წარმომადგენელთა დასაბუთებულ მოსაზრებებს ი. გოგებაშვილის „დედა ენაში“ გარკვეული ცვლილებების შეტანის შესახებ. მასწავლებ-

ლები ასეთი შესწორებების მომხრენი იყვნენ, მაგრამ ერთხმად აღნიშნავდნენ, რომ მათ იაკობ გოგებაშვილმა მისცა იმისთანა იარაღები, რომელთა საშუალებით მათს შრომას სახალხო განათლების ასპარეზზე მოაქვს სასურველი ნაყოფი.

ი. გოგებაშვილის გარდაცვალების შემდეგ თავი წამოყვეს „დედაენის“ მოწინააღმდეგეებმა. როგორც პურნალი „განათლება“ იუწყებოდა, „ჯერ კიდევ არ იყო გაცივებული დიდი პედაგოგის გვამი, როდესაც ზოგიერთები ცდილობდნენ ნეტარხსენებული გოგებაშვილის სახელმძღვანელოებს წესი აუგონ, ამას არც ერთი ველური ხალხი არ ჩაიდენს, ჩვენ შევეცდებით ყველა გამოვააშკარავოთ, დაე, საზოგადოებამ დასდოს მსჯავრი“ (5, 547); სახალხო მასწავლებლების პროგრესული

ნაწილი თავის ზნეობრივ მოვალეობად მიიჩნევდა სკოლებში მხოლოდ ი. გოგებაშვილის სახელმძღვანელოებით ესწავლებინათ. ლ. ბოცვაძე შეურიგებელ ბრძოლას უცხადებდა ყველას, ვინც თვითნებურად შეეცდებოდა ცვლილებები შეეტანა ამ სახელმძღვანელოებში, ან სრულყოფილად, პროგრამასთან შესაბამისობაში არ გამოიყენებდა „დედა ენას“. ამის შესახებ ლ. ბოცვაძე გადაჭრით მიუთითებდა: „დედა ენიდან“ ზოგიერთი მასწავლებელი გამოტოვებს ხოლმე გარკვეულ საკითხავ მასალას, ეს არის შეურაცხყოფა ჩვენი კოპწია სახელმძღვანელოსი, ჩვენი სკოლებისა და თვით ი. გოგებაშვილისა; ასეთი მასწავლებლები სახელს უტეხენ ჩვენს სკოლას, ზოგი ჩვენი მასწავლებელი ვერ იცნობს ამ სახელმძღვანელოების ღირსებას, არ აქვს შესწავლილი და შეთვისებული; ასეთი მასწავლებლების აზრით, ეს გამოტოვებული მასალები „ბავშვებმა მაინც იციანო (5, 629); ასეთ მასწავლებლებს ავიწყდებათ, რომ საკითხავ მასალებს ერთი-მეორესთან ორგანული კავშირი აქვთ, რომ მთლიან ორგანიზმს წარმოადგენენ. ასეთი მასალების თვითნებურად გამოტოვება ლ. ბოცვაძეს მიაჩნია ბუნებრივი და პედაგოგიური კანონების დარღვევად. ლ. ბოცვაძე პედაგოგთა თათბირებზე, საკუთარი პურნალის ფურცლებზე და წ.კ.გ. საზოგადოების სპეციალური კომისიის სხდომებზე პრინციპულად და შემართებით ილაშქრებდა „დედაენის“ ყოველგვარი შესწორებისა და დევნის წინააღმდეგ. 1914 წელს იგი წერდა: „დედაენას“, ამ ერთადერთ

ბურჯს ეროვნებისას, რომელიც შეადგენს ერის სულიერ სიმდიდრეს და აღზრდის საუკეთესო იარაღს, ბევრჯერ აბუნად იგდებენ და ზოგან სრულიად აძევებენ სკოლიდან; რა ღირსი უნდა იყოს ისეთი სასწავლებელი, სადაც დედა ენასაც კი არ ასწავლიან, ან რა სარგებლობას მოუტანს უდედაენო სკოლა ქვეყანასა და სამშობლოს, დედა ენას დედინაცვლის როლში ამყოფებენ ზოგიერთ სკოლაში; ი. გოგებაშვილის მეოხებით ქართულ ენას შერჩა ზოგიერთი უფლებანი საქართველოს სკოლაში და ქართველი ერის, როგორც ცალკე ეროვნებას სიცოცხლე“ (6, 779);

1912 წელს ლ. ბოცვაძემ წ.კ.გ. საზოგადოების კომისიას (მდივანი დ. კარიჭაშვილი) წარუდგინა „დედაენის“ მე-2 ნაწილი შესწორებებითა და დამატებებით, კერძოდ, სახელმძღვანელოში ლ. ბოცვაძემ წინასწარი განხილვების შედეგად შეიტანა შემდეგი სახის შესწორებები:

1. შემცირდა წიგნის სასაუბრო ნაწილი, მათ ნაცვლად ადგილი დაიკავა ახალი შინაარსის საკითხავმა მასალამ;

2. მხატვრულ ნაწარმოებთან ერთად გაძლიერდა საბუნებისმეტყველო მასალების წილი; ასეთი მასალების შეტანა და ცვლილება ლ. ბოცვაძის აზრით, ბავშვებს აჩვევს შრომას, ზრდის მათში შემოქმედების მოთხოვნილებას, ისინი ეუფლებიან რეალურ საბუნებისმეტყველო ცოდნას;

3. „დედაენიდან“ ამოღებულ იქნა საგრძნობი ნაწილი ზნეობრივი და სარწმუნოებრივი ხასიათის საკითხავი მასალა. ასეთი მასალების კითხვით, ლ. ბოცვაძის აზრით, საზოგადოდ ბავშვები ზნეობრივად ვერ ფიქრდებიან. ბავშვის ზნეობრივ აღზრდას მივალწევთ პირდაპირი გზით, საჭროა ბავშვებში განვავითაროთ ნებისყოფა, მოვალეობის შეგრძნების უნარი, საზოგადოებასთან ურთიერთობა, რაც კარგი საშუალებაა მოსწავლეთა ზნეობრივი აღზრდისათვის;

4. „დედაენის“ მე-2 ნაწილში ლ. ბოცვაძემ დამატებით შეიტანა სურათები, რომელთა მიხედვით მოსწავლეები ადგენენ პატარ-პატარა მოთხრობებს;

5. „დედაენას“ ი. გოგებაშვილმა დაურთო ძნელად გასაგები სიტყვების ახსნა, ეს ნაწილი უფრო განავრცო ლ. ბოცვაძემ;

ასეთი არსებითი შინაარსის ცვლილებებით „დედაენა“ გამოიცემოდა 1920-იან წლებამდე. „დედაენის“ მოწინააღმდეგეებს ლ. ბოცვაძე ყოველთვის ეხმაურებოდა ჯეროვანი პედაგოგიური ტაქტით, იცავდა რა მშობლიურ ენაზე სწავლების ი. გოგებაშვილისეულ პრინციპებსა და მეთოდებს. მას ნათლად

ჰქონდა შეგნებული, რომ „დედაენის“ ობიექტური შემფასებელი და ბატონ-პატრონი მთელი ქართველი ხალხი იყო. ფაქტობრივად, ლ. ბოცვაძემ ცილისმწამებლებისა და უადგილო კრიტიკოსების მაგალითზე, მათთან კამათში კიდევ უფრო აამაღლა „დედაენის“ ავტორიტეტი. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ იაკობ გოგებაშვილი არასოდეს არ ყოფილა იმის წინააღმდეგი, რომ ქართული სკოლებისათვის სხვებსაც გამოეცათ სახელმძღვანელოები; თუ უკეთესს გამოსცემენ, მით უფრო კარგი იქნება ქვეყნის განათლებისთვის - „მაშ, გაუმარჯოს იმას, - წერდა იგი ჯერ კიდევ 1895 წელს გაზეთ „ივერიაში“, - ვინც გამსჭვალულია წმინდა სურვილით, მისცეს ქართულ სკოლას და ხალხს „დედაენაზე“ უკეთესი წიგნი“. „დედაენა“ იაკობ გოგებაშვილის პედაგოგიური მოძღვრების მამოძრავებელი ძალაა, ამ წიგნმა გამოიარა დიდი ქარტეხილები და გაუძლო საუკუნის გამოცდას. იაკობ გოგებაშვილის სიცოცხლეში „დედაენა“ 33-ჯერ გამოიცა. საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე „დედაენა“ 45 წლის განმავლობაში ემსახურებოდა მშობლიური ენის კეთილშობილურ საქმეს. 1940-იანი წლებიდან „დედაენის“ ორივე ნაწილი შეერთდა და ეწოდა „დედაენა“, I ნაწილი. თითოეულ გამოცემას საფუძვლად ედო იაკობ გოგებაშვილის სახელმძღვანელოების აგების დიდაქტიკური პრინციპი. წიგნში შეტანილი ყოველგვარი ცვლილება და ცნებები ნაკარნახევი იყო სასწავლო პრაქტიკით და ცხოვრებისეული გამოცდილებით, პედაგოგიური მეცნიერების ცხოვრებასთან კავშირის აუცილებლობით. პედაგოგიურად დასაბუთებული ცვლილებები „დედაენაში“ ორგანული გამოსატყულება იყო იმ მიდგომებისა, რომლებსაც აყალიბებდა დიდი პედაგოგი და საზოგადო მოღვაწე „ედა ენის“ უბადლო დამცველი და მოჭირნახულე ლუარსაბ ბოცვაძე.

ლიტერატურა:

1. რამიშვილი, ვ. იაკობ გოგებაშვილის „დედა ენა“. - თბ., 1979., - 130 გვ.
2. ჟურნ. „განათლება“ - 1910. - №6;
3. ჟურნ. „განათლება“ - 1908. - №1;
4. იოვიძე ა. - იაკობ გოგებაშვილი: დოკუმენტური მასალები. - თბ., 1951. - 135 გვ.
5. ჟურნ. „განათლება“ - 1914. - №8;
6. ჟურნ. „განათლება“ - 1914. - №9;
7. ქართული საანბანო წიგნის ბიბლიოგრაფია - თბ., 1957. - 138გვ.
8. ჭკუასელი, ი. - ლუარსაბ ბოცვაძე. - თბ., 1954. - 128გვ.

ისტორიის ფურცლებიდან

მიხიან ხოსისაშვილი

საქართველოს ჰაიდამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორის მოადგილე

ქალაქ ართვინისა და მისი მიმდებარე ეთნიკური ქართველებით დასახლებული ტერიტორიის ისტორიული დემოგრაფიის საკითხები

ქალაქი ართვინი თურქეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდინარე ჭოროხის ნაპირზე მდებარეობს. ართვინი ფეოდალური საქართველოს ისტორიული მხარის, კლარჯეთის მთავარი ქალაქი იყო. იგი მნიშვნელოვანი სავაჭრო გზების გასაყარზე მდებარეობდა. მდინარე ჭოროხის აუზი და კერძოდ ქალაქი ართვინი ძველთაგანვე კოლხეთის ბრინჯაოს მეტალურგიის მნიშვნელოვანი კერა იყო. ამ ადგილას ჯერ კიდევ გვიან ბრინჯაოს ხანაში გაჩნდა დასახლება. რომელიც VIII–IX საუკუნეებში ფეოდალური ქალაქი გახდა. ართვინი თავდარირველად საკურაპალატოს ეკუთვნოდა, შემდგომ გაერთიანებული საქართველოს სამეფოში შემოდიოდა, ერთიანი საქართველოს სამეფოს დაშლის შემდეგ სამცხე საათაბაგოს მნიშვნელოვან ქალაქს წარმოადგენდა. XVI საუკუნის ბოლოსა და XVII საუკუნის დასაწყისის ცნობილი ისტორიული მოვლენების შემდეგ ქალაქი ართვინი დაკნინდა და ფუნქციური დატვირთვაც მოაკლდა.

1878 წელს რუსეთ თურქეთის ომის შემდგომ ართვინი რუსეთის იმპერიაში ართვინის ოკრუგის სახელით შევიდა. 1918–1921 წლებში იგი დამოუკიდებელი საქართველოს შემადგენლობაშია. 1921 წლიდან ქალაქი ართვინი ისევ თურქეთის საზღვრების შიგნითაა მოქცეული. დღეისათვის ქალაქ ართვინში 23 ათას-სზე მეტი მოსახლეობა ცხოვრობს.

ჩვენთვის ერთობ საინტერესო ცნობებს გვაწვდის ამერიკელი ეთნოგრაფი პროფესორი ენდრიუსი, რომელმაც იმოგზაურა თურქეთში და შექმნა მონო-

გრაფია „ეთნიკური ჯგუფები თურქეთის რესპუბლიკაში“, რომელშიც მოცემული აქვს ქართული სოფლების სია. თურქეთში ქართული სოფლების აღწერით ამერიკელმა მეცნიერმა ამით ერთობ დიდი საქმე გააკეთა, ზოგიერთი სოფლის სახელი შესაძლებელია დამახინჯებული იყოს ან, საერთოდ, გამორჩენილიც, მაგრამ ამ სიის წარმოდგენა, ვფიქრობ, მნიშვნელოვანია. ართვინის ვილაიეთის სოფლების ჩამონათვალი ასე გამოიყურება: 1. ერენლერი \ირსა\, 2. ორმანლი \ორმანა\, 3. თაშლიჯა \პათილა\, 4. თუთუნჯულერი \კალთა\, 5. ორთაქი \ბერთა\, 6. ჩიმენლი \ჩიმერქ\, 7. ჰამამლი \დოლისჰანე\, 8. საკალარი \სალთეთრა\, 9. აშალიმადენი \პათი\, 10. იუკარიმადენი, 11. ბორჩხა \კასაბა\ 12. ადაგული, 13. ალაჯა. 14. ამბარლი, 15. არალიკ, 16. არკაქი, 17. ათანოღლუ, 18. ალჯი, 19. ჯივან, 20. იბრიქლი, 21. აინარჯა, 22. სულუქლუ, 23. არაქლი, 24. ძორლუ, 25. ჟამილი, 26. გოქთაში, 27. მურათლი \მარადიდი\ 28. ჩაგუსლუქლუ, 29. გურეშენი \ბეილევანი\ 30. კარშოკო, 31. ესქიკალე \უსტამიში\, 32. თეფექი \აჰალდაბა\, 33. იანიკლი \ჩიპისჰევი\ 34. ეიდანჯიკი \იმერჰევი\, 35. იალზინ დემირჯი \დაბა\, 36. აკდამლი \ჩიხვტა\ 37. ოფრულუ \ოქრობაგეთი\, 38. ჩევრელი \ფეთრექი\, 39. დერეჩი \დერეჩი\, 40. ბალჩიკი \ბალჯილიბადი\, 41. ბიჩაკჩილარი, 42. იუქსექოვა \კობაკი\.

ამრიგად ართვინის ვილაიეთის ჩამონათვალში აღნუსხულია 42 სოფელი.

ზ. ჭიჭინაძე (1854-1931) მნიშვნელოვან ინფორმაციას გვაწვდის ართვინის ქართველთა გამაჰმადიანების შესახებ, რამაც,

რასაკვირველია, აღნიშნულ რეგიონში მკვიდრ ქართველ მოსახლეობის დემოგრაფიულ მდგომარეობაზე დიდი გავლენა იქონია. ქართველთა გამაჰმადიანების ისტორიით დაინტერესებული ზაქარია ჭიჭინაძე ათი წლის მანძილზე აგროვებდა ცნობებს. ართვინის გამაჰმადიანების შესახებ ცნობებს, როგორც თვითონვე აღნიშნავს, ქრისტიანი და რჯულშეცვლილი ქართველებისგან იღებს. მკვლევარი ყურადღებას აქცევს სოფელ ბერთას გათათრების ისტორიას, „ბერთაში ძველად მშვენიერი ეკლესია იყო და აქ ეკლესიას დიდი ზეგავლენა ჰქონდა ამ მხარის ქართველებზე, ბერთას ეკლესიის ბერები თურმე შეუპოვრობისკენ მოუწოდებდნენ ქრისტიან ქართველებს, ამიტომ იყო რომ ოსმალებს იერიში ბერთას ტაძარზე მიუტანიათ, სამღვდელონი გაუძარცვათ და ეკლესია მეჩეთად გადაუკეთებიათ. ეს ეკლესია ჯამეთ გადაკეთებული დღესაც დგას კლარჯეთში“.

ოსმალების წინააღმდეგ მიმართულ ქართველთა ბრძოლებს დამპყრობთა მკაცრი და დაუნდობელი ქმედებები მოსდევდა. ისინი ერთდროულად არბევდნენ 20-30 სოფელს, ამ სოფლების მცხოვრებთ ერთად შეკრებდნენ, გარშე-

მო ოსმალებს ჩაუყენებდნენ და რჯულის შეცვლას მოსთხოვდნენ, ზ. ჭიჭინაძე მოგვითხრობს: „პატიმარ ქართველებს მოუყარეს ერთად თავი და ყველა ესენი წყობა-წყობა მიჰყავდათ ართვინის ხიდის გვერდით, რომელი ხიდიც ჭოროხზე იდგა დატყვევებულ ქართველთა პირდაპირ, ხიდის გვერდით, ართვინის ეკლესიიდან მიტაცებული ხატი ესვენა. ხატის გვერდით იყო თავსაკვეთი ქვა და იდგნენ ჯაღათები თავ-საკვეთით

აღჭურვილნი. სამ-სამი ქართველი ხატის წინ მიჰყავდათ მოშორებით აყენებდნენ და მათგან ამ ხატის შეურაცყოფას მოითხოვდნენ. იმ ქართველ ქრისტიანთა ნაწილმა ხატის შეფურთხებას სიკვდილი არჩია მოჰკვეთეს ამათ თავები და გადაჰყარეს ჭოროხში. ამ მოწამეების სიკვდილი და წამება რა ნახეს მრავალთა, ესენი შეშინდნენ, იწყეს დარტყნვა თავის დანანება და ამიტომ ისურვეს ოსმალთა ბრძანების აღსრულება და ხატზედ მიფურთხება“.

ართვინის ხიდან, ზოგიერთი მონაცემის მიხედვით, 800 ქართველისთვის, ხოლო ზოგი მონაცემით 1400 ქართველის მოუჭრიათ თავები და ჭოროხში გადაუყრიათ. ზ. ჭიჭინაძე ასკვნის: „ართვინის ხიდის გვერდით დიდძალი ქართველობა გაწყვეტილა ოსმალთა წინაშე ბრძოლაში მაჰმადიანობის გამოს დახოცილებში ბევრი დედაკაციც რეულა და მღვდლებიც“.

ქართველთა ნაწილს ოსმალთაგან თავი იმით დაუძვრენია, რომ კათოლიკობა უღიარებია ან სომხად დაწერილა. ქართველ კათოლიკეთ თვით რომის პაპი მფარველობდა, ამიტომ ოსმალები თავს არიდებდნენ ქართველ კათოლიკეებზე ზეგავლენის მოხდენას. სავარაუდოდ სწორედ ამ მიზეზის გამო უნდა შეჰქმნოდეს შთაბეჭდილება ცნობილ რუს ისტორიკოსსა და მოგზაურს ევგენი გუსტავის ძე ვეინდებაუმს, რომელმაც 1878 წელს იმოგზაურა ბათუმსა და ართვინში, რომ აღნიშნულ ქალაქში სომეხი კათოლიკეები ცხოვრობენ. იგი ქალაქ ართვინის გეოგრაფიულ დახასიათებასაც გვაწვდის და მის ორიგინალურ მდებარეობას აგვიწერს: იგი იწყება პირდაპირ გადებული ხიდიდან 275 ფუტის სიმაღლეზე ზღვის დონიდან, სადაც რამდენიმე სახლი და ზეთისხილის ტყეა, თავად დასახლება მჭიდროა, ქვემოთ ტერასებზე გაშენებული ბაღები და ზეთისხილის ნარგავებია. ტერასები გამაგრებულია ქვის კედლებით. ქუჩები ვიწრო და დამრეცია, რომლებიც ქვებითაა მოკირწყლული. ვეიდენბაუმი ყურადღებას ამახვილებს, რომ ქალაქის ხელმძღვანელობასთან შეხვედრისას

სომხურ გრიგორიანული და კათოლიკური სარწმუნოების მღვდლები იყვნენ, რომლებიც კარგად გაუმასპინძლდნენ, მათთან საუბრის შედეგად ასკვნის, რომ ქალაქის მოსახლეობის უმეტესი ნაწილი სომეხი კათოლიკეებია, დაახლოებით 800 კომლი; შემდეგ არიან მუსლიმები 500 კომლი; გრიგორიანი სომხები 100 კომლი. ართვინელ კათოლიკეებზე საუბრისას, იგი ამბობს, რომ ისინი ატარებენ ევროპულ ტანსაცმელს და ყველა ღაპარაკობს თურქულად. მოსახლეობის რელიგიური რიცხვის თანახმად, ქალაქში არის სამი კათოლიკური ეკლესია. კათოლიკე მრევლი ექვემდებარება ეპისკოპოსს, რომელიც თავის მხრივ განაგებდა არდაგანს, ოლთას, ბათუმს და შავშეთის კათოლიკური მოსახლეობის სოფლებს. ეპისკოპოსი კი ემორჩილებოდა კონსტანტინეპოლის პატრიარქს. ვაიდენბაუმი აგრძელებს ართვინელ კათოლიკე მოსახლეობაზე საუბარს და გადმოგვცემს, რომ ისინი არ იცნობენ საკუთარ ისტორიას. მხოლოდ იცინან ის, რომ მურღულის წყალზე ცხოვრობდნენ და აქედან გადავიდნენ ართვინში, მაგრამ როდის მოხდა ეს ფაქტი ან რა მიზეზით, უცნობია. რუსი მეცნიერი არსად ასახელებს ართვინში მცხოვრებ ქართველებს. ამის მიზეზი, ჩემი აზრით, შესაძლოა იყოს ის, რომ ამ პერიოდისათვის ბევრი ქართველი, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ,

რჯულშეცვლილია და უკვე ან გასომხდა, ან კათოლიკური სარწმუნოება მიიღო და ოსმალების შიშით მაღავეს საკუთარ რეალურ წარსულს. ამ ცნობის არასწორობის მეორე მიზეზიც არსებობს. იმ პერიოდში, როდესაც საქართველო რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში შედიოდა, რუსი მოხელეები შეგნებულად მაღავედნენ ქართველთა რაოდენობასა და განსახლების არეალს. ისტორიის გაყალბების ფაქტები, რუსების მხრიდან, ქართულ ისტორიოგრაფიაში, სამწუხაროდ, მრავლადაა.

ართვინის მხარე ძველთაგანვე ქართველთა სამკვიდრო იყო, ამას ადასტურებს, ზემოთ მოტანილი წყაროების გარდა, სტატისტიკური მონაცემები კავკასიის მოსახლეობის შესახებ, რომელიც 1886 წელის საოჯახო სიების საფუძველზე შედგენილი, კავკასიის მოსახლეობის აღწერის დროს. ეს მონაცემები ძალზედ საინტერესოა, თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ რუსეთი ყველთვის დაინტერესებული იყო ერთიანი საქართველოს დაშლითა და ქართველი ხალხის სხვადასხვა ეთნოგრაფიული ჯგუფების გამოცხადებით. აქ მოყვანილია ართვინის ოკრუგში შემავალი ართანუჯის უბნის სოფლების ქართველი მოსახლეობის რაოდენობა როგორც კომლების მიხედვით, ისე - სქესობრივი მონაცემებით.

	წელი	ეთნოსი	კომლი	კაცი	ქალი	სულ რაოდენობა
ართვინის ოკრუგი არტანუჯის უბანი	1886	ქართველი	556	1734	1599	3333
ანჩის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი	215	615	572	1187
ანაგერტი	1886	ქართველი	59	172	158	330
ანჩი	1886	ქართველი	76	206	191	397
აჩკორა	1886	ქართველი	52	156	142	298
ოპისჭალა	1886	ქართველი	28	81	81	162
არტანუჯის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი	217	550	477	1027
იშხანარი	1886	ქართველი	14	34	30	64
გუმიშხანის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი	1	2	6	8
ახიზა	1886	ქართველი	1	2	6	8
კარსნის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი	121	379	374	753
გორღშეთი	1886	ქართველი	51	145	150	295
კარსნი	1886	ქართველი	37	117	105	222
კონტროში	1886	ქართველი	18	61	63	124

სოლიანა	1886	ქართველი	8	35	33	68
უსტამელი	1886	ქართველი	7	21	23	44
ლონგოთხევის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი				
ლონგოთხევი	1886	ქართველი	1	2	3	5
სამხარის სასოფლო საზოგადოება	1886	ქართველი	218	736	664	1380
ნორგიელი	1886	ქართველი	32	103	101	204
პეტობანი	1886	ქართველი	22	64	55	119
სამხარ-წყალი	1886	ქართველი	114	405	327	732
ჩიდილი	1886	ქართველი	50	164	161	325

ასე რომ ართვინის ოკრუგში შემავალ არტანუჯის უბანში 556 კომლი ქართველია დასახელებული, რაც, თითქმის, ორჯერ აღემატება აქ მცხოვრებ სომხურ მოსახლეობას 304 კომლი. ზემოთ მოყვანილი ცხრილის მიხედვით, საკმაო რაოდენობით უცხოვრიათ დასახელებულ სოფლებში ქართველებს.

უადრესად მნიშვნელოვანი და საყურადღებოა რუსეთის იმპერიის მიერ 1910 წელს გამოცემული კავკასიური კალენდარი, რომელშიც 1905, 1907 და 1908 წლების მონაცემებია შეტანილი ქართველებით დასახელებული სოფლებისა და ქართველთა რაოდენობის შესახებ ართვინის ოკრუგში.

ართვინის ოკრუგი	წელი	ხალხი	რაოდენობა
სოფელი ანაგერტი	1908	ქართველები	354 სული
სოფელი ანკორა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	278 სული
სოფელი ანჩი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	337 სული
სოფელი ახარში	1908	მაჰმადიანი ქართველები	157 სული
სოფელი ახიზა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	212 სული
სოფელი ბაწა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	225 სული
სოფელი ბიჯა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	575 სული
სოფელი ვართელია	1907	მაჰმადიანი ქართველები	278 სული
სოფელი ვართხელი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	159 სული
სოფელი გელაშენი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	578 სული
სოფელი გორაშენი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	346 სული
სოფელი გუმიშხანა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	856 სული
სოფელი გულიჯა	1908	მაჰმადიანი ქართველები	383 სული
სოფელი დიაკუშენი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	361 სული
სოფელი ენირაოათი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	180 სული
სოფელი ქუგო	1908	მაჰმადიანი ქართველები	94 სული
სოფელი იშკინარი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	121 სული
სოფელი კაპტახორი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	763 სული
სოფელი კაშუხთი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	65 სული
სოფელი კლარჯეთი	1907	ქართველები	658 სული
სოფელი კონტროში	1907	მაჰმადიანი ქართველები	173 სული

სოფელი კორენია	1907	მაჰმადიანი ქართველები	177 სული
სოფელი ღონგოთხევი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	613 სული
სოფელი მაწალახეთი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	151 სული
სოფელი მეწაგილი	1907	ქართველები	161 სული
სოფელი მუქერი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	335 სული
სოფელი ნორგიელი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	140 სული
სოფელი ოპისჭალა	1908	ქართველები	109 სული
სოფელი ორტიზი	1907	მაჰმადიანი ქართველები	95 სული
სოფელი პეტობანი	1908	ქართველები	100 სული
სოფელი სამსხარი	1908	მაჰმადიანი ქართველები	831 სული
სოფელი სოლიანა	1905	მაჰმადიანი ქართველები	55 სული

როგორც ვხედავთ კავკასიური კალენდრის მიხედვით 32 სოფელია აღნუსხული, სადაც მცხოვრები ადამიანები ქართველად მიიჩნევენ თავს. ქართველთა რაოდენობა, ამ მონაცემების მიხედვით, დასახელებულ რეგიონში 9920-ია, რაც თითქმის სამჯერ მეტია 1886 წლის საოჯახო სიის მიხედვით აღწერების მონაცემებზე.

დღეისათვის საკმაო სიძნელეებს ვაწყდებით ზოგადად თურქეთში მცხოვრებ ქართველების რაოდენობის დადგენასთან დაკავშირებით, საქმე იმაში მდგომარეობს რომ მოსახლეობის აღწერები თურქეთში არ იძლევა მონაცემებს ეთნიკურ უმცირესობათა შესახებ, და მონაცემების მიხედვით ისე ჩანს, თითქოს, თურქეთის მოსახლეობა ეთნიკურად ერთგვაროვანი იყოს.

თურქეთის კონსტიტუციის მიხედვით (1961 წელი) თურქეთის ყველა მოქალაქე თურქად ითვლება. ზოგჯერ ქვეყნის ეთნიკური შემადგენლობის დადგენის მაგივრობას ენობრივი კუთვნილების მიხედვით განაწილება ცვლის, ხოლო ზოგჯერ მოსახლეობის ეთნიკურ შემადგენლობას რელიგიური აღმსარებლობის მონაცემების საფუძველზე საზღვრავენ. მაგრამ, რამდენადაც თურქეთის მთელი მოსახლეობის 98 პროცენტი ისლამს აღიარებს, გამოდის, რომ ყველა მუსულმანი თურქია. ამასთან მოსახლეობის აღწერის დროს მშობლიური ენის შესახებ მონაცემები

ზოგიერთ შემთხვევაში მიახლოებითაც კი ვერ ასახავს ქვეყნის ეთნიკურ შემადგენლობას, რადგან გარკვეულ პირობებში მშობლიური ენა უფრო სწრაფად იცვლება, ვიდრე ეთნიკური თვითშეგნება. გარდა ამისა, როგორც ქალაქ ართვინის, ისე მისი მიმდებარე რეგიონიდან ეთნიკური ქართველების აქტიური მიგრაციაც მიმდინარეობდა თურქეთის მსხვილ სამრეწველო ქალაქებში ბოლო წლების მანძილზე.

სწორედ აღნიშნული მიზეზების გამო დასახელებული რეგიონისა და, საერთოდ, თურქეთში მცხოვრები ქართველების რაოდენობის განსაზღვრას, ბევრი სიძნელე ახლავს, თან ბუნებრივია, სხვადასხვა არაპირდაპირი გზით მოპოვებული მონაცემები უზუსტობით ხასიათდება და ხშირ შემთხვევაში ვერ ასახავს რეალურ ვითარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ლორთქიფანიძე ვაჟა, თურქეთის მოსახლეობა თბ., 1997
2. სვანიძე მიხეილ, ქართველები თურქეთში თბ., 1996
3. ლორთქიფანიძე ვაჟა, ისტორიული მესხეთი თბ., 1998
4. Кавказский Календарь 1910 – Кавказский Календарь, Тифлис, 1910
5. ევგენი ვაიდენბაუმი, ბათუმიდან ართვინამდე თბ., 2008
6. ჩხაიძე ალექსანდრე, ჩვენებურები ბათუმი 1991

ხვირული - 2016

ბიბლიოთეკები მოდერნიზაციის გზაზე

საქართველოს ბიბლიოთეკების კვირეული სათავეს იღებს 2000 წლიდან. უკვე ტრადიციად ქცეული მასობრივი ღონისძიებები თავიანთი შინაარსითა და ორგანიზაციული კუთხით ერთგვარი დემონსტრაციაა იმ მრავალმხრივი შემოქმედებითი საქმიანობისა, რომლებსაც ბიბლიოთეკები წარმართავენ მკითხველებთან მუშაობის სფეროში.

კვირეულის პროგრამით ჩატარებული ღონისძიებები ნათელი დადასტურებაა ბიბლიოთეკების როლისა და დანიშნულებისა ინფორმაციული საზოგადოების ფორმი-

რების პროცესში. საჯარო ბიბლიოთეკებში ჩატარებული ღონისძიებების უბრალო ჩამონათვალიც კი ცხადყოფს მათ აქტიურ ზეგავლენას მკითხველთა სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მოთხოვნებზე. ღონისძიებებში მონაწილე მოსწავლე-ახალგაზრდობის ინტერესი, მათი შემოქმედებითი უნარისა და შესაძლებლობების გამოვლენა ცხადყოფს, თუ რაოდენ საჭიროა ბიბლიოთეკების საინფორმაციო რესურსების მიზნობრივი ხელმისაწვდომობა ახალგაზრდობის წიგნიერებისა და განათლების დონის ამაღლების საქმეში. მასობრივი ღონისძიებების დემონსტრირების პროცესში კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენება ახალ შინაარსს სძენს ბიბლიოთეკების მუშაობას.

მიმდინარე წელს კვირეული ჩატარდა დევიზით - „საინფორმაციო ტექნოლოგიები - ჩემი ბიბლიოთეკის მოდერნიზაცია“. კვირეული გაიხსნა საქართველოს პარლამენ-

ტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში 16 აპრილს. ჩატარდა შემოქმედი ბიბლიოთეკარების მიერ გამოცემული მასალების გამოფენა. აქვე წარადგინეს „პოეტი ბიბლიოთეკარის“ მე-2 კრებული. პროექტის ავტორი და წიგნის რედაქტორია ი. ფილაური-ლორია. ღონისძიებაზე მადლობა გამოუცხადეს და სიმბოლური საჩუქრები გადასცეს ბიბლიოთეკის თანამდგომთა საზოგადოების აქტიურ წევრებს. კვირეულის დაიხურა ეროვნულ ბიბლიოთეკაში. დახურვაზე თავიანთი ღონისძიებების წარმოადგინეს მუნიციპალიტეტების მთავარმა ბიბლიოთეკებმა. ღონისძიებათა პრეზენტაციების შედეგები შეაჯამა სპეციალურმა კომისიამ. საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით საინტერესო ღონისძიებების ჩატარების ანგარიშები წარმოადგინეს თელავის, ხაშურის, წყალტუბოს, გურჯაანის, სენაკის, რუსთავის, ბოლნისის, ზუგდიდის, ზესტაფონის, საჩხერის, ღანჩხუთის, ხარაგაულის ცენტრალურმა ბიბლიოთეკებმა.

დ. ზუბაიძის ცენტრალური ბიბლიოთეკა

(დირექტორი მ. გვარამია) კვირეულის პროგრამით, ისევე როგორც წინა წლებში, ატარებს საინტერესო ღონისძიებებს. მიმდინარე წელს ჩატარდა კონკურსი „ქართული კალიგრაფია“. კონკურსში მონაწილეობდნენ სამი ასაკობრივი ჯგუფის მოსწავლეები. კონკურსი მიემდგვნა შოთა რუსთაველის 850 წლის იუბილეს. კონკურსში გამარჯვებულები 14 აპრილს, დედა ენის დღეს დაჯილდოვდნენ სიგელებითა და სამახსოვრო საჩუქრებით; 18 აპრილს აქტიური მკითხველები და ლიტერატურული სალონის წევრები სასწავლო-სანახაობითი

ექსკურსიით იმყოფებოდნენ სოფელ ოდიშში, ალექსანდრე საჯაიას სახლ-მუზეუმში. 21 აპრილს ჩატარდა ფოტოკონკურსის, „ჩემი ვეფხისტყაოსნის“ შემაჯამებელი საღამო. გამარჯვებულებს გადაეცათ სამახსოვრო საჩუქრები. 22 აპრილს ჩატარდა ლიტერატურული სპექტაკლი „წიგნის ფიქრები“, მკითხველებმა საინტერესოდ აღწერეს წიგნის შექმნის ისტორია. კვირეული შეჯამდა ღონისძიებით „ბიბლიო - 2015“. სივლეებით დაჯილდოვდნენ წლის საუკეთესო მკითხველები.

კვირეულის ღონისძიებებში მკითხველებმა მონაწილეობა მიიღეს ჟურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ შესახებ ჩატარებულ გამოკითხვაში. მკითხველებს აინტერესებთ ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალები რუბრიკებიდან: „ეროვნული ბიბლიოთეკის სიახლეები“, ინფორმაციები რეგიონული ბიბლიოთეკების შესახებ, საჯარო ბიბლიოთეკებში არსებული პრობლემები, საზღვარგარეთული გამოცდილება და სხვა.

ბ. თბილისის მთავარ ბიბლიოთეკაში (დირექტორი ლ. ასკურავა) ლიტერატურული საღამოს „საგულისონის“ ინიციატივით გაიმართა ელენე ახვლედიანის საღამო. ღონისძიება მიეძღვნა მხატვრის იუბილეს. ღონისძიებას ესწრებოდა ელენე ახვლედიანის შემოქმედების მკვლევარი, ხელოვნებათმცოდნე ლია ბუაძე. ღონისძიებაზე წარმოდგენილი იყო თბილისის სამხატვრო აკადემიის, საქართველოს უნივერსიტეტის, თბილისის მერიის ს. ვირსალაძის სახელობის სამხატვრო ხელოვნების სკოლის მოსწავლეებისა და პედაგოგების ფოტოექსპოზიცია. ღონისძიება ჩატარდა 18 აპრილს.

21 აპრილს ამავე ბიბლიოთეკამ უმასპინძლა ლაშა ბუღაძის საჯარო ლექციას თემაზე „აკრძალული წიგნების მეტამორფოზა“. ლექცია გაიმართა კავკასიის უნივერსიტეტის სტუდენტთა ინიციატივით.

ბოლნისის საბიბლიოთეკო ბაზრეთიანებაში (კურატორი ეკატერინე ჩაგელიშვილი, მთავარი ბიბლიოთეკის მენეჯერი შ. რეხვიაშვილი) კვირეულის პროგრამით გამართულ ღონისძიებებში აქტიურად მონაწილეობდნენ მოსწავლე ახალგაზრდობა, სტუდენტები, აქტიური მკითხველები. მთავარ

ბიბლიოთეკაში გაიმართა დამწვები პროექტის, ოთარ ფალიანის პირველი კრებულის, „ღია გალიას“ წარდგენა. პროექტს ლექსებს კითხულობდნენ აქტიური მკითხველები: თ. რეხვიაშვილი, კ. ბერძენაძე, ტ. დვალი, ნ. სამსიანი და სხვები. ღონისძიებას ესწრებოდნენ ილიას უნივერსიტეტის საპატიო პროფესორი ი. ფილაური-ლორია და ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკის სასწავლო ცენტრის სპეციალისტი ც. ქველიძე. ბოლნისის მუნიციპალიტეტის საბიბლიოთეკო გაერთიანების ბიბლიოთეკა-ფილიალებში კვირეულის პროგრამით ჩატარდა საინტერესო ღონისძიებები.

ღაბა კახეთის ბიბლიოთეკაში (გამგე გ. ყაფლანიშვილი) ღონისძიება მიეძღვნა გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედებას; ბოლნისის საბავშვო ბიბლიოთეკაში (მენეჯერი თ. მღვდელაძე) ღონისძიება მიეძღვნა საბავშვო მწერლის, ლუარა ჭანტურიას შემოქმედებას. პროექტის ლექსები წაიკითხეს ნორჩმა მკითხველებმა. საკუთარ შემოქმედებაზე ისაუბრა პოეტმა, რომელმაც საინტერესოდ წარმართა ღონისძიება და პატარები ადავსო პოეზიისადმი სიყვარულით.

ბოლნისის სამაღაძო ბიბლიოთეკაში (მენეჯერი ნ. ზურაბაშვილი) მოეწყო ბოლნისელი ავტორების, ი. ედიშერაშვილის, ი. ცუხიშვილის და ლ. გაბიძაშვილის ლექსების კითხვა, პოეტური კრებულების წარდგენა.

ღაბა თამარისის ბიბლიოთეკაში (გამგე ი. სარქისიანი) ჩატარდა ღონისძიება „ჩემი გაზაფხულის ყვავილები“. ღონისძიებაში მონაწილეობდნენ მოსწავლეები: ა. აბასოვა, ა. გასანოვა, დ. ალახვერდიევა, ა. გასანოვა

და სხვები.

ტანკის სასოფლო ბიბლიოთეკაში (გამგე ლ. თამლიანი) ღონისძიება მიეძღვნა რ. ინანიშვილის შემოქმედებას. მკითხველებმა წარმოადგინეს ასევე სცენა თემაზე „ერეკლე მეფე და ანანურელი ულამაზოები“, რომელმაც დამსწრე საზოგადოების მოწონება დაიმსახურა.

ფანისის საბიბლიოთეკო ბაერთიანობის (დირექტორი თ.თეთრაძე) სოფელ დიდი დმანისის სასოფლო

ბიბლიოთეკაში (გამგე ე. მინაშვილი) ჩატარდა ღონისძიება თემაზე „ენა დედაა ერისა“. ი. გოგებაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ ისაუბრა საჯარო სკოლის პედაგოგმა მ. მთვარაძემ. დედაენის შესახებ ლექსები წაიკითხეს მოსწავლეებმა:

მ.ნ. და თ. ტატუაშვილებმა, რ. ნინიაშვილმა, მ. ზურაბიშვილმა, ნ. მარტიაშვილმა, მ. ოგნაძემ და სხვებმა.

ბუჩქაანის საბიბლიოთეკო სისტემაში ბოლო დროს ჩატარდა მნიშვნელოვანი ორგანიზაციული შინაარსის ღონისძიებები. შეიქმნა ერთი განახლებული ორგანიზაცია საბიბლიოთეკო და სამუზეუმო გაერთიანება (დირექტორი მანია ბეროშვილი). გაერთიანებაში დაიწყო ახალი პროექტები, რომელთა მიზანია საბიბლიოთეკო ქსელისა და ინფრასტრუქტურის აღდგენა-განახლება. უპირველეს ყოვლისა, დაიწყო გაუქმებული ბიბლიოთეკების აღდგენა; განახლდა კომპიუტერული სისტემა, დასასრულს უახლოვდება ელექტრონული კატალოგის შედგენა, მნიშვნელოვნად განახლდა საბიბლიოთეკო ფონდები. კვირეულის პროგრამით ყველა სასოფლო ბიბლიოთეკაში ჩატარდა ღონისძიებები, სადაც ნათლად გამოიკვეთა ბიბლიოთეკების კოორდინაციული მუშაობა

სკოლების ბიბლიოთეკებთან.

მეჯინის სასოფლო და სასკოლო ბიბლიოთეკებმა ჩატარეს ერთობლივი ღონისძიება „ენა დედაა ერისა“. ღონისძიებაზე ჩატარდა კონკურსი „ვინ უფრო სწორად მეტყველებს ქართულად“. გამარჯვებულებს გადაეცათ სამახსოვრო საჩუქრები.

ბაჭყალიანის სასოფლო და სასოფლო ბიბლიოთეკებმა ჩატარეს ერთობლივი ღონისძიება თემაზე „საგანძურის საცავი“, სადაც საუბარი იყო ბიბლიოთეკის დანიშნულებასა და ამოცანებზე.

მანანაძიანის სასოფლო და სასოფლო ბიბლიოთეკების ღონისძიება თემაზე „რა არის ჩემთვის წიგნი“, მართლაც გადაშლილი წიგნი იყო დამსწრე საზოგადოებისა და მოსწავლე-ახალგაზრდობისთვის.

ქოდალოს სასოფლო ფილიალში აღნიშნეს გ. ტაბიძის დაბადებიდან 125-ე წლისთავი. პოეტის შემოქმედების შესახებ ისაუბრა

ნ. დვინაშვილმა, ხოლო თემაზე „ერთია გალაკტიონი“ - თ. დუღარიძემ.

პარკენასის სასოფლო და სასოფლო ბიბლიოთეკებმა ჩატარეს ლიტერატურული საღამო, რომელიც მიეძღვნა სახელოვანი თანამემამულის, ი. ნონეშვილის ცხოვრებასა და შემოქმედებას.

ველისტინის სასოფ-

ლო ფილიალში ჩატარებული ღონისძიების თემა იყო „ჩემი ბიბლიოთეკა ჩემი სახლია“.

სოფელ აკაშენას ბიბლიოთეკაში კვირეულის ღონისძიების თემა იყო საუბარი წიგნზე, როგორც ცხოვრების გზამკვლევეზე, როგორც კარიბჭეზე ინფორმაციის სამყაროში.

ბაჭყალის სასოფლო და სასოფლო ბიბლიოთეკებმა მოაწყვეს ერთობლივი ღონისძიება „ენა, მამული, სარწმუნოება“, გამოუფენილი იყო შესაბამისი შინაარსის ახალი გამოცემები.

ჯიშითის სასოფლო და სასკოლო ბიბლიოთეკების მიერ ჩატარებული ღონისძიებების თემა იყო „წევს ვეფხის ტყაზე საქართველო მხის წინმხდომელი“ - შ. ნიშნიანიძის პოეტური საგანძურადან.

გურჯაანის მუნიციპალიტეტში კვირეულის ღონისძიებათა გვირგვინი იყო გურჯაანელი პოეტის, ნუნუ ყალაბეგაშვილის შემოქმედებითი საღამო, სადაც წარადგინეს მისი წიგნი „ბახალტის ცრემლები“. ღონისძიება გახსნა და პოეტის შემოქმედების შესახებ ისაუბრა ღია გოდელაშვილმა. მადლიერების გრძობით აღინიშნა, რომ პოეტის წიგნის გამოცემა ითავა მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობამ. „ბახალტის ცრემლების“ შესახებ ისაუბრა წიგნის რე-

დაქტორმა დ. ლალიძემ. პოეტმა ნ. ყალაბეგაშვილმა დამსრუთ წაუკითხა საკუთარი ლექსები; ისაუბრა წიგნისა და ბიბლიოთეკის დანიშნულებაზე. პოეტის მხატვრული სიტყვის შესახებ ისაუბრეს სტუმრებმა, ადგილობრივი ინტელიგენციისა და მუნიციპალიტეტის პასუხისმგებელმა თანამშრომლებმა.

გურჯაანის მუნიციპალიტეტში ჩატარებული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია მოგვაწოდა ღია გოდელაშვილმა.

ღანჩუთის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში (დირექტორი ნ. ენუქიძე) 19 აპრილს გაიმართა ქალთა კლუბის მორიგი შეხვედრა თემაზე: „არ გავჩუმდებით“, რომელზეც იმსჯელეს ქალთა უფლებებისა და გენდერული თანასწორობის შესახებ. მიიღეს გადაწყვეტილება, დამყარდეს მჭიდრო ურთიერთობა არასამთავრობო ორგანიზაციასთან „ქალები რეგიონის განვითარებისათვის“.

თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის კულტურის ცენტრში (ცენტრის დირექტორი ზ. ხაჭვანი, მთავარი ჯ. მაისურაძე) გაიმართა პოეზიის საღამო „უკვდავი ლექსები ლაჟვარდებს სერავენ“. ახალგაზრდა მკითხველებმა წაიკითხეს ლ. ასათიანის, ი.

ნონეშვილის, მ. მაჭავარიანის, მ. ლებანიძის, ჯ. ჩარკვიანის, თ. მღვდლიშვილის ლექსები. ღონისძიებებში მონაწილე ახალგაზრდები თვითონ ქმნიან საინტერესო პოეტურ ნიმუშებს. ღონისძიების აქტიურ მონაწილეებს გადაეცათ სამახსოვრო საჩუქრები.

ზანის მუნიციპალიტეტის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში (დირექტორი ლ. დვალიშვილი) მოეწყო კაფე-საღამო თემაზე „როგორ უყვარდათ საქართველოში“. წარმოდგენილი იყო ცნობილი ქართველი საზოგადო მოღვაწეების მიერ სიყვარულის თემაზე შექმნილი ნამუშევრები, სასიყვარულო ისტორიები. კაფე-საღამოს მუსიკალურად აფორმებდა ტრიო „იმერეთი“, საღამოს ესწრებოდნენ მუნიციპალიტეტის გამგეობის წევრები.

მცხეთის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში (დირექტორი ნ. თათარაშვილი) ორი წელია ფუნქციონირებს ლიტერატურული საღამო კულტურის სამსახურის წამყვანი სპეციალისტის, თ. ხუციშვილისა და დარბაზის უფროსი ბიბლიოთეკარის, თ. თოთიბაძის ხელმძღვანელობით. 17 აპრილს ჩატარებულ ღონისძიებაზე მკითხველები გაეცნენ პოეტისა და პროზაიკოსის, ანა ლაშხელი-ონიანის შემოქმედებას. 21 აპრილს მცხეთის საბავშვო ბიბლიოთეკაში ჩატარდა საბიბლიოთეკო გაკვეთილი თემაზე: ღირსება, თავისუფლება, თანასწორობა. მონაწილეობდნენ №1 საჯარო სკოლის მე-6 კლასის მოსწავლეები (პედაგოგი ნ. ნასყიდაშვილი). ღონისძიებას ხელმძღვანელობდა საბავშვო ბიბლიოთეკის მთავარი ბიბლიოთეკარი. 22 აპრილს, კვირეულის დასკვნით ეტაპზე ჩატარდა ინტელექტუალური კონკურსი: „სად, როდის“. კონკურსი მიემდგვნა შოთა რუსთაველის საიუბილეო წელს. კონკურსში მონაწილეობდნენ №1 და №2 საჯარო სკოლის მოსწავლეები. მონაწილენი დაჯილდოვდნენ სიგელებითა და „ვეფხისტყაოსნით“. ღონ-

ნისძიება მოამზადა ცენტრალური ბიბლიოთეკის თანამშრომელმა ნ. ოსიტაშვილმა, ინფორმაცია მოამზადა მთავარმა ბიბლიოთეკარმა მ. ზარიძემ.

კვირეულის პროგრამით საინტერესო ღონისძიებები ჩატარდა სასოფლო ბიბლიოთეკა-ფილიალებში: ერედის სასოფლო ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთეკარები ვ. პირმისაშვილი და მ. წიკლაური) ჩატარდა თემატური საღამო „ჩვენ ვკითხულობთ ვეფხისტყაოსანს“: პოემიდან ნაწევრებს ზეპირად კითხულობდა აქტიური მკითხველი მ. თეხელაშვილი.

კეზვის შ. მღვიმელის სახ. ბიბლიოთეკა-ში (ბიბლიოთეკარები: ნ. გირგვლიანი და ს. როსტიაშვილი) ჩატარდა დ. ტურაშვილის წიგნის „ჯინსების თაობის“ განხილვა.

ნატანტრის ვაჟა-ფშაველას სახ. ბიბლიოთეკაში ჩატარდა პოეზიის საღამო „ჯანსუღ ჩარკვიანი - 85“. მკითხველებმა წაიკითხეს პოეტის ლექსები და შეასრულეს სიმღერები მისი შემოქმედებიდან. 19 აპრილს საბიბლიოთეკო განყოფილებაში შემავალი ყველა ბიბლიოთეკის გამგეები შევიდნენ მათს ტერიტორიაზე არსებულ საბავშვო ბაღებში; შეიტანეს საბავშვო ლიტერატურა და პატარებს გააცნეს ბიბლიოთეკის მუშაობის სპეციფიკა.

საბურთალოს ო. ჯანაშიას სახ. ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთეკარები: თ. მათურელი და ზ. რამიშვილი) ჩატარდა თემატური საღამო „ბიბლიოთეკა ჩემი სამყარო“.

მისაქციელის ს.ს. ოკუპიანის სახ. სასოფლო ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთეკარები თ. ბაღაშვილი და მ. ბადაგაძე) გაიმართა თემატური საღამო „ჩემი ოცნების ბიბლიოთეკა“.

მსოფლის ა. წამბათაძის სახ. სასოფლო ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთეკარები ნ. ბუჩუკური და თ. ხუბაშვილი) გაიმართა ლიტერატურული საღამო თემაზე „მერაბ რატიშვილის შემოქმედება“. ქსნის ზ. გამსახურდიას სახ. სასოფლო ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთე-

კარები: თ.ზოდელი და ლ. ქსოვრელი) ჩატარდა პოეზიის საღამო „პოეტი მკითხველები“; მუხრანის ვ. ბატონიშვილის სახ. სასოფლო ბიბლიოთეკაში (ბიბლიოთეკარები ა. ჩეკურაშვილი და ი. ქარდავა) ჩატარდა ლიტერატურული საღამო „შოთა რუსთაველი 850“. ღონისძიებას ესწრებოდნენ საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტი რ. ასათიანი და გამგეობის წევრები: ი. ფილაური-ლორია და ც. ქველიძე. ღონისძიებას ესწრებოდნენ მუნიციპალიტეტის გამგეობის წევრები. ღონისძიების მონაწილე ბიბლიოთეკარები ასოციაციის პრეზიდენტმა დააჯილდოვა მადლობის სიგელებით.

კვირეულის დასასრულს, 22 აპრილს, მისაქციელის სასოფლო ბიბლიოთეკის საგურამოსა და ქსნის სასოფლო ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკარები შეხვდნენ სოფლის მოსახლეობას. შეხვედრაზე ისაუბრეს წიგნისა და ბიბლიოთეკის დანიშნულებაზე თანამედროვე საზოგადოებაში, ასევე გაესაუბრნენ მათ თემაზე „ვინ უკეთ იცნობს თავის სოფელს“.

მცხეთის მუნიციპალიტეტის საბიბლიოთეკო გაერთიანებაში ჩატარებული ღონისძიებები ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ თითოეული ღონისძიება თავისი შინაარსით აქტიურად პასუხობდა მკითხველთა, ადგილობრივი მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალური ჯგუფების საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მოთხოვნებს. ღონისძიებათა თემატიკის მრავალფეროვნება მიუთითებს ბიბლიოთეკართა შემოქმედებით და ორგანიზატორულ შესაძლებლობებზე.

მცხეთის საბიბლიოთეკო ქსელში ჩატარებული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია მოგვაწოდა მუნიციპალიტეტის კულტურისა და სასპორტო დაწესებულებათა გაერთიანების საბიბლიოთეკო განყოფილების სპეციალისტმა მ. დავითიანმა.

მიმოხილვა მოამზადა გურამ თაყნიაშვილმა.

საქართველოში

ნიგნი სიმართლის სადარაჯოზი

(„ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედიის“ კრიტიკული ანალიზის გამო)

იმდინარე წელს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის, ეთნოლოგიის სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტის, უნივერსიტეტის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის მიერ ფრიად მნიშვნელოვანი ნაშრომი გამოქვეყნდა, რომელიც ნათელს ჰფენს სეპარატისტ მეცნიერთა შეგნებულ გაყალბებებს, ტყუილებსა და უვიცობის ფაქტებს. საუბარია ეთნოლოგიის, პროფესორ როლანდ თოფნიშვილის ნარკვევზე, რომლის საკატალოგო დასახელებაა: თოფნიშვილი როლანდ. „ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედია“ ქართულ ოსური ურთიერთობის კონტექსტში. - თბ., გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2016. - 136გვ. (დასახელება, ანოტაცია და ტექსტი მოცემულია ქართულ და რუსულ ენებზე).

როგორც წიგნის ანოტაცია გვამცნობს, 2013 წელს ვლადიკავკაზში დაიბეჭდა ე.წ. „ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედია“, რომელშიც ქართულ ოსური ეთნოგრაფიული ურთიერთობები მკვეთრად ტენდენციურად და მიკერძოებულადაა ასახული. მკითხველი ამაში უპრობლემოდ დარწმუნდება, თუკი გაეცნობა როლანდ თოფნიშვილის დასახელებულ წიგნს. ეს წიგნი ფარდას ხდის იმ არამეცნიერულ, ყოვლად დაუსაბუთებელ, გაყალბებულ მოსაზრებებსა და ტყუილებს, რომლითაც გადავსებულია ე.წ. „ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედია“. ჩვენი მხრივ გვინდა ვაცნობოთ საზოგადოებას, რომ რ. თოფნიშვილის ეს წიგნი არ წარმოადგენს პოლემიკურ ნაშრომს, რამდენადაც აქ საპოლემიკო არაფერია, არც დავა-კამათი შეიძლება რაიმეზე გაიმართოს, რადგანაც ფაქტები, რომლებიც მოყვანილია ამ კრიტი-

კულ ნაშრომში, ცალსახად გამოხატავს მხილებას იმ სიყალბეების, ტყუილების, ფაქტების დამახინჯების, ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ შეუსაბამოებებსა და სხვა მეცნიერული უმსგავსოების ელემენტებს, რომელთაც არავითარი გამართლება არა აქვს, არც რაიმე კონტრარგუმენტები შეიძლება არსებობდეს. კრიტიკული შენიშვნები იმდენად აშკარაა, იმდენად ნათელი, რომ აქ კამათიც კი შეუძლებელია.

რ. თოფნიშვილი მეცნიერული სიზუსტით უდგება ყველა ნეგატიურ ფაქტს, შეუსაბამო თუ საგანგებოდ დამახინჯებულ საკითხს, უვიცობასა თუ შეუგნებლობას, წინააღმდეგობებსა თუ მეცნიერული საკითხების პოლიტიზირებას, რაც უხვადაა ჩაპნეული ე.წ. „ოსურ ეთნოგრაფიულ ენციკლოპედიაში“ და არგუმენტების მოშველიებით ამხელს ხსენებული ენციკლოპედიის სრულ უვარგისობას.

რ. თოფნიშვილი ნაშრომის დასაწყისშივე აცხადებს, რომ მისი დამოკიდებულება ხსენებული „ენციკლოპედიის“ მიმართ აბსოლუტურად ნეგატიურია. ის მიიჩნევს, რომ სხვაგვარად შეუძლებელი იყო, „რადგან ბოლო რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში ოსური საისტორიო და ეთნოლოგიური ლიტერატურა ქართულ-ოსურ ეთნოკულტურულ ურთიერთობას მკვეთრად ტენდენციურად წარმოადგენდა. ტენდენციურადაა განხილული საქართველოში ოსთა მიგრაციის საკითხი, დვალთა ეთნიკური ვინაობა, კავკასიაში ალანების ბინადრობის საკითხი“.

შეიძლება ითქვას, რომ ხსენებული ე.წ. „ენციკლოპედიის“ შემდგენელთა მთავარ საზრუნავად ქცეულა ის, რომ როგორმე დაარწმუნონ მკითხველი, რომ ალან-ოსები უძველესი დროიდან ბინადრობდნენ საქართველოს მიწაზე, ზოგან

ქართველებზე უფრო ადრეც კი. რ. თოფჩიშვილი თავის ნაშრომში ღრმა მეცნიერული სიზუსტით, ფაქტების მოხმობით, არსებულ ისტორიულ მონაცემებზე დაყრდნობით, ეთნოგრაფიული მონაცემების ყოველმხრივი ანალიზით აჩვენებს, რამდენად აბსურდულია ოს მეცნიერთა მიერ მოხმობილი „მტკიცებულებანი“ არა მარტო ამა თუ იმ მოვლენასთან დაკავშირებით, არამედ ყოველივე იმასთან, რაც ოს გამყალბებლებს სურთ ჭეშმარიტებად გაასაღონ. ალანების შესახებ ბევრი მათი მოსაზრება არამც თუ რაიმე წყაროზედაა დაყრდნობილი, არამედ მეცნიერთა პირდაპირ შეთხზულს წარმოადგენს, რასაც სინამდვილესთან არავითარი კავშირი არა აქვს.

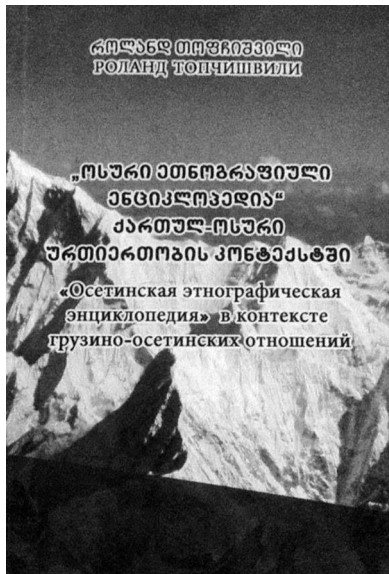
„ენციკლოპედიის“ სტატიებში ბევრი რამ წინააღმდეგობებში მოდის, არ ხდება ფაქტების მოტანა, წყაროების დასახელება, არგუმენტაცია; უბრალოდ, ავტორები იმას კი არ აჩვენებენ, რაც სინამდვილეში იყო, არამედ მათთვის სასურველს რეალურად ასაღებენ და ცდილობენ მკითხველს თავს მოახვიონ სიყალბე და გამონაგონი.

თუ დავუჯერებთ ამ ვაი-მეცნიერებს, თურმე მთელი აღმოსავლეთი საქართველოს მთიანი ნაწილი, ხეობები, სოფლები, დაბლობის დიდი ნაწილი სულ ოსი ეთნოსის მოდგმის მოსახლეობით ყოფილა გაჯერებული. თურმე კავკასიელ ხალხთა ეთნო-კულტურა ოსური კულტურის აქტიურ ზეგავლენას განიცდიდა. „ენციკლოპედია“ ოსურად მიიჩნევს ბევრ კავკასიურ ტრადიციას: დამარხვის, ქორწინების წეს-ჩვეულებებს, სიმღერებს, ცეკვებს. ერთი სიტყვით, ალან-ოსები რომ არ შემოსულიყვნენ და არ დამკვიდრებულიყვნენ კავკასიაში, თურმე ახლა ამ მხარის ეთნიკური სახე სულ სხვაგვარი იქნებოდა და ბევრი რამ არც იარსებებდა.

ავტორებს დიდი პრეტენზიები აქვთ გვარებზე. მიაჩნიათ, რომ „დამპყრობელმა“ – ქართველებმა თავად-აზნაურობამ - ხალხს

ოსური გვარები ქართულზე შეაცვლევინა. ასევე პრეტენზიულნი არიან ისინი დასახლებული პუნქტების სახელწოდებების მიმართ. უცერემონიოდ ცვლიან ხეობების, სოფლების, ადგილმდებარეობის დასახელებებს, ცდილობენ ოსური ჟღერადობა მაინც შესძინონ მათ. თითქმის ყველა სალოცავი თუ სასულიერო ნაგებობა, მათი აზრით, ოსურია, ისევე, როგორც სამარხი ქვები და აკლდამები. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ოსებმა ბევრი ტოპონიმი შეცვალეს ან თავიანთ ყაიდაზე გადააკეთეს.

ოს მეცნიერებს ქართული კვების კულტურაზეც კი აქვთ პრეტენზიები. ირონიულ ღიმილს თუ გამაიწვევს ის, რომ მათ სულგუნიც ოსური წარმომავლობის პროდუქტად აქვთ წარმოდგენილი; ასევე ითვისებენ სხვადასხვა სამეურნეო იარაღის წარმოშობას, მათ დასახელებას, რაც არაფრით დასტურდება. პირიქით, მრავალი ფაქტობრივი მასალა ადასტურებს იმას რომ

ეს ასე არაა. სხვათა შორის, როგორც რ. თოფჩიშვილის მეცნიერული ნაშრომიდან ჩანს, ხსენებული „ენციკლოპედიის“ ე.წ. მეცნიერები-მკვლევარები, სტატიების ავტორები არად დაგიდევენ არც ლოგიკას, არც ხალხურ გადმოცემებს, არც ეთნოგრაფიულ მასალებს, არც ისტორიულ წყაროებს, არც არავითარ დოკუმენტებს; მათთვის მთავარია ჭორი და მოგონილი, ისეთი ინტერპრეტაცია, რომელიც საქმის უცოდინარ თუ უვიც მკითხველს დაარწმუნებს, რასაც ენციკლოპედიაში აქვეყნებენ, ეს უტყუარი ჭეშმარიტებაა.

რატომ იქცევიათ ისინი ასე? ნუთუ ამდენად არაპროფესიონალები, არასპეციალისტები, დაუდევრები, უცოდინარები, საქმეში ჩაუხედავნი და დაუნახავნი არიან და ამის გამო? ნაწილობრივ, როგორც ჩანს, ამის გამოც, მაგრამ მთავარი მაინც შოვინიზმია, რომელმაც სეპარატიზმი შვა, ამ უკანასკნელმა კი – მეცნიერების პოლიტიზაცია. ამიტომაც მათთვის არავითარ არგუმენტს, არავითარ ფაქტს, არავითარ ობიექტურ-

ბას, არავითარ ისტორიულ ჭეშმარიტებას, არავითარ ლიტერატურულ წყაროს, დოკუმენტს, ეთნოგრაფიულ დეტალს, ტოპონიმს, გამოკვლევას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს. მთავარია, ითქვას ის, რაც აწყობს სეპარატიულ კლანს და არა აქვს მნიშვნელობა, რამდენად ჭეშმარიტი იქნება ის. ეს არცაა გასაკვირი: როგორც წესი, მთელ წიგნში საქართველო და ქართული, როგორც ცნებაც კი, იშვიათად გამოიყენება.

„ენციკლოპედიაში“ არ არის ასახული ქართულ-ოსური კეთილმეზობლური, სამეცნიერო, სოციალური, საგანმანათლებლო და კულტურული ურთიერთობები, შერეული ქორწინებები, ნათელმირონობა, სავაჭრო კონტაქტები, ოსების მიერ ქართული სალაცავების შეთვისება და ა.შ.

ნიშანდობლივია ის, რომ „ენციკლოპედის“ დასაწყისში მოცემულია ძირითადი წყაროების ჩამონათვალი და სამეცნიერო ლიტერატურა, რომელიც ტენდენციურადაა შედგენილი. ცხადია, ქართველი მეცნიერები და მათი შრომები ვერ შევიდოდა ამ ჩამონათვალში, ყველასთვის უკვე გასაგები მიზეზთა გამო. სხვათა შორის, უგულვებელთა შორის თვით ზოგი ოსი მეცნიერიც აღმოჩნდა, რომლებიც სეპარატისტთა წისქვილზე ვერ ასხამენ წყალს.

„ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედის“ მთავარი რედაქტორია ოსი სეპარატისტების იდეოლოგიური სულისჩამდგმელი – ეთნოლოგი ლუდვიგ ჩიბირაძე, რაც ნათელს ხდის აღნიშნული „ენციკლოპედის“ პოლიტიკურ მიმართულებასა და მისწრაფებებს. ამ გამოცემის კრიტიკული ანალიზი, რაც მოცემულია რ. თოფჩიშვილის დასახელებულ ნაშრომში იმდენად დამაჯერებლადაა დასაბუთებული ის ნეგატიური და მიუღებელი მოსაზრებები, არამეცნიერული ცდები, რომ შეუძლებელია მას შეედავო. „ოსური ეთნოგრაფიული ენციკლოპედია“, ჩვენი აზრით, მიუღებელი, მაგნე წიგნია, რომელიც შეგნებულად თესავს შუღლსა და მტრობას ორ მოძმე ხალხს შორის.

რ. თოფჩიშვილის დაკვირვებით, ეს „ენციკლოპედია“ მოიცავს ოსთა ეთნოლოგიის ყველა სფეროს და ისეთ სა-

კითხებსაც, რომლებსაც ეთნოლოგიასთან საერთო არაფერი აქვს. მისი აზრით, „ენციკლოპედია“ უდავოდ ფართო და სერიოზულ განხილვას საჭიროებს, ცხადია, სერიოზული, მიუკერძოებელი ანალიზის საფუძველზე, მაგრამ რ. თოფჩიშვილი ეხება მხოლოდ ქართულ-ოსური ურთიერთობის მონაცემებს. საინტერესოა, რამდენად მისაღებია ამ „ენციკლოპედის“ ის სტატიები, რომლებშიც საერთაშორისო ისტორიულ-გეოგრაფიულ-ეთნოლოგიურ მოვლენებს ეხება. სიყალბე, სიცრუე, გამონაგონი, დაბალი მეცნიერული კვლევითი დონე ალბათ ამ შემთხვევაშიც ანალოგიური იქნება, როგორც ის საქართველოსთან მიმართებაშია.

ჩვენ გვსურს სპეციალურად შევთავაზოთ ჩვენს მკითხველს რ. თოფჩიშვილის აღნიშნული წიგნი, როგორც ღრმა მეცნიერული ანალიზის შესანიშნავი ნიმუში, უტყუარობა, ობიექტურობა, ლოგიკურობა, წყაროებისა და დოკუმენტების სრულყოფილი გამოყენება. აღნიშნული წიგნი უდავოდ დიდ როლს შეასრულებს ჭეშმარიტების შეცნობაში, ადამიანების გაცნობიერებასა და სიმართლის დადგენაში. დღეს ამგვარი რამ აუცილებლობას წარმოადგენს, რომ საკადრისი პასუხი გაეცეს სეპარატისტებს – ოკუპანტთა პარტნიორებს და ხელი შეეწყოს ჭეშმარიტ ოს ხალხს, კვლავ განამტკიცონ ქართველებთან მეზობლური ურთიერთობა და ყურად არ იღონ ათასი ტყუილი, გამონაგონი, ჭორი და ღვარძლი, ობიექტურად შეხედონ რეალობას და არა ვაი-მეცნიერთა სურვილების ემოციურ გამოსატყულებას აჰყვნენ.

სხვათა შორის, მისასალმებელია, რომ რ. თოფჩიშვილის წიგნში მოცემულია ძირითადი ტექსტის სრული რუსული თარგმანი და ინგლისური რეზიუმე, რაც ხელს შეუწყობს ოსური საზოგადოებისა და საერთაშორისო მეცნიერული აზრის სწორად ჩამოყალიბებას.

როგორც რ. თოფჩიშვილი აცხადებს თავისი შესანიშნავი მეცნიერული ნარკვევის ბოლოს, ჩვენც ისე გვინდა დავასრულოთ: „სიმართლე არასოდეს არ იკარგება!“.

ინფორმაცია

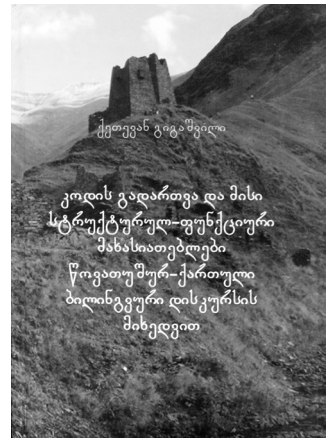
მცირე ენათა გამოცხადი

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში ძირითადი სახელმწიფო ენების გარდა, არის ე.წ. „მცირე ენები“, რომლებითაც ურთიერთობენ ადამიანთა ცალკეული ეთნოჯგუფები. ამ ენებზე ზრუნვა ერთ-ერთი გამოსატყულებაა ამ ქვეყნის ცივილიზაციის დონისა. ამ მხრივ არც საქართველოა გამონაკლისი. აქ ამგვარ „მცირე ენას“ წარმოადგენს, მაგალითად. წოვათუშური. აღსანიშნავია, რომ ის სავსებით ცოცხალი და განვითარებადი ენაა, რომელიც აქტიურად გამოიყენება. ამ ენის დაცვასა და ხელშეწყობაზე ზრუნვის მაგალითია ის გამოცემები, რომლებიც ამ ბოლო ხანებში გამოქვეყნდა. გვინდა ჩვენს მკითხველებს მივცეთ ამის შესახებ მოკლე ინფორმაცია და წარვუდგინოთ ეს გამოცემები.

სამეცნიერო პროექტის ბანსორცხელების შედეგი

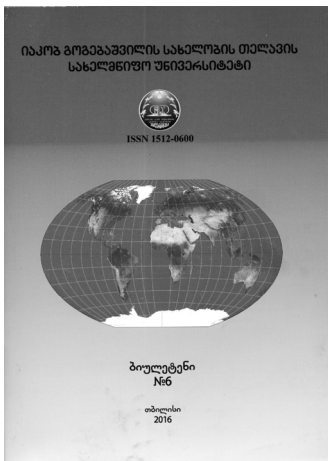
მიმდინარე წელს საზოგადოების ყურადღება მიიპყრო ერთმა საინტერესო და მნიშვნელოვანმა გამოცემამ. ეს გახლავთ ი. გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეგიდითა და შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით გამოქვეყნებული „ბიულეტენი - №6“, რომელიც დაბეჭდილია თბილისში გამომცემლობა „საარი“-ს მიერ და 40 გვერდს შეიცავს. მისი რედაქტორია პროფ. ქეთევან გიგაშვილი. დაბეჭდილია სულ ორი ავტორის მეცნიერული ნაშრომი. ერთია მაყვალა მიქელაძის სტატია „თანამედროვე წოვათუშური ენის ხატოვანი სიტყვა-თქმანი“, მეორე - ქეთევან გიგაშვილის „ფონეტიკური მახასიათებლები წოვათუშურ-ქართული ბილინგვური დისკურსის მიხედვით“. ნაწარმოებში უხვად ვხვდებით წყაროების გამოყენების ფაქტებს. გარდა ამისა, მათ დართული აქვს წყაროებისა და ლიტერატურის ბიბლიოგრაფიული დასახელებანი.

გვინდა, ჩვენს მკითხველებს წარვუდგინოთ ახალგამოცემული წიგნი: ქეთევან გიგაშვილი. კოდის გადართვა და მისი სტრუქტურულ-ფუნქციური მახასიათებლები წოვათუშურ-ქართული ბილინგვური დისკურსის მიხედვით. - თბ., გამომც. „საარი“, 2016. - 376გვ.; წიგნის რედაქტორია მიჩიგანის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (აშშ) პროფესორ-ემერიტუსი კაროლ მაიერს-სკოტონი; რეცენზენტები: მიჩიგანის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორ ემერიტუსი ანა ლესლი მილროი და ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფ. მაყვალა მიქელაძე. წიგნის სატიტულო გვერდი და საგამომცემლო მონაცემები ქართულთან ერთად შესრულებულია ინგლისურ ენაზე. ასევე ინგლისურად არის მოცემული ნაშრომის წინასიტყვაობა და რეზიუმე, დართული აქვს გამოყენებული ლიტერატურა როგორც ქართულ, ისე უცხოურ ენებზე, რომელთა რაოდენობა განსაკუთრებით შთამბეჭდავია - 267 ერთეული, აგრეთვე ინტერნეტწყაროები, რის გამოც ამ ნაწილს შეიძლება წიგნდართული ბიბლიოგრაფია ეწოდოს.

აღრეული კვლევის ლობიჰური გაბრძელება

ბიბლიოგრაფია ეწოდოს.

წარმოდგენილი ნაშრომი საკმაოდ რთული სტრუქტურისაა - გარდა წინასიტყვაობისა და რეზიუმესი, დაყოფილია შემადგენელ ნაწილებად განსახილველი თემების მიხედვით - პარაგრაფებად; წამდვარებული აქვს განმარტებები, რაც ითვალისწინებს ზოგიერთი საკითხის წინასწარ გარკვევასა და გაცნობიერებას.

წინასიტყვაობის თანახმად, „წინამდებარე მონოგრაფია ლოგიკური გაგრძელებაა სოციოლინგვისტიკის დარგში შესრულებული“ ავტორის კვლევისა, „რომელიც წოვათუშური ენის მატარებელ საზოგადოებას ეხება და რომლის შედეგებიც მონოგრაფიის სახით გამოქვეყნდა 2014 წელს“.

პოეტური თაიგული

წოვათუშური ენისადმი გულისხმიერი მიდგომის მწიგნულოვანი ნიმუშია იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეგიდითა და შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მხარდაჭერით გამოქვეყნებული „წოვათუშური ტექსტების მესამე ნაწილი“, რომელიც მთლიანად ეთმობა ალექსი მიქელაძის პოეტური შემოქმედებს კრებულს, რომლის სათაური დასახელებული წიგნის ყდაზეა წარმოდგენილი და პარალელურ ტიტულზეცაა მოცემული - „ხეო, ვაშლისა!..“, რომელშიც 100 ლექსია გაერთიანებული. გამოცემულია თბილისში 2015 წელს.

როგორც წიგნზე დართული საგამომცემლო ცნობებიდან ვიგებთ, ლექსები გამოსაცემად მოამზადეს არსენ ბერთლანმა და მაყვალა მიქელაძემ; რედაქტორია ქეთევან გიგაშვილი. ლექსები წარმოდგენილია როგორც წოვათუშურ, ისე პარალელურად ქართულ ენებზე. საგულისხმოა, რომ ლექსების ქართული თარგმანი ავტორისეულია.

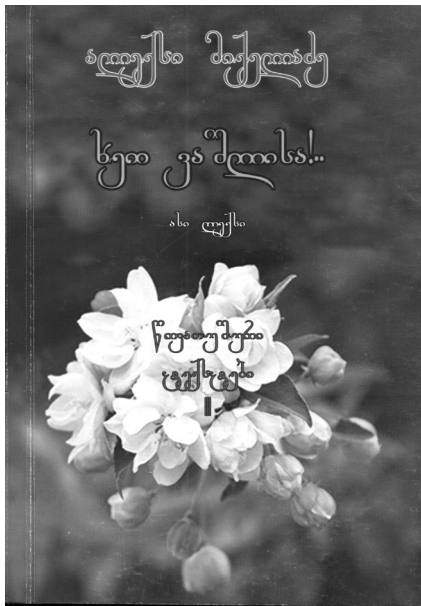
ეს შესანიშნავი კრებული, მასში გამომხეურებული პოეტური შემოქმედება

უჭკველად იმსახურებს სპეციალურ განხილვასა და შეფასებას, მაგრამ ამჯერად ჩვენი მიზანია მისი წარდგენა ფართო საზოგადოებისათვის და შეთავაზება პოეზიის მოყვარულებისათვის. მხოლოდ იმას ვიტყვით, რომ ალექსი მიქელაძის ლექსები გამოირჩევა თემატური მრავალფეროვნებით, პოეტური აღმაფრენით, მშვენიერი მეტაფორებით, სისადავით, უშუალობით, აქტუალობით. თითქმის ყველაფერს ვხვდებით აქ: განცდები სამშობლოზე, მშობლების მოგონება, ბუნება, მეგობრობა, ფიქრი ცხოვრების არსზე, წუხილი ნასახლარებზე, ზნეობა და მორალი, ადამიანური, ჰუმანური შეხედულებები, გულისტკივილი ადამიანური რესურსების კლებაზე... მთელი კრებული აღსავეს კეთილშობილებისა და თანადგომის განცდებით.

წიგნს წინ უძღვის ავტორის გულანთებული სიტყვები, თითქოს, გვიზიარებს თავის წუხილს, გვაცნობს თავის ჩანაფიქრს. როგორც ის ამბობს, „ეს მცირედი ამონათქვამია, ძახილის სახით გაცხოველებული ჩემი წინაპრის ხალხისათვის“.

ამას მოსდევს არსენ ბერთლანის წინასიტყვაობა კრებულზე მომუშავე ჯგუფის სახელით, აგრეთვე დანართი ტექსტისათვის, რომელიც წოვათუშური ენის ბგერითი სისტემის სირთულის გამო, ცხრილის სახით იძლევა ტრანსკრიფციითა ნიმუშებს. ამით ეს წიგნი სცილდება მხოლოდ პოეტური კრებულის დანიშნულების მქონე გამოცემას; აქვს დართული განმარტებითი ხასიათის შენიშვნები მეტი გარკვეულობისათვის; შედგება 264 გვერდისგან ილუსტრაციებით. წიგნი პოლიგრაფიულად მაღალ დონეზეა შესრულებული და ესთეტიკური გემოვნებითაა გაფორმებული.

დაინტერესებული მკითხველები უდავოდ ინტერესით გაეცნობიან ალექსი მიქელაძის პოეტურ კრებულს - „ხეო, ვაშლისა!..“

ნაშრომი „დედაენის“ შესახებ

გოგებაშვილის „დედა ენის“ პირველი გამოცემისთანავე (1876) ქართულ პერიოდულ გამოცემებში დაიბეჭდა სხვადასხვა ავტორთა წერილები, გამოსმაურებები, რეცენზიები. მათ შორის იყო კრიტიკული, არაპედაგოგიური შეფასებები წიგნისა. გამოსმაურებათა აბსოლუტური უმრავლესობა დადებითად აფასებდა „დედა-ენის“ როლსა და დანიშნულებას მშობლიური ენის სწავლებისა და ბავშვის გონებრივი განვითარების საქმეში. „დედა-ენისადმი“ ინტერესი არ შენელებულა ქართული პედაგოგიური აზროვნების ადრინდელ, თუ თანამედროვე ეტაპზედაც.

ახლახან გამომცემლობა „სვეტი“-მა გამოსცა მარინე კიკნაველიძე-პაპიძის ნაშრომი „იაკობ გოგებაშვილის „დედა ენის“ საიდუმლო. ნაშრომის ავტორი ორიგინალური ხერხებითა და მეთოდებით ხსნის „დედაენის“, როგორც სახელმძღვანელოს აგების გოგებაშვილისეულ პრინციპებს. აღნიშნავს, რომ „დედაენაში“ გამოყენებული ყოველი ასო-ნიშანი, სურათები, ფოლკლორული მასალები, ქართველ მწერალთა შემოქმედების ნიმუშები ლოგიკური თანმიმდევრობითაა წარმოდგენილი, რომ ისინი მარტივად, გარკვეული თანმიმდევრობით ხსნიან ბავსვის გონებას და ხელს უწყობენ მის ინტელექტუალურ ზრდას. ავტორი გააზრებულად, პედა-

გოგიური აღლოთი ხსნის „დედა ენაში“ წარმოდგენილ თითოეულ მასალას, ნახატს, ფოლკლორის თუ პოეზიის ნიმუშებს და აკეთებს ლოგიკურ დასკვნებს, მეცნიერულად ხსნის თითოეული ამ დეტალის ადგილს და დანიშნულებას. ავტორი ასევე გონივრულად იყენებს ს. დოდაშვილის, მ. მამარდაშვილის, შ. რუსთაველის, ი. ჭავჭავაძისა და სხვა ქართველ ავტორთა ბრძნულ გამონათქვამებსა და მოსაზრებებს ეროვნული ცნობიერების შესახებ, რითაც ორიგინალურად ხსნის ი. გოგებაშვილის, როგორც დიდი პედაგოგისა და მოღვაწის შეხედულებებს მოზარდი თაობის პატრიოტული სულისკვეთებით აღზრდის საქმეში. ავტორი საგანგებოდ ჩერდება

ნ. ფიროსმანაშვილის ნახატებზე და თავისებური გააზრებით ხსნის მათი აღქმის მნიშვნელობას შესასწავლი მასალის ათვისებაში. მ. კიკნაველიძის ნაშრომი მხატვრულ-ფილოსოფიურ ასპექტში მიმოიხილავს „დედაენის“ სტრუქტურას, მარჯვედ იყენებს ქართული ენის შინაგანი ბუნების დეტალებს და მის პრაქტიკულ ღირებულებას მშობლიური ენის შესწავლის საქმეში.

ნაშრომი თავისი შინაარსითა და ანალიზით, ვფიქრობთ, თავის ადგილს დაიკავებს - გოგებაშვილის პედაგოგიური მემკვიდრეობის შესწავლის საქმეში.

ნაშრომი თავისი შინაარსითა და ანალიზით, ვფიქრობთ, თავის ადგილს დაიკავებს - გოგებაშვილის პედაგოგიური მემკვიდრეობის შესწავლის საქმეში.

„ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემათა ილუსტრირებული ბიბლიოგრაფიის პრეზენტაცია

6 მაისს საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის საკონფერენციო დარბაზში „ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემათა ილუსტრირებული ბიბლიოგრაფიის (1712-2015 წწ.) მეორე შევსებული და შესწორებული გამოცემის პრეზენტაცია გაიმართა. გამოცემა „სეზანის“ საგამომცემლო ჯგუფის მიერ თბილისის მერიის კულტურული ღონისძიებების ცენტრის მხარდაჭერით გამოიცა.

პირველი გამოცემა ამავე საგამომცემლო ჯგუფის მიერ 2009 წელს დაიბეჭდა.

პროექტის იდეის ავტორია მანანა კარტოხია, ხელმძღვანელი - ლევან თაქთაქიშვილი, მთავარი რედაქტორი - ელზა ნაბახტველი. შეადგინეს მამუკა ჩხეიძემ და ლევან თაქთაქიშვილმა. დიზაინერ-დამკაბადონებელი - მაკა ცომაია.

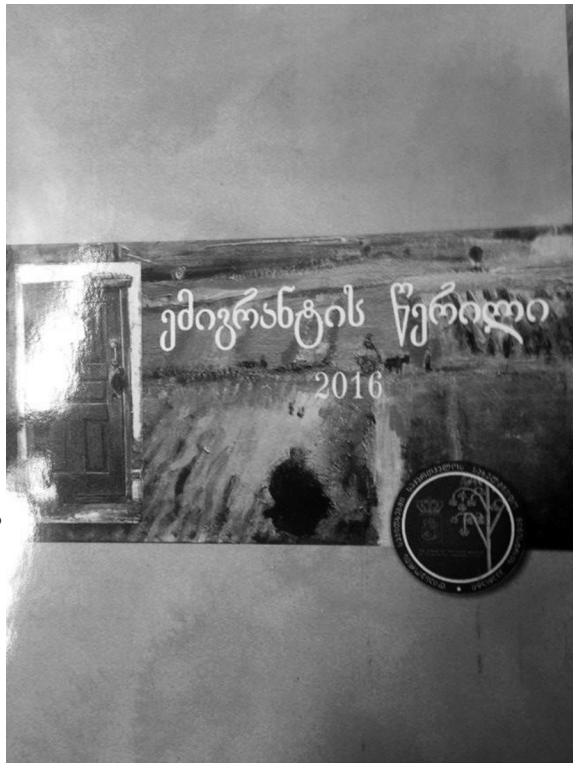
გამომცემლები „ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემათა ილუსტრირებული ბიბლიოგრაფიის მნიშვნელობას ასე აფასებენ: „რუსთაველის საიუბილეო წელს ახალი კატალოგის გამოცემა ლოგიკური და მისასაღმებელი მოვლენაა. როგორც აღმოჩნდა, 2009 წლამდე ჩვენთვის ცნობილ 383 სხვადასხვა გამოცემას მომდევნო შვიდი წლის განმავლობაში 120 ახალი გამოცემა დაემატა, მათ შორის 50 ქართულ ენაზე. ბიბლიოგრაფიული გამოცემები ხელს უწყობს მკვლევრებს მათთვის სასურველი გამოცემების მოძიებაში. ეს ბიბლიოგრაფია კი რუსთაველოლოგიური პრობლემატიკის აქტუალიზებასაც ემსახურე-

ბა. საძიებელი-კატალოგი არაერთ საგულისხმო მონაცემს უყრის თავს და განსჯასა და შეფასებას მოითხოვს. რუსთაველოლოგებსა და ყველა დაინტერესებულ პირს შესაძლებლობა ეძლევათ, ამ გამოცემით მოიძიონ და ერთმანეთს შეადარონ „ვეფხისტყაოსნის“ როგორც სამამულო, ისე უცხოური გამოცემები, გაარკვიონ, თუ რამდენად ხარისხიანია თარგმანები და ვინ არიან ამა თუ იმ ენაზე პოემის ხელმეორედ ამმეტყველებელი, მოძებნონ ილუსტრაციები. დროა, ვიზრუნოთ იმ ჩავარდნებზეც, რაც „ვეფხისტყაოსნის“ უცხოურ ენებზე თარგმნის მხრივ შეინიშნება; მაგალითად, „ვეფხისტყაოსანი“ არ თარგმნილა ბერძნულ, ინდურ, შვედურ, პორტუგალიურ, ვიეტნამურ, ინგუშურ ენებზე. „ვეფხისტყაოსნის“ ბიბლიოგრაფიის ბეჭდვის პროცესს დაემთხვა სასიხარულო ცნობა: სამხრეთ კორეაში, სეულში დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსნის“ პირველი კორეული თარგმანი, ანუ ეს საძიებელიც უკვე აღარ არის სრულყოფილი. ამდენად, რუსთაველის უკვდავი ქმნილების სიცოცხლე გრძელდება და პოემის გავრცელების არეალი იზრდება, ამიტომ მომავალში „ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემათა ბიბლიოგრაფიის შევსება და ხელახლა დასტამბვა აუცილებელი გახდება. რუსთაველი ხომ საუკუნეზე მეტია, რაც ქართული პოლიგრაფიის ორბიტიდან გავიდა და ათასობით ცალი იბეჭდება მსოფლიო სასტამბო ხელოვნების ნიმუშად.

მანია მიჩაბაძე

„ემიგრანტის წერილი-2016“

კრებული „ემიგრანტის წერილი-2016“ ამ სახელწოდებით ჩატარებული ლიტერატურული კონკურსის ლოგიკური დასრულებული შედეგია. მასში შევიდა კონკურსში გამარჯვებული ავტორების პროზაული და პოეტური ნაწარმოებები. ლიტერატურული კონკურსი „ემიგრანტის წერილი“ მეორედ ჩატარდა (პირველი იყო 2014-ში) და მასში მონაწილეობის მსურველთა რიცხვმა არა თუ მოიკლო, მოიმატა კიდევ და ეს გასაგებიცაა - არ კლებულობს სამშობლოდან გახიზნული ქართველების რიცხვი. ეს კრებული ჩვენი სამშობლოს მიძიმეცხოვრების ანარეკლია და ამავე დროს, ეს კრებული ჩვენი სამშობლოს მიძიმეცხოვრებასთან შეჭიდებული ქართველების სულის სიძლიერისა და სუ-

ლის სილამაზის ანარეკლიცაა - კენესაა, ქვითინია და თან, გამარჯვების ყიჟინაც გესმის თითქოს, ჯიბრში ჩამდგარ ბედთან გამარჯვების ყიჟინა.

პროექტის ავტორმა და წიგნის რედაქტორმა, რუსუდან გოგბერაშვილმა, 20 წელზე მეტი გაატარა ემიგრაციაში და საკუთარ თავზე გამოსცადა სამშობლოსა და ოჯახურ გარემოს მოცილებული ადამიანის მდგომარეობა. პროფესიით პედაგოგ, ინტელექტუალი ქალბატონისთვის პოეზია

იყო ერთგვარი შვებაც და გამხნევებაც. ალბათ ამიტომ იყო, რომ საბერძნეთის ქალაქ თესალონიკში მან შექმნა „ქართული სალონი“, სადაც „სულის მოსათქმელად“ თავს იყრიდნენ ქართველი ემიგრანტები. სწორედ „ქართული სალონისა“ და არასამთავრობო ორგანიზაცია „ქართველ ემიგრანტთა საერთაშორისო გაერთიანების“ ურთიერთთანამშრომლობით

ჩატარდა ეს კონკურსი. კრებული გამოცემულია დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის უშუალო მხარდაჭერითა და დაფინანსებით.

კონკურსის მონაწილეები მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში ცხოვრობენ და შრომობენ. მათი მონაწილეობით ამ პროექტში, თითქოს ერთ წრედ შეიკრა და გამთ-

ლიანდა მთელი მსოფლიო. ნაცნობი გრძნობები, ნაცნობი ტკივილები, სამშობლოსთან ყოველი შეხებით გამოწვეული სიხარულის ნაცნობი განცდა და მოლოდინი...მოლოდინი, რომ ყველაფერი მალე კარგად იქნება! უკეთესი ცხოვრების მოლოდინში კი შრომობენ ჩვენი თანამემამულეები მუხლჩაუხრელად და ცდილობენ საკუთარი ლამაზი სამშობლო გააცნონ თავიანთ „კირიებს“ („ქალბატონი“ ბერძნულად).

გამოხმაურება

მახალ სოცოლაშვილი

ემიგრანტის ერთი ლექსი

მეუძღვებელია ამ ლექსის უემოციოდ წაკითხვა, დიდ სევდას ატარებს ის. თითოეულ სიტყვაში სამშობლოსადმი უდიდესი სიყვარული და მონატრება იგრძნობა. ავტორს უნდა, რომ ყველას ხმამაღლა მოუყვეს თავისი ქვეყნის შესახებ. გადმოგვცემს საქართველოს სილამაზეს და ქართველი ერის ღირსებებს, ეამაყება, რომ ამ ქვეყანას ახლოდან იცნობს და უფრო მეტიც, მისი შვილია. ლექსი მისი გულის გულიდან ამოძახილია. ოცნებობს იმ დროზე, როცა კვლავ დაბრუნდება სამშობლოში და მუხლს მოიყრის უძველეს ტაძრებში ხატების წინ. მზეც უყვარს აქაური.

თითოეული ემიგრანტისთვის, სამშობლოს მონატრებაზე არანაკლები, ოჯახის მონატრებაა. ავტორი ამასაც ვერ უფლის გვერდს, მათ ტკივილს იქაც განიცდის, დედის მუხლები მა-

საც სტიკია.

ბევრის სათქმელი ერთი ლექსით თქვა ავტორმა, ამ სათქმელის მიღმა მთელი მისი წარსულია.

...და ჩანთა.. ეს ის საკრალური ნივთია მისთვის, რომელიც სამშობლოს სურნელს ჯერ კიდევ ატარებს. ალბათ როგორი ძვირფასია და როგორ უფრთხილდება მას?!

ავტორს, ისევე როგორც ყველა ემიგრანტს, ვუსურვებ ძალიან მაღე დაბრუნებულიყოს სამშობლოში.

კრებულმა „ემიგრანტის წერილი-2016“ საზოგადოების დიდი ინტერესი გამოიწვია. თითქოს კარგად გვესმის ემიგრანტთა გასაჭირისა, მაგრამ ასე მხატვრულად გადმოცემულმა ამბებმა თუ განცდებმა კიდევ უფრო საცნაური გახადა ჩვენი თანამემამულეების სულიერი ტკივილი. გთავაზობთ ერთ-ერთ ლექსს.

ნანა გოგოლაური ფრაუ მარტა

ჰო, ფრაუ მარტა, გსურთ, მოგიყვეთ ერთი ამბავი?!
 ოღონდ ნამდვილი...როგორც სუნთქვა, ისე მართალი.
 არის ქვეყანა...მასზე მითებს დღესაც ჰყვებიან-
 იცით?! - იქ თოვლიც უჩვეულოდ იისფერია.
 ცა ფირუხია და ხმელეთი - ფერი ზურმუხტის,
 ერი პურადი და გულადი, ლადი, გულუხვი...
 და სიყვარული, სიყვარული როგორ იციან?
 -სიტყვა სიტყვაა, ერთგულება თითქოს ფიცია.
 ჰო, ფრაუ მარტა, ამ ქვეყანას მე ახლოს ვიცნობ.
 როცა ვიამბობთ, ოცნებებით იქა ვარ თითქოს.
 არა, რას ამბობთ, სიმართლეა, განა ზღაპარი?!
 მხოლოდ მადროვეთ, შეგისწორეთ მხრებთან საბანი...
 და თქვენ რომ გიყვართ „მზე შინაო“, ჩემი სიმღერა -
 იმ ქვეყანაში, მზე მაისში თაფლად იღვრება.
 თქვენ უნდა ნახოთ, რა ნაზია ღურჯი აპრილი...
 ან ვაზი, ვაზი მსხმოიარე, დალაღდაყრილი.
 გრემი, იყალთო, ნიკორწმინდა, სვეტიცხოველი...
 ოო, მის ხატებთან მუხლის მოყრას რარიგ მოველი.
 არა, რა ცრემლი?! თვალში მტვერი მომხვდა ნამცეცა.
 იცით, ქორწილში, ენკენისთვეს, იცით, რა მეცვა?...
 და ტყუპი ბიჭი, მერე გოგო, სამი ნუგეში...
 ოჰ, მონატრების ცრემლს ვერ ვმაღავ თვალის უპეში.
 თქვენ არ ინადვლოთ, ფრაუ მარტა, გედგებით მცველად.
 (ნეტავ, მუხლები ისევ სტიკია ჩემს მოხუც დედას?)..
 არა, რა მითი?! სიმართლეა, ასეა, მართლა...
 იმ ქვეყნის სურნელს კვლავ ინახავს ეს ძველი ჩანთა.
 ილიმით ვხედავ, გეთანხმებით, მე გამიმართლა -
 ჰო, იმ ლამაზი ქვეყნიდან ვარ,
 ჰო, ფრაუ მარტა!..

კორესპონდენციები

მელაი მოსიანა

თბილისის 42-ე საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკის გამგე

ახალი ტექნოლოგიები ჩვენი სკოლის ბიბლიოთეკაში

თბილისის აკადემიკოს ილია ვეკუას სახელობის ფიზიკა-მათემატიკის №42 საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკას დიდი ხნის ისტორია აქვს. დაარსების პირველივე წლებში, მასთან არსებობდა საბიბლიოთეკო სასწავლებელი, რომლის ბაზაზე არსებული ბიბლიოთეკიდან დღესაც გვაქვს შემორჩენილი რარიტეტული წიგნების ფონდი, რომელიც ჩვენი ბიბლიოთეკის მეტად საინტერესო ნაწილია.

ბიბლიოთეკა მუდმივი განახლების პროცესშია. მიმდინარე სასწავლო წელს იგი გარემონტდა, რაც ერთ-ერთი დადებითი ფაქტორი გახდა მოსწავლეთა ბიბლიოთეკით დაინტერესებისა.

შექმნილმა გარემოებებმა დღის წესრიგში დააყენა საბიბლიოთეკო საქმიანობაში ახალი ტექნოლოგიების შემოტანის აუცილებლობა, რისთვისაც სკოლამ შეიძინა საბიბლიოთეკო პროგრამა „ოპენბი-

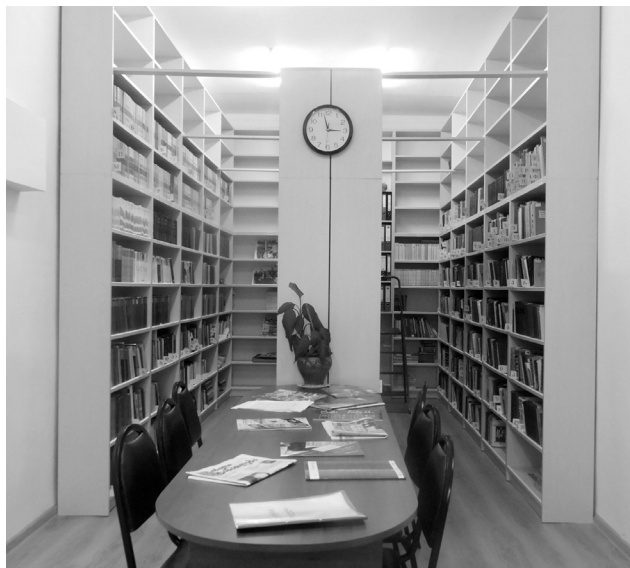
საქმიანობების უკეთ წარმართვის მიზნით, საჭირო გახდა საინვენტარო წიგნის ელექტრონული ვერსიის შექმნა, რამაც ძალიან მარტივად გადაგვაწყვეტინა ბევრი პრობლემა. მთელი ფონდი დალაგდა განყოფილებებად და დარგებად და გადატანილ იქნა ცალ-ცალკე Sheet-ებში, ამით შესაძლებელი გახდა იმის განსაზღვრა, თუ რომელ განყოფილებაში, რომელ დარგში რა და რამდენი წიგნი გვაქვს.

გაკეთდა ჯამობრივი აღრიცხვის ჟურნალის სამივე ნაწილის ელექტრონული ვერსია. რამაც თავიდან აგვაცილა მექანიკური შეცდომები ფონდის რიცხობრივ მონაცემებზე მუშაობის დროს.

ამ ჟურნალის ელექტრონული ვერსიის შექმნამ, შესაძლებლობა მოგვცა, შეგვესწორებინა წინა წლების მიღება-ჩაბარების აქტების დანართებში დაშვებული მექანიკური შეცდომები. ამ მიზნით, დირექტორის ბრძანების საფუძველზე, შეიქმნა კომისია, რომელმაც გადაამოწმა ეს ხარვეზები და შედგა ახალი შესწორებული დანართები, რომელიც წარედგინა ბუღალტერს.

ჯამობრივი აღრიცხვის ჟურნალის ფოლდერში არის აგრეთვე, წლების განმავლობაში ბიბლიოთეკაში შემოსული და გარიცხული წიგნების აქტების ყველა დანართი, განთავსებული ცალ-ცალკე შპეეტ-ში, რომლითაც შესაძლებელი ხდება ნებისმიერი წლის, ნებისმიერი აქტის დანართის მოძიება.

ინტერნეტის ხშირი გათიშვის გამო, ჩვენთვის უფრო მოსახერხებელი გახდა მოსწავლეთა მიერ წიგნების გატანა-ჩაბარების აღრიცხვიანობის წარმოება ელექტრონულად Excel-ის ფაილში, რომელიც აგრეთვე საშუალებას იძლევა, სწრაფად დაახარისხოს მოთხოვნადი წიგნების, აქტიური მკითხველების და დაგვინებული წიგნების სიები.

ლიო“, გააკეთდა ელექტრონული კატალოგი. დღეს მოსწავლეებს სახლიდანაც შეუძლიათ დაათვალიერონ და მოინიშნონ მათთვის სასურველი წიგნი.

მოსწავლეთა სწრაფად და ხარისხიანად მომსახურებისა და სხვა საბიბლიოთეკო

მოსწავლეთა და პედაგოგებისათვის ინფორმაციის სწრაფად მიწოდების მიზნით, გაკეთდა ბიბლიოთეკაში არსებული 29 სერიული გამოცემის ტომების და მათი სარჩევების ელექტრონული ვერსიები. აგრეთვე, ყველა მეთოდური ჟურნალ-გაზეთის, ძველი სახელმძღვანელოების და ბროშურების ჩამონათვალითა ელექტრონული ვერსიები.

ბიბლიოთეკაში გადაირჩა წლების განმავლობაში პედაგოგების მიერ მოწოდებული მოსწავლეთა საინტერესო საპრეზენტაციო ნაშრომები, რომლებიც საგნების მიხედვით ჩალაგდა ბაინდერებში, თავისი სარჩევის ელექტრონული ვერსიით და ამით შეიქმნა კიდევ ერთი საინტერესო საინფორმაციო წყარო.

ბიბლიოთეკაში პრეზენტაციებისა და სხვადასხვა ღონისძიებებისათვის ძალიან მოთხოვნადია ჟურნალები „ისტორიანი“ და „National Geographic“, ამიტომ სასურველი ინფორმაციის სწრაფად მოძიების მიზნით, გაკეთდა ამ ჟურნალების სარჩევების ელექტრონული ვერსიებიც, რომელშიც არა მარტო თემატიკის, არამედ რუბრიკების მიხედვითაც შეიძლება ინფორმაციის მიღება.

ჩვენი ბიბლიოთეკის ფაილში ელექტრონულად გვაქვს ყველა ის მასალა, რაზეც გვიმუშავია წლების განმავლობაში: ანგარიშები, განცხადებები, კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურის სიები კლასებისა და საგნების მიხედვით, ბრძანებები, კვლევის შედეგები წლების მიხედვით, აქტები, ოქმები, ჩვენი ბიბლიოთეკის პრეზენ-

ტაციები, ბიბლიოთეკის ფოტო-მატიანე, სტაჟიორებთან მუშაობის გამოცდილება, ხელშეკრულებები, პროექტები და სხვ.

ამჟამად, სკოლის ბიბლიოთეკაში 4200-მდე წიგნია. ძირითადად ამ წიგნების უმრავლესობა ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნისაა, რაც აშკარად დაბლა სწევს მოსწავლეთა ბიბლიოთეკით სარგებლობის აქტივობას. ბავშვებს ძალიან მოსწონთ ახალი, სუფთა წიგნები, რასაც ხშირად სიტყვიერადაც გამოხატავენ. გამოიკვეთა, რომ ესთეტიკურ მხარეს დიდი მნიშვნელობა აქვს.

მოსწავლეთა წიგნით დაინტერესებისა და მათი კითხვაში ჩაბმის მიზნით, სკოლის ბიბლიოთეკის მიერ, უკვე 5 წელია ტარდება კვლევები, რომლის შედეგადაც ვლინდება:

1. ბიბლიოთეკაში გაწვევრიანებულ მოსწავლეთა აღრიცხვა კლასების მიხედვით და კლასების რეიტინგი აქტიური მკითხველების მიხედვით;
2. აქტიურ მკითხველთა საერთო რაოდენობა კლასების მიხედვით;
3. აქტიურ მკითხველთა მიერ წაკითხული წიგნების საერთო რაოდენობა;
4. მოსწავლეთა დაინტერესების სფეროები;
5. მკითხველთა ბიბლიოთეკით სარგებლობის აღრიცხვა თვეების მიხედვით.

და ბოლოს, ხდება აქტიური მკითხველების დაჯილდოება სიგელებით და ფასიანი საჩუქრებით; გამოვლინდება აქტიურ მკითხველთა ჯგუფი.

ყოველი სემესტრის ბოლოს, კვლევების შედეგები, ცხრილებისა და გრაფიკების სახით, განთავსდება საინფორმაციო დაფაზე. ყოველი კვლევის შემდეგ კი ტარდება გასული წლების კვლევების შედარებითი ანალიზი, სადაც აშკარად იკვეთება, რომ კითხვადობამ იმატა, მას შემდეგ, რაც ბიბლიოთეკას შეემატა ბევრი ახალი წიგნი, მხედველობაში გვაქვს მსოფლიოს კლასიკოსთა ლიტერატურის სერიები: „50 და 49 წიგნი, რომელიც უნდა წაიკითხო, სანამ ცოცხალი ხარ“; აგატა კრისტის ტომები; საკითხავი ყმაწვილთათვის (მრავალტომეული); ჟურნალი „ისტორიანი“; „ჩემი სამყარო“; მეთოდური ლიტერატურა პედაგოგებისთვის; ლექსიკონები და სხ.

ლინ მინსკი
ქოთხან ახაიძე

ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიებები

№ 129 სკოლა მდებარეობს გლდან-ნი-ნაძალადევის რაიონის სამღერეთის ქ. №9-ში. ეს სკოლა დაარსდა 1965 წელს და შარშან მას 50 წელი შეუსრულდა. ნახევარი საუკუნის მანძილზე სკოლას ხელმძღვანელობდნენ განათლების დარგის დედაწამოსილი და დამსახურებული პიროვნებები: ალექსანდრე შარაშიძე, გიორგი ზაქარეიშვილი, პავლე ხატიძე, მიხეილ სანიკიძე, თეიმურაზ ანდღულაძე, ია ასლამაზიშვილი და სხვები, ხოლო ამჟამად სკოლას ხელმძღვანელობს მაია აღვსებაძე.

ნახევარი საუკუნის მანძილზე სკოლაში მოღვაწეობდნენ დედაწამოსილი პედაგოგები. მათ შორის, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ელენე თეთრაძე-ორგზის “სახალხო განათლების წარჩინებული,” მრავალი საპატიო და მადლობის სიგელების მფლობელი, რომლის მიერ ჩატარებული ღია გაკვეთილები დღესაც სამაგალითოდ ითვლება და ამ დამსახურებულმა პედაგოგმა პედაგოგიური მოღვაწეობის 58 წლის მანძილზე 50 წელი № 129 სკოლაში გაატარა.

დღესაც ბევრი ჰყავს სკოლას წარმატებული მასწავლებელი, გამორჩეულია 2010-2011 სასწავლო წლის ერთ-ერთი სერთიფიცირებული მასწავლებლის მაია ჩხიკვიშვილის დამსახურება პროექტ „სასკოლო პარტნიორობაში“ გამარჯვება.

სკოლის კონკურსში „საუკეთესო მასწავლებელი - 2009“ წელს გამარჯვებული გახდა ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ნინო ხუციშვილი, 2010 წელს - მუსიკის მასწავლებელი შორენა ბულაღაური; წლის საუკეთესო მოსწავლე 2009 წელს გახდა მე-11 კლასელი თამარ მამადაშვილი, რომელმაც 15 წლის ასაკში გამოუშვა ლექსების კრებული და მეცნიერებისა და განათლების სამინისტროს მიერ გამოცხადებულ კონკურსში „ვერთ თავისუფალ თემას“ გამარჯვებისათვის 2 კვირით გაიგზავნა დიდ ბრიტანეთში სასწავლებლად. 2010 წელს წლის საუკეთესო მოსწავლე გახდა მე-12 კლასელი მარიამ კვერდველიძე, რომელმაც ეროვნულ გამოცდებზე 100% გრანტი მოიპოვა.

სკოლამ თავისი არსებობის მანძილზე უა-

მრავი მოსწავლე აღზარდა, რომლებიც მომავალში ცნობილ პიროვნებებად მოგვევლინენ, ესენი არიან: პარლამენტარები - შოთა მაღალაშვილი, მერაბ სამადაშვილი, სამების ეკლესიის პროექტის ავტორი არჩილ მინდიაშვილი, პროფესორები: ქეთევან და თამარ ბარამიძეები, სხვადასხვა სფეროში მოღვაწე ხელმძღვანელი მუშაკები, მათ შორის - გიორგი ზარდიაშვილი, რომელმაც 2004-2005 წლებში გაიმარჯვა კონკურსში და მოიპოვა ა.შ.შ.-ში ერთწლიანი სწავლის უფლება.

აღსანიშნავია, რომ სკოლამ წინ გაუსწრო განათლების რეფორმას იმ თვალსაზრისით, რომ ერთ-ერთმა პირველმა განახორციელა ინკლუზიური სწავლება შეზღუდული ფიზიკური შესაძლებლობების მქონე პირთათვის.

2006 წელს სკოლამ ერთ-ერთმა პირველმა ჯილდოდ მიიღო 15 პერსონალური კომპიუტერი, პროგრამა „ირმის ნახტომში“ გამარჯვებისათვის. აგრეთვე 2008-2009 წლებში მასწავლებელთა ზამთრისა და ზაფხულის კონფერენციებში გამარჯვებისათვის. 2007 წელს ფონდ „ღია საზოგადოება საქართველოს“ მიერ გამოცხადებულ კონკურსში “სასკოლო პარტნიორობაში” 3300 დოლარის გრანტის მოპოვებისათვის სკოლა დაჯილდოვდა ლეპტოპით. ჩამოთვლილ კონკურსებში გამარჯვებული მასწავლებლები დაჯილდოვდნენ სიგელებითა და ფულადი პრემიებით.

მრავალ საქველმოქმედო აქციათა შორის სკოლამ დევნილ მოსწავლეთა დასახმარებლად განახორციელა პროექტი მათთვის წიგნებისა და ტანსაცმლის შესაძენად.

დღეისათვის № 129 სკოლის კონტინგენტი 760 მოსწავლეს შეადგენს. ეს რაოდენობა ზრდადია და სკოლა გამოირჩევა თავისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით, ტრადიციების აქტიური მიმდევარი ახალგაზრდა კოლექტივით, რომელთა საშუალო ასაკი შეადგენს 38 წელს. სკოლა ერთ-ერთი მოწინავეა არა მარტო გლდან-ნი-ნაძალადევის რაიონში, არამედ დედაქალაქშიც, რადგან ყოველწლიურად სკოლის კურსდამთავრებულები ეროვნულ გამოცდებზე აჩვენებენ მაღალ შედეგებს. საშუალოდ მოსწავლეთა რაოდენობის 43% სწავლობს სახელმწიფო დაფინანსებით. ეს

მაჩვენებელი ყოველწლიურად იზრდება. სკოლაში ოქროსა და ვერცხლის მედალოსნებმა მოიპოვეს 30-100%-მდე სახელმწიფო დაფინანსება უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლის გასაგრძელებლად.

აღნიშნულ სკოლასთან № 42 ბიბლიოთეკას მჭიდრო და ნაყოფიერი ურთიერთობა გვაკავშირებს, რაც არა მარტო მოსწავლეების მკითხველური ინტერესების დაკმაყოფილებასთანაა დაკავშირებული, არამედ დაწეებითი კლასების ღონისძიებების მუდმივი დამსწრეები ვართ, რადგან მათი პედაგოგები ღია მაისურაძე და ია ღლონტი ჩვენი ბიბლიოთეკის აქტიური მკითხველები არაიან მოსწავლეებთან ერთად.

2015-2016 სასწავლო წელს 4ა კლასის გამომწვევაზე (კლასის ხელმძღვანელი ღია მაისურაძე) ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაზე მოსწავლეებმა ქართული ზღაპრის „მუჭანახევარას“ მოტივებზე შექმნილი სპექტაკლი „ჭკვა უხმარ არს ბრევეთათვის, ჭკვა ცოდნით მოიხმარების“ წარმოადგინეს. მოსწავლეებმა კარგად გააცნობიერეს ზღაპრის ფაბულა და იდეა. სამწუხაროდ, დღევანდელ ყოფაში ეს თემა განსაკუთრებით აქტუალურია და პატარებმა გაითავისეს ზღაპრის დედააზრი, კარგად შეძლეს გარდასახვა და თითოეულმა მოსწავლემ თავისი როლი, ადამიანის მრავალეობა გაიაზრა და მხატვრულად მაღალ დონეზე შეასრულა.

უცილობელია, აღნიშნოს მოსწავლეების: გიორგი კუპრაძის - „მუჭანახევარა“, ლუკა აღიმბარაშვილის, ელენე გოგოლაძის, მარიამ ფოფხაძის, მარი ექიზაშვილის, გენო ტორონჯაძის, გიორგი ქართველიშვილის, სალო პაპიტაშვილის, ირაკლი ჯაღაბაძის, ლუკა სამხარაძის, მერაბ მერაბიშვილის, გიორგი თეთრაძისა და ამ კლასის ყველა მოსწავლის აქტიური მონაწილეობა აღნიშნულ სპექტაკლში.

ამ სკოლის 4ბ კლასში სიით 24 მოსწავლე

ორიცხება, მიმდინარე სასწავლო წლის 20 მაისს კლასმა ჩაატარა ღონისძიება: „ქართველებად გავჩნდით და ქართველებად დავრჩებით“!

სცენარი დაწერა კლასის ხელმძღვანელმა ია ღლონტმა, მუსიკალურად გააფორმა მუსიკის პედაგოგმა ქეთევან ჩხაიძემ. პატრიოტული ღონისძიების მიზანი იყო, მოსწავლეები გაცნობოდნენ ქართველ გმირებს, მათ გმირულ საქმიანობას, თავდადებასა და სამშობლოსთვის თავგანწირულ ბრძოლას; ყოველ მათგანს გაეთავისებინა, თუ რა არის სამშობლოს სიყვარული, რანი ვიყავით ქართველები, რანი ვართ დღეს და რანი ვიქნებით ხვალ... ბახტრიონის ომის გმირები გაცოცხლდნენ სცენაზე. ბავშვებმა მთელი გულით შეიყვარეს თითოეული გმირი და თავისებურად, თავიანთი ინტერპრეტაციით წარმოადგინეს ისინი.

ღონისძიებაში აქტიურად მონაწილეობდნენ: ნიკა მელაძე-ბაში-აჩუკის როლის შემსრულებელი, მიხეილ ჩორგოლიანი - აბდუ - შაჰილი, ბელა ლეჟავა-პირიმზისა, მარიამ ნაბიჯაშვილი - მეღანო, დემნა აფაქიძე - თავადი ჩოლოყაშვილი, გმირი თუში მხედრები: ილია ჩხაიძე, ნიკა მარაქველიძე, რატი ასლამაზაშვილი, დაჩი გიორგობიანი, ლუკა გურგენაძე, გიორგი ქენქაძე და სხვები.

ეს დაუვიწყარი დღე დიდხანს დარჩება 4ბ კლასის მოსწავლეთა გულებში.

ღონისძიებას სიხარულთან და სიამაყესთან ერთად, თან ახლდა კლასის ხელმძღვანელისა და მოსწავლეების გაცილების თბილი და სევდიანი ნოტები, რადგან მათი თანამშრომლობა ოთხ წელიწადს ითვლის და სხვა მასწავლებლებისაგან განსხვავებით, ეს ურთიერთობა ყოველდღიურია. მაგრამ მომავლის იმედი და ახალი თაობის აღზრდა, რომლის ესტაფეტას გადაცემა ტრადიციადაა ქცეული № 129 საჯარო სკოლაში, დიდ იმედებს უსახავს მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს.

ახლა ანიხაბაშვილი

შეხვედრა პროფესორ იური სიხარულიძესთან საპატრიარქოს ბიბლიოთეკაში

5 მაისს 27 მაისს, საპატრიარქოს ბიბლიოთეკაში ცნობილი მეცნიერისა და ჟურნალისტის იური სიხარულიძისადმი მიძღვნილ საიუბილეო საღამოს უმასპინძლა. მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორს, ისტორიკოსს, ფოლკლორისტს, ეთნოგრაფსა და

საქართველოს სისტემური ტოპონიმური კვლევის ერთ-ერთ პიონერს იური სიხარულიძეს 24 მაისს, დაბადებიდან 90 წელი შეუსრულდა.

საღამოზე მოწვეულმა სტუმრებმა მეცნიერს საიუბილეო თარიღი მიულოცეს, ასევე ისაუბრეს მისი დამსახურების შესახებ. ღონისძიებას იური სიხარულიძესთან ერთად მისი ოჯახის წევრები, მეგობრები და სხვა მოწვეული სტუმრები ესწრებოდნენ. საღამო თბილისის მთავარი ბიბლიოთეკის ლიტერატურული საღამოს „საგულისონის“ ინიციატივით ჩატარდა.

საპატრიარქოს ტელევიზიის „ერთსულოვნების“ ჟურნალისტთან მიცემულ ინტერვიუში ბატონმა იურიმ განაცხადა: - „დღეს ჩემი ცხოვრების დიდი დღეა, 90 წელი შემისრულდა 24 მაისს, ეს 90 წელი მე ბავშვობიდან მოვახმარე საქართველოს ისტორიის შესწავლას, პატარა ბავშვობიდან, ეტყობა, ვიყავი მიდრეკილი, თუ არ ხარ მიდრეკილი, არაფერი არ გამოვა ისე, შვილო, მე დავიბადე 1926 წელს. მწყინს, რომ 26-ში დავიბადე, უფრო ადრე მინდოდა დავბადებულიყავი. იმიტომ რომ, ადრე უფრო დიდი ისტორია იყო... არა?! ჰოდა მე აღტაცებული ვარ იმით, რომ ქართველებმა იმხელა იღვაწეს თავის დროზე, რომ ქართველმა კაცმა კარლო ჩხეიძემ დააპატიმ-

რა რუსეთის იმპერატორი, ჰოდა თქვენ მოერევიოთ ამას?! იმპერიას მოერევა ჭკუა, თვარა... ჩვენ საჭიდაოდ არ გვცალია, თუმცა ჭიდაობაშიც არ ჩამოვრჩებით, მაგრამ, ჩვენ უფრო აზრიანი ვიყავით წინათ, ახლა ღმერთმა ნუ მოგვაკლოს ეს აზრი.“

ქალბატონმა ცისანა ქოჩჩიაშვილმა ინტერვიუში ასევე თქვა: „თბილისის მთავარი ბიბლიოთეკის „ლიტერატურული საღამოსის“ და საქართველოს საპატრიარქოს ბიბლიოთეკის „წიგნის საგანისათვის“ გამორჩეული დღე! ჩვენი მეგობრობა, საერთოდ, ცნობილია, მაგრამ დღეს გამორჩეული დღე გვაქვს იმიტომ, რომ პატივს მივაგებთ, საიუბილეო შეხვედრას ვუწყობთ ძალიან ცნობილ მეცნიერს, მეცნიერების სხვადასხვა დარგის სპეციალისტს, 50-ზე მეტი წიგნის ავტორს, 500-ზე მეტი საგაზეთო წერილის ავტორს, ბატონ იური სიხარულიძეს, რომელსაც სულ რამდენიმე დღის წინ შეუსრულდა 90 წელი.“

თბილი და ძალზე საინტერესო საიუბილეო საღამო სამ საათზე მეტ ხანს გაგრძელდა. გამოითქვა სურვილი და გადაწყდა, რომ ბატონმა იურიმ საპატრიარქოს ბიბლიოთეკაში ჩაატაროს საჯარო ლექციები ახალგაზრდებისათვის.

კიდევ ერთხელ ვულოცავთ ბატონ იურის დაბადებიდან 90 წლის იუბილეს და ვუსურვებთ ჯანმრთელობას, დიდხანს სიცოცხლეს, რათა გააგრძელოს ღვაწლი და ამაგი სამშობლოსა და ქართველი ერის სასიკეთოდ.

საქიპო სვანიძე

წყაღებოს საბიბლიოთეკო გაეხითანების მენეჯერი

დღეები სიტყვის სამოსელში

ღროს და სივრცეს ირეკლავდა საბიბლიოთეკო დღესასწაული, რომელიც წყაღებოში 27 აპრილს დაიწყო და 27 მაისს დასრულდა.

საბიბლიოთეკო დღეების პროგრამა საზოგადოებას ამცნობდა, რომ გაიმართებოდა ლიტერატურულ - მუსიკალური საღამოები და სპექტაკლები,

პოეზიის საღამოები, რომელიც ეძღვნებოდა წლის იუბილარ კლასიკოსებს - შოთა რუსთაველს, ვაჟა-ფშაველას, გალაკტიონ ტაბიძეს; ქართულ ენასა და ახალ ლიტერატურას.

წყაღებოს ბიბლიოთეკებს ძალას ჰმატებს წყაღებოს მუნიციპალიტეტის გამგეობა და საკრებულო.

სწორედ მუნიციპალიტეტმა განახორციელა 11 სასოფლო ბიბლიოთეკის უზრუნველყოფა კომპიუტერული ტექნიკითა და ინტერნეტით ჩეხური არასამთავრობო ორგანიზაციის „ადამიანი გაჭირვებაში“ პროექტის ფარგლებში - „წიგნიერება ქვეყნის მომავალია“. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ საბიბლიოთეკო ერთოვიურის შემადგენელი ნაწილი გახდა ნოუთბუქების გადაცემა. მკითხველმა იგრძნო, რომ წყაღებოს „ბებერ“ ბიბ-

ლიოთეკებში, რომელთაგან 24 ბოლო 2 წელში აღადგინეს, სიცარიელე აღარ ითარეშებს, მიღებული ტექნიკა და ინტერნეტი წიგნის ცნობიერების წადილს გაადვილებს და ბიბლიოთეკების სამსახურში ჩადგება.

ამასთან, მუნიციპალიტეტის კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამსახურმა გაითვალისწინა ახალგაზრდა მკითხველთა მოთხოვნები და იგივე პროექტით დააკომპლექტა ახალი ლიტერატურით 26 სოფლისა და ქალაქის მთავარი ბიბლიოთეკა, რაც სულ შეადგენს 2670 ერთეულს. თითოეულ სასოფლო ბიბლიოთეკაში შევიდა 90 წიგნი.

ერთოვიურის საპატიო სტუმრებს წარმოადგენდნენ: პროექტის აღმასრულებლები - თემთა სოციალურ და ეკონომიკური განვითარების ასოციაციიდან „იმერეთი“ და ჩეხური ორგანიზაციიდან „ადამიანი გაჭირვებაში“, მიხეილ უშვერიძე, დავით ვასაძე, რომლებიც პროექტის ფარგლებში არსებულ თერთმეტივე ბიბლიოთეკის დონისძიებაში იღებდნენ მონაწილეობას; მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელი პირები, საჯარო სკოლების დირექტორები და მასწავლებლები...

ერთთვიური კრონიკა

ინტიმი რომ არ კვდება წიგნსა და მკითხველს შორის, ამიტომაც დადიოდა თითქოს ხორცშესხმული რუსთაველის პოეზია სოფელ წყალტუბოს, მეორე უბნის, გვიშტიბის, გუბისწყლისა და პირველ წყალტუბოს ბიბლიოთეკების ახალი თაობის მკითხველებ-

ში. მათ საჯარო სკოლებთან ერთად ჩაატარეს ლიტერატურულ-მუსიკალური საღამო „სულმნათო, მადლი შენს გამჩენს“.

პოეზიის და მუსიკის რიტმის უნივერსალურ ბუნებას მიმართეს და „ვეფხისტყაოსნიდან“ თეატრალური წარმოდგენები შექმნეს ოფურჩხეთის და მუხიანის ბიბლიოთეკებმა.

როგორც ცნობილია, ამ ბოლო ხანებში გაუმჯობესდა ფარცხანაყანვის ბიბლიოთეკის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. ბიბლიოთეკარი ლელა ფხაკაძე ჩართულია იუსტიციის სამინისტროს სსპ სახელმწიფო სერვისე-

ბის განვითარების სააგენტოს პროექტში - „BEYOND ACCESS“, რათა გაიაროს ტრენინგები ახალი იდეებისა და სერვისების გასახორციელებლად. სულ მალე ამ ბიბლიოთეკას იუსტიციის სამინისტრო 2 კომპიუტერს გადასცემს...

ამ ბიბლიოთეკაში და დერჩის, ტყაჩირის და ოფშკვითის ფილიალებში ქუხდა გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია, რომელსაც დიდი გატაცებით დაეწაფნენ მკითხველები.

„ქართული ენის სიყვარულის ფესვიც და ყლორტიც ჩვენი ცხოვრების თანამდევია“ - ასე დაიწყო ქვილიშორის ბიბლიოთეკაში ლიტერატურული საღამო „ენა -შემკული და კურთხეული“.

ქვილიშორელმა ახალგაზრდობამ გააცოცხლა ჩვენი ენის ისტორია. იმ დღეს ბიბლიოთეკაში ჩატარებულ საღამოს ესწრებოდნენ ბავშვები, ინტელიგენცია, მრავალი დაინტერესებული პირი.

საყულის, მადლაკის, ქვიტირის, რიონის, ცხუნკურისა და გუმბრის ბიბლიოთეკებში ცოცხალი, თითქოს ხორცშესხმული ვაჟა-ფშაველა დადიოდა.

ღამაზად, გაზაფხულის ექსპონატებით მორთულ ჟონეთის ბიბლიოთეკაში 40 წელს გადაცილებულ მომხმარებლებს გარს ეხვეოდა ანა კალანდაძის პოეზია. ეს საღამო სოფლის ახალგაზრდობას მიეძღვნა.

საბიბლიოთეკო ზემის გვირგვინს წარმოადგენდა „თამარობის“ დღესასწაული გეგუთში, თამარის ხსენების დღეს, რომელიც გეგუთის ბიბლიოთეკამ, კულტურის სახლმა და გეგუთის 1 საჯარო სკოლამ გამართეს თამარის ციხეზე ღია ცის ქვეშ.

საქართველოს ოქროს ხანად წოდებული მე - 12 საუკუნის უბადლო მეფე ხშირად სტუმრობდა გეგუთის ციხე-დარბაზს, რომელიც მეფეთა დასასვენებელი იყო ზამთრის პერიოდში.

სოფლის ახალგაზრდებმა, სპორტული შეჯიბრებების შემდეგ თეატრალიზებული წარმოდგენა უჩვენეს საზოგადოებას, იყო თამარის გამეფება, იყო „ვეფხისტყაოსნის“ ფრაგმენტები პატრიოტული სიმღერებითა და ნაციონალური ცეკვებით; რაც მთავარია, ამ ღონივრებამ თავისი შინაარსით მთელ საქართველოს მიუ-

ლოცა არამარტო უძლეველი თამარ მეფის დღესასწაული, არამედ შოთა რუსთაველის 850 წლისთავი.

მაღალმთიანი სოფლებია დღნორისა და საჩხეურა - სულ მწვანე და მთიანი, ზემოდან ხვამლი და მთაშავა გადმოჰყურებთ.

აქ, ამ ნაშრომ - ნაჯაფმა მოსახლეობამ ყველაზე კარგად იცის წიგნის ფასი, ამიტომაც ორივე სოფელში „ქედზე კაცი“ იყო გამოსული წიგნების წარდგენაზე მონაწილეობის მისაღებად.

დღნორისაში წყალტუბოს მუხეუმების დამაარსებლის, დირსების ორდენის კავალერის, იმედის გმირის ციხლა ღვინიანიძის ამავე სოფელზე

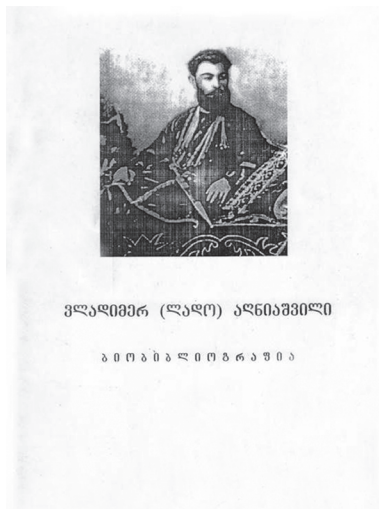
შექმნილ წიგნს იხილავდნენ, ხოლო საჩხეურაში ძნელადის წიგნს „შენ გებარებოდეს ჩემი საჩხეურა“.

საბიბლიოთეკო დღეების მთავარი შედეგი იყო მომხმარებელთა აქტიუობა და თანამდგომთა დახმარება. ახლა თამამად შემიძლია ვთქვა - ჩვენი ბიბლიოთეკების მომხმარებელს უკვე აქვს საინტერესო სამყარო, სადაც ახალ წიგნებთან ერთად, საინფორმაციო ტექნოლოგიებიც ელოდება და, როგორც ოტია იოსელიანი გვმოძღვრავდა: „ასე ვასწავლით ახალგაზრდობას გზას ბიბლიოთეკისაკენ, ცხოვრების გზაზე კი თავად ბიბლიოთეკა გაიყვანს“.

სიუხი ბაიძე

დიდი მამულიშვილის სახელის უკვდავსაყოფად

ლადო აღნიაშვილი ქართველ საზოგადო მოღვაწეთა იმ რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც თავიანთი შემოქმედებითა და ქვეყნის სამსახურში თავდაუზოგავი შრომით ღირსეული ადგილი დაიმკვიდრეს მე-19 საუკუნის მე-2 ნახევრის საქართველოს კულტურის ისტორიაში; მისი ღვაწლის უკვდავსაყოფად მრავალი საინტერესო ღონისძიება გაიმართა საჯარო სკოლებში, ბიბლიოთეკებში, უმაღლეს სასწავლებლებში. 2016 წლის 28 მაისს ქ. რუსთავის გ. ლორთქიფანიძის

ვლადიმერ (ლადო) აღნიაშვილი
ბიბლიოთეკის მფლობელი

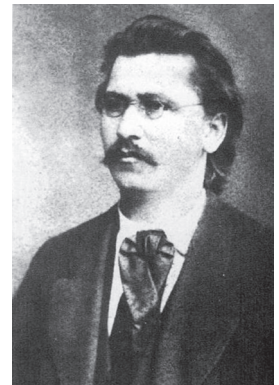
სახ. სახელმწიფო თეატრში გაიმართა საიუბილეო საღამო. ამ დღეს აღინიშნა ლადო აღნიაშვილის დაბადებიდან 155, ცნობილი ჩეხი მუსიკოსის, ლადო აღნიაშვილის გუნდის ლოტბარის, იოზეფ რატილის დაბადებიდან 175, „ქარ-

თული ქოროს“ დაარსებიდან 130 და ლადო აღნიაშვილის წიგნის „სპარსეთი და იქაური ქართველები“ გამოცემიდან 120-ე წლისთავი. ღონისძიების საინიციატივო ჯგუფში აქტიურად მონაწილეობდნენ შ. მამალაშვილი და ნ. ქიმაძე.

საიუბილეო თარიღის აღნიშვნამდე გამოიცა ჩვენ მიერ შედგენილი ლადო აღნიაშვილის ბიბლიოგრაფია (თბ., 2002) და „ლადო აღნიაშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა“ (თბ., 2010); ამ ნაშრომის გამოცემაში თავისი წვლილი შეიტანა ანსამბლ „რუსთავის“ სამხატვრო ხელმძღვანელმა, ანზორ ერქომაიშვილმა. გარდა თბილისისა, ლადო აღნიაშვილის სახელის უკვდავსაყოფად ღონისძიებები გაიმართა ყვარელსა და თელავში.

ღონისძიებებში აქტიურად მონაწილეობდნენ ქართველი ინტელიგენციის ცნობილი წარმომადგენლები, მეცნიერ-მუშაკები, მოსწავლეები, ბიბლიოთეკარები. წიგნის „ვლადიმერ აღნიაშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა“ განხილვაზე მოწვეულ სტუმრებს შორის იყვნენ ფერეიდნელი ქართველები და იოზეფ

რატილის შთამომავლები. შთამბეჭდავი იყო საჯარო ლექცია ალასანიას უნივერსიტეტში. ლექციას ესწრებოდნენ ცნობილი პიანისტი ნიკო ხუციშელი, ფერეიდნელი ახალგაზრდები, ცნობილი ირანისტი ალექსანდრე ჭულუხაძე.

კომპლექსურ ღონისძიებაზე ერთხმად იყო აღიარებული დიდი მამულიშვილის ღვაწლი და ამაგი ქართველი ერის წინაშე. გამოითქვა მოსაზრება, ხელმეორედ გამოიცეს მისი წიგნი „სპარსეთი და იქაური ქართველები“.

როგორც ცნობილია, ლადო აღნიაშვილს გარკვეული წვლილი მიუძღვის ქართულ ენაზე წიგნების გამოცემასა და გავრცელების საქმეში. 1887 წელს მისი ინიციატივით დაარსდა „ქართული წიგნების გამომცემელთა ამხანაგობა“; მანვე გამოსცა „ახალი ანბანის“ რვა წიგნი. 1896 წელს გამოსცა „ხალხური ზღაპრები“.

ლადო აღნიაშვილი, როგორც პედაგოგი, ფოლკლორისტი და საზოგადო მოღვაწე იბრძოდა და თანმიმდევრულად იცავდა მშობლიური ენის სიწმინდეს. მისი მრავალმხრივი შემოქმედება ღირსეულად იქნა შეფასებული ქართველი ინტელიგენციის მიერ. ლადო აღნიაშვილის საიუბილეო თარიღთან დაკავირებული ღონისძიებები, შეხვედრები, საჯარო ლექციები და სხვა სახის ინფორმაციები აისახა სპეციალურ გაზეთში „ბურჯი“. აქვე გავცნობით იოზეფ რატილის საქართველოში მოღვაწეობის ცალკეულ ეპიზოდებს.

მანანა ბვაჩაძე

ზუგდიდის ცენტრალური ბიბლიოთეკის დირექტორი

ღვანული დაუპინყარი

ვინ არის ნიკოლოზ (კოლია) ბუკია

ვერი რამ შეიძლება ითქვას ზუგდიდელი მოღვაწის ნიკოლოზ (კოლია) საბას ძე ბუკიას პიროვნებისა და ღვაწლის შესახებ. ის XIX საუკუნის მიწურულსა და XX საუკუნის დასაწყისში იყო ყოველივე სიახლის შემომტანი ქალაქ ზუგდიდში, უყვარდა თავისი ქალაქი და იღვწოდა მისი განვითარებისათვის.

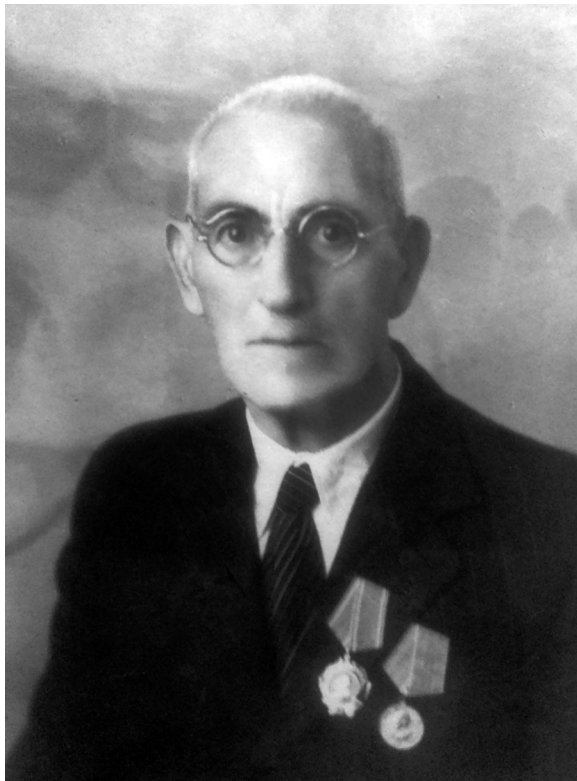
ნიკოლოზ ბუკია დაიბადა 1876 წლის 6 მარტს, შეძლებული ვაჭრის საბა ბუკიას ოჯახში. ის ჯერ ზუგდიდის ორკლასიან სასწავლებელში მიაბარეს, შემდეგ კი სენაკის საქალაქო და ფოთის სამრევლო სკოლებში მოუწია სწავლა, ბოლოს ქუთაისის სასულიერო სემინარია დაამთავრა 1902 წელს.

1905 წელს დაინიშნა ზუგდიდის საქალაქო სასწავლებლის ქართული ენის მასწავლებლად, 1913 წელს პატრიოტული სულისკვეთებისა და რევოლუციონერებისადმი თანაგრძნობის, განსაკუთრებით იმის გამო, რომ ის იბრძოდა სამეგრელოს სკოლებში ქართული ენის დასაცავად, სასწავლებლიდან დაითხოვეს. გაიფიცნენ მოსწავლეები და მათი მშობლები, სამი დღე სწავლა არ იყო, სასკოლო ხელისუფლება იძულებული გახდა ნიკოლოზ ბუკია თავის ადგილზე დაებრუნებინა.

იმავე წელს სამუშაოდ გადაიყვანეს სამტრედიის, სადაც იმუშავა 1914-1916 წლებში.

1916 წლიდან 1918 წლამდე ცაცხვის დაწყებითი სკოლის გამგე იყო. 1918 წლიდან კვლავ მშობლიურ ქალაქს დაუბრუნდა და ერთ-ერთ სკოლას ჩაუდგა სათავეში.

ისტორიკოსი აბესალომ ტულუში განსაკუთრებულ ხაზს უსვამს ნიკოლოზ ბუკიას ღვაწლს ქართული ენის დაცვის საქმეში და წერს: „ნიკოლოზ ბუკია ერთი მათგანი იყო, ვინც საქართველოს და მეტადრე მის განუყოფელი ნაწილის- სამეგრელოს ერთადერთი სწორი გადაწყვეტილების მიღებისას, წინამძღოლის ჭაპანი რომ ზიდა“ - (აბესალომ ტულუში- დაუდგარი ზუგდიდელი - ნიკოლოზ ბუკია. უურნალი „დისკუსია“, 2007. №5. - გვ.24. რუბრიკა-„ზუგდიდის მამშვენები“).

არაერთ წყაროში არის დაწერილი ნიკოლოზ ბუკიას ღვაწლის შესახებ, მაგრამ საზოგადოების განსაკუთრებულ ყურადღებას მივაქცევთ მის დამსახურებას ქალაქ ზუგდიდში კულტურის, კერძოდ, ბიბლიოთეკის, თეატრის დაფუძნებისა და განვითარების საქმეში.

„ზუგდიდში პროგრესულად მოაზროვნე ახალგაზრდა სასულიერო სემინარიის სტუდენტი ნიკოლოზ (კოლია) საბას ძე ბუკიამ წამოყო თავი - ინიციატივა აიღო შედგომოდა აგიტპროპაგანდას: დაეფუძნებინა ჯერ ზუგდიდში და მერე მის რაიონის ცენტრში „საჯარო

ბიბლიოთეკა სამკითხველოები“ - იგონებს პეტრე მეუნარგია.

მან ითავა წიგნადი ფონდის შექმნა ბიბლიოთეკისთვის, ჯერ კიდევ 1899 წელს ქალაქ ზუგდიდში ჩამოაყალიბა სცენის მოყვარულთა წრე და იმავე წელს დადგა პირველი წარმოდგენა-გიორგი ერისთავის „გაყრა“ კინტირია ლუკავას სადურგლო ფარდულში, რომლის ინიციატორი, როლის შემსრულებელი, დეკორატორი, გრიმიორი და რეჟისორი თვითონ იყო. წარმოდგენას უამრავი მაყურებელი დაესწრო, შემოსული თანხა მოახმარა ზუგდიდის სამკითხველოს. მისი თაოსნობით ბიბლიოთეკის ასაგებად შეგროვდა 1200 მანეთი, ამ თანხით აიგო სამოთახიანი სახლი, შეგროვდა 1500 - მდე წიგნი. მრავალწლიანი ღვაწლის შემდეგ მიაღწია მიზანს, შუა ბულვარის ცენტრში გაშენებულ იქნა აგურის კაპიტალური შენობა აკაკი წერეთლის სახელობის საჯარო ბიბლიოთეკა - სამკითხველოსათვის. ეს მდგომარეობა დაუკავშირა აკაკის მოღვაწეობის საიუბილეო დღეს. ბიბლიოთეკის კურთხევა და საზეიმო იუბილე მომზადდა და დაინიშნა 1912წ. 19 მაისისთვის, მისივე ინიციატივით ბიბლიოთეკას უნდა დარქმეოდა აკაკი წერეთლის სახელი. „პირველი მისასალმებელი სიტყვა ზუგდიდის მოწინავე ინტელიგენციის სახელით წარმოთქვა ნიკოლოზ (კოლია) საბას ძე ბუკიამ, შემდეგ, კალისტრატე კობახიძემ, ვანო ოსიძემ და სხვ.“ - იგონებს პეტრე პავლეს ძე მეუნარგია (ლეილა მაია დარჩიას წერილი პეტრე პავლეს ძე მეუნარგიას ხელნაწერი წერილი №25860-ის შესახებ, რომელიც დაცულია გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის მუზეუმის ფონდში).

1935 წლის ნოემბრიდან მუშაობდა ქალაქ ზუგდიდის პირველი რუსული საშუალო სკოლის დირექტორად, სადაც მუშაობდა 1938 წლამდე. ჰქონდა მუშაობის 48 წლის ერთი თვისა და 23 დღის სტაჟი.

1925 წელს ნიკოლოზ ბუკია იყო სრულიად საქართველოს მასწავლებელთა

პირველი ყრილობის დელეგატი.

1949 წლის 2 მარტს განათლების დარგში ხანგრძლივი მუშაობისათვის დაჯილდოებული იყო ლენინის ორდენით.

გარდაიცვალა 1959 წელს.

აბესალომ ტულუში წერს მასზე თავის ერთ-ერთ წერილში: „XIX საუკუნის მიწურულისა და XX საუკუნის პირველი მეოთხედის ზუგდიდის კულტურული ცხოვრების ერთ-ერთი ბურჯი იყო ფრიად განათლებული და დაუდგარი მოღვაწე ნიკოლოზ ბუკია“ (აბესალომ ტულუში- დაუდგარი ზუგდიდელი - ნიკოლოზ ბუკია. ჟურნალი „დისკუსია“, 2007. №5. გვ.24. რუბრიკა-„ზუგდიდის მამშვენები“)

ნიკოლოზ ბუკია წერდა ლექსებს, მისმა შთამომავლობამ შემოინახა და ქალაქ ზუგდიდის ცენტრალურ ბიბლიოთეკას გადასცა ლექსების კრებული და მის მიერვე შედგენილი საკუთარი ბიოგრაფიის ხელნაწერები, რომლებიც განთავსებულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ კოლექციაში მისამართზე - <http://www.ds-space.nplg.gov.ge> (მასალების მოძიებაში დახმარებისთვის მადლობას ვუხდით შვილიშვილებს გიორგი და სანდრო ბუკიებს).

ქალაქ ზუგდიდის ცენტრალური ბიბლიოთეკა გეგმავს ბეჭდურად გამოსცემს ნიკოლოზ ბუკიას ლექსთა კრებული და ამით ფართო საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი გახადოს მისი შემოქმედება, გააცნოს ნიკოლოზ ბუკია საზოგადოებას. არის აზრი, რომ ქალაქ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ცენტრალურ ბიბლიოთეკას მიენიჭოს ბიბლიოთეკის დაფუძნების ერთ-ერთი აქტიური ორგანიზატორის ნიკოლოზ ბუკიას სახელი. ჩვენი მიზანია, ისტორიის სიბნელეს წავართვათ მივიწყებულ ადამიანთა სახეები, ეს იქნება მაგალითი ახალგაზრდებისათვის, თუ როგორ შეიძლება დაუფასოს უანგარო ღვაწლი საზოგადოებამ საქვეყნო საქმისთვის თავდადებულ ადამიანებს.

ბიბლიოგრაფიული აბიუღები

საყურადღებო საბიბლიოთეკო ცხოვრებისეული მოვლენები

ეროვნულ ბიბლიოთეკაში კონსტანტინე გამსახურდიას სახელობის კაბინეტი გაიხსნა

15 მაისს, კონსტანტინე გამსახურდიას დაბადების დღეს, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის მეორე კორპუსში კონსტანტინე გამსახურდიას სახელობის სამუშაო კაბინეტი გაიხსნა.

კაბინეტში გამოფენილია მწერლის ნაქონი ლეგენდარული საგარეო, ეროვნული ბიბლიოთეკის ფონდებში დაცული მწერლის ყველა მნიშვნელოვანი გამოცემა, მათ შორის - უცხოენოვანი გამოცემები. ასევე წარმოდგენილია ეროვნული ბიბლიოთეკის ფოტოარქივში დაცული მწერლის უნიკალური ფოტოები.

კონსტანტინე გამსახურდიას სახელობის სამუშაო კაბინეტი ხელმისაწვდომია მკითხველებისთვის და ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის.

რიჩარდ ალექსი ჯორჯიანის საჯარო ლექცია

19 მაისს ეროვნული ბიბლიოთეკის საკონფერენციო დარბაზში გაიმართა რიჩარდ ალექსი ჯორჯიანის (ალექსი გოგოხიას შვილიშვილი) საჯარო ლექცია თავისი წიგნის “ქართველ მხედართა მატრიანე” შესახებ.

ლექციაზე რიჩარდ ალექსი ჯორჯიანმა მოგვითხრო ამერიკაში უკეთესი და უზრუნველი ცხოვრების დაპირებებით მოხიბლულ ქართველ მხედართა თავგადასავლების, რომანტიკული და ტრაგიკული ისტორიების შესახებ. მან გაგვაცნო ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ინგლისსა და საქართველოში ჩატარებული თექვსმეტწლიანი კვლევის

მასალები. შეგვახედა Wild West Shows და საცირკო სანახაობის ფარდის მიღმა. აღმოგვაჩენინა, თუ როგორ დაიპყრო ამერიკელი კოვბოების წარმოსახვა ქართველ მხედართა ვირტუოზულმა ჯიროთმა.

„ბიბლიოთეკის საუკეთესო მკითხველი“ აკურის სკოლიდან

27 მაისს სოფელ ვარდისუბნის ბიბლიოთეკაში საქართველოს პარლამენტის ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ თელავის საკრებულოსთან ერთად ინტელექტუალური თამაში „ბიბლიოთეკის საუკეთესო მკითხველი“ გამართა. თამაშში თელავის რაიონის ოცდაერთი საჯარო სკოლა იღებდა მონაწილეობას.

ფინალურ ეტაპზე სამი გამარჯვებული გუნდი გამოვლინდა. ინტელექტუალურ თამაშში სოფელ აკურის სკოლის გუნდმა გაიმარჯვა. ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორის მოადგილემ მირიან ხოსიტაშვილმა სოფელ აკურის სკოლის გამარჯვებულ გუნდს „აიპადი“ გადასცა.

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა მომავალში სხვა რეგიონებშიც გვმავს ინტელექტუალური თამაშის „ბიბლიოთეკის საუკეთესო მკითხველი“ ჩატარებას.

ვასწავლოთ ბავშვებს ქველმოქმედება

ტრადიციულად, ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეს საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა „მხის ფესტივალს“ შეუერთდა.

**ფოტოალბომის
„დიმიტრი ყიფიანი და მისი
შთამომავალნი“ პრეზენტაცია**

წელს ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ გადაწყვიტა, ლავოდების რაიონის სოფელ ბაისუბნის მცირე საოჯახო ტიპის სახლს წიგნადი ფონდით დაეხმაროს. ბავშვთა სახლში 50-მდე ბავშვი ცხოვრობს, რომელთაც მცირე ბიბლიოთეკა აქვთ.

„მზიურის პარკში“ ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ სოფელ ბაისუბნის საოჯახო ტიპის სახლისთვის წიგნები შეაგროვა. აქციაში მონაწილეობა მიიღეს 7-დან 16 წლამდე მოსწავლეებმა.

აქციაში მონაწილეთა ფოტოები სოციალურ ქსელში ეროვნული ბიბლიოთეკის გვერდზე განთავსდა. იმედი გვაქვს, რომ ეს აქცია მათი სხვა თანატოლებისთვისაც სამაგალითო გახდება.

**შრიფტების კონკურს
„ქართული „ა“-ს
დაჯილდოების ცერემონია**

9 ივნისს ეროვნული ბიბლიოთეკის საგამოფენო დარბაზში „თი ბი სი ბანკის“ პროექტის „წერე ქართულად“ ფარგლებში გამართულ შრიფტების კონკურსის „ქართული

„ა“-ს დაჯილდოების ცერემონია ჩატარდა.

ღონისძიებაზე ქართული ანბანის პირველი ასო „ა“-ს საუკეთესო დიზაინის ავტორები გამოვლინდნენ და დაჯილდოვდნენ. საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურმა დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ მადლობა გადაუხადა ღონისძიების ორგანიზატორებსა და პროექტის #წერექართულად ინიციატორს „თი ბი სი ბანკს“ ამ წამოწყებისთვის. მან ასევე ისაუბრა ეროვნულ ბიბლიოთეკაში „თი ბი სი ბანკის“ მხარდაჭერით განხორციელებულ პროექტებზე, მათ შორის ემიგრანტული არქივების ჩამოტანასა და ემიგრაციის დარბაზის მოწყობაზე.

22 ივნისს საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის საგამოფენო დარბაზში ფოტოალბომის „დიმიტრი ყიფიანი და მისი შთამომავალნი“ პრეზენტაცია გაიმართა.

ალბომში შესულია ექსკლუზიური მასალა მდიდარი საოჯახო არქივიდან, რომელიც მოიცავს 6 თაობის ფოტოებს, წერილებს, ღია ბარათებს, მოსაწვევებსა და სხვა. მათ უმრავლესობას პირველად გაცნობა დაინტერესებული მკითხველი.

პროექტის ავტორია დიმიტრი ყიფიანის პირდაპირი შთამომავალი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, მწერალი თამარ მიქაძე. შემდგენლები თამარ მიქაძე, სოფიო ისაკაძე, რედაქტორი როსტომ ჩხეიძე.

**გიორგი კილაძის
წიგნის პრეზენტაცია**

22 ივნისს ეროვნული ბიბლიოთეკის მესამე კორპუსის ეზოში მდებარე მარო მაყაშვილის ბაღში ეროვნული ბიბლიოთეკის მეცნიერების, კულტურისა და სამოქალაქო განათლების დეპარტამენტის დირექტორის მოადგილის გიორგი კილაძის წიგნის „სხვის წიგნებში მოგზაურის ფიქრების“ პრეზენტაცია გაიმართა.

ღონისძიება გახსნა ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალურმა დირექტორმა გიორგი კეკელიძემ. სიტყვით გამოვიდნენ ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორის მოადგილე მირიან ხოსიტაშვილი, პოეტი იკა ქადაგიძე და სხვები. მათ გიორგი კილაძის ამ წიგნზე და მისი იდეითა და ხელმძღვანელობით განხორციელებულ არაერთ წარმატებულ პროექტზე ისაუბრეს.

იუბილა

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო ბიბლიოთეკის დაარსებიდან 75 წლისთავის საიუბილეოდ

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური სამეცნიერო ბიბლიოთეკა ქვეყნის ერთ-ერთ ყველაზე მძიმე პერიოდში დაარსდა - 1941 წელს, როდესაც დაიწყო დიდი სამამულო ომი. მიუხედავად ამისა, ბიბლიოთეკამ შეძლო, წარმატებით გაერთმია თავი მრავალი სიძნელისათვის და საბოლოოდ ერთერთ ყველაზე მასშტაბურ ორგანიზაციად ქცეულიყო. თუ პირველ ხანებში მას აუწერელ სივიწროვესა და მძიმე ტექნიკურ პირობებში უხდებოდა საქმიანობა, 1967 წლიდან მისთვის სპეციალურად აგებულ სხვადასხვა დარგობრივ დარბაზებიან შენობაში გადავიდა, რამაც ხელი შეუწყო მისი მოღვაწეობის დინამიკის ზრდას ყოველი მიმართულებით. მართალია, სხვადასხვა სტატუსით, მაგრამ დღემდე განაგრძობს მემკვიდრეობით მი-

ღებულ ტრადიციებს და კიდევ უფრო ავითარებს მათ თავისი ფონდით, რომელიც 2 მილიონს საგრძნობლად აჭარბებს, უანგაროდ ემსახურება მომხმარებელს და ხემიწასვდომს ხდის ყველა რესურსს, რომელიც გააჩნია.

კავშირი ჩვენი ქვეყნისა და უცხოეთის ბიბლიოთეკებთან, წიგნცვლა, ფონდების შევსება უახლესი ლიტერატურით, ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა, კადრების გეგმიური შევსება, ქართველოლოგიური მასალის შეგროვება სხვადასხვა ქვეყნების სამეცნიერო დაწესებულებებისა და ბიბლიოთეკებიდან, რარიტეტული ფონდების დაცვა - ყოველთვის იყო და არის ამ ბიბლიოთეკის პრიორიტეტი.

ვუსურვებთ მას თავისი მოღვაწეობის პეიოდში ახალ-ახალ წარმატებებს!

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა - 170

